

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Bu birleşim üç oturum yapan Genel Kurulda :
Mehmet Aydar, İhtüzüğün daha mükemmel bir biçimde hazırlanması için İhtüzük Geçici Komisyonunun, maddelerle ilgili önergelere karşı yumuşak bir tutum içinde olmasına dair gündem dışı söz aldı.

Danışma Meclisi İhtüzüğünün maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olundu.

Ahmet Samsunlu ve dokuz arkadaşının, İhtüzük Geçici Komisyonu Raporunun öngörülen sürede görüşülerek neticelendirilmesi için, Genel Kurulun 18

Kasım 1981 tarihinden itibaren 9.30 - 13.00, 14.30 - 19.00, 20.00 - 23.00 saatlerinde çalışmasına dair önergesi kabul edildi.

18 Kasım 1981 Çarşamba günü saat 9.30'da toplanmak üzere Birleşime saat 18.55'te son verildi.

M. Vefik KİTAPÇIGİL

Kamer GENÇ

Başkan

Başkanvekili

Mehmet PAMAK

Kâtip Üye

Kâtip Üye

Evliya PARLAK

Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 09,30

BAŞKAN : Başkanvekili Fenni İSLİMYELİ

KÂTİP ÜYELER : İmren AYKUT, Evliya PARLAK

BAŞKAN — Sayın üyeler; Danışma Meclisinin 8 nci Birleşimini açıyorum.
Çoğunluğumuz vardır.

III. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Danışma Meclisi İhtüzüğü Teklifi ve İhtüzük Geçici Komisyonu Raporu. (Danışma Meclisi: 2/2) (Sıra Sayısı: 1; Dağıtım Tarihi : 12.11.1981) (1)

BAŞKAN — Komisyonun Sayın Başkanı, Sözcüsü ve üyeleri buradalar, görüşmelere başlıyoruz. İhtüzük tasarımızın 57 nci maddesini okutuyorum.

Gündem dışı konuşma.

MADDE 57. — Danışma Meclisi Genel Kuruluna duyurulması gerekli görülen hallerde, Başkanın takdiri ile beşer dakikayı geçmemek üzere en çok üç üyeye gündem dışı söz verilebilir. Hükümet bu konuşmalara cevap verebilir.

Hükümet, gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir Hükümetin açıklamasından

«(1) 1 S. Sayılı basmayazı 16.11.1981 tarihli 6 nci Birleşim tutanağına eklidir.»

sonra, en çok iki üye onar dakikayı aşmamak üzere konuşabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen var mı?..

Buyurun Sayın Aksoy.

ALÂEDDİN AKSOY — Sayın Başkan, sayın üyeler;

İhtüzük tasarısının 57, 58, 68 ve 84 ncü maddeleri bir nevi yürütme organının; yani Hükümetin Yüksek Meclisimizin denetimine tabi tutulmasını ihtiva etmektedir ve bu hükümleri içermektedir. Ancak, bu maddeler görüşülürken, yeni Anayasanın Halk Oyuna Sunulması Kanunu ve Kurucu Meclisin Görevleri Hakkındaki Kanunun nazarı itibare alınması ve bunun nezaketine riayet edilmesi gerekir. Kurucu Meclisin Kurulması Hakkındaki Kanun Kurucu Meclise çok kısıtlı yetkiler vermiştir. Bu yetkiler arasında açıkça yönetimin denetlenmesi konusu ele alınmamıştır.

Binaenaleyh, bu maddelerin müzakeresinde konunun enine boyuna tartışılmasında ve getirilen sisteme uygun bir sonuca varılmasından fayda mütalaa olunmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aksoy.

Sayın Abdurrahman Yılmaz, buyurun efendim.

ABDURRAHMAN YILMAZ — Ben vazgeçtim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Köran, buyurun efendim.

MEHMET VELİD KÖRAN — Sayın Başkan, muhterem üyeler;

Demin arkadaşımın buyurduğu gibi, esasen kısıtlı yetkileri haiz bulunan yüce Meclisin 57 nci madde ile bunun daha da şiddetlendirilmesi ve kısıtlandırılması calibi dikkat.

Madde şöyle buyuruyor: «Danışma Meclisi Genel Kuruluna duyurulması gerekli görülen hallerde, Başkanın takdiri ile beşer dakikayı geçmemek üzere en çok üç üyeye gündem dışı söz verilebilir.» Bu birinci kısım.

Elbetteki Başkanlık Divanına hepimizin sınırsız saygısı vardır. Esasen sınırlı olan memleket dertlerini dile getirme hususunun gündem dışı olarak Yüce Meclise aktarılmasına ve bunun için de Başkanlık Divanının takdiline bırakılmasına cidden üzülmemek mümkün değil. Hiç olmazsa gündem dışı memleket dertlerinin efkârıumumiyye, yani Muhterem Kurulunuza duyurulması için, bu meselede Yüce Meclisin muhterem üyelerine söz istediği zaman konuşma imkânı verilebilsin.

İkinci husus : «Hükümet bu konuşmaya cevap verebilir» Yani lütfen... Hayır, gündem dışı memleket meselesi huzurunuzda getirildiği zaman bu demektir ki, Hükümet Üyelerinden herhangi birisine veya Başına bu Heyeti aydınlatmak için cevap vermesi lüzumu hâsıl olmuştur. Eğer biz Meclis olarak dile getireceğimiz memleket dertlerinin karşılığını lütfen alabilme durumuna düşersek, tahmin ederim ki, organ olarak mevcudiyetimizin birçok şeyini de yitirmiş oluruz.

Bu bakımdan, Muhterem Komisyondan bu maddenin yeniden tedvirini talep ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Köran.

Komasyon?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Maddenin aynen kabulünü istiyoruz efendim.

ERTUĞRUL ZEKAİ ÖKTE — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ökte.

ERTUĞRUL ZEKAİ ÖKTE — Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri;

Mesele açıktır. Meselenin kapalı hiç bir tarafı yoktur. Çok Değerli Komisyon bazı sıkıntıları kendi kendisine yaratmış ve bu sıkıntıları yine kendi kendisine çözmek istemiştir. Çözerken de gayet tabii böyle maddeler getirmiştir.

Bugün Sayın Komisyon Sözcüleri, Üyeleri ve Sayın Hocam Başkanı: emin olun ki aynı hisleri taşımaktadırlar. Şu hisleri taşımaktadırlar : Bu Meclis genel görüşme yapabilmelidir, bu Meclis soru sorabilmelidir, bu Meclis meclis araştırması yapabilmelidir.

Kısıtlı olan nedir?.. Çok Sayın Sözcü, genel görüşmemizin akabinde meseleyi tam bir savunma haline getirmiş ve «Gensoru istemedilerki bunlar, çıktı gensorudan vazgeçti» demiştir. Hayır efendim, biz denetim yetkisi istemiyoruz, hiç kimse istemiyor; buna müsait de değil zaten mevzuat. Denetim, yapılan Güvenlik Konseyi Yasama Faaliyetlerine ilişkin Tüzüğün 15 nci veya bir başka maddesiyle, şimdi arz edeceğim, bilmiyorum müddet yetecek mi, tamamen Güvenlik Konseyine bırakılmış; tamam, ama dışında bir şey yok mu?.. Var.

Soru bir kere ne demek?... Genel görüşme ne demek?.. Meclis soruşturması ne demek?.. Bunun bilinmesi lazım. Bunlar acaba bu Mecliste bir gensoruya inkılap eder mi etmez mi?.. Bunun da bilinmesi lazım. Ondan sonra çözüm çok kolay.

Soru : Tamamen hukuk tekniğine girmek istemiyorum, anaesaları vermek istiyorum. Hukuk tekniğine girersem mesele tamamen başka olacaktır ve tezimi ve hepinizin tezini müsaade ederseniz en iyi şekilde savunacak güçteyiz. «Kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş leri sürülmeksizin bir önerge ile Başbakan veya Bakanlardan veya Meclis Başkanından (soru Meclis Başkanından da sorulur) açık ve belli konular hakkında bilgi istemekten ibarettir»

Çok Değerli Komisyonumuz bunun idrakı içindir, o da istiyor; ama getiriyor, 57 nci madde; birtakım maddelere açıklık vermeden, vazıh olmadan getiriyor, bazı imkânlar sağlıyor.

Aslında muhterem efendilerim, açık söyleyeyim, bu maddeler bizim görüş amacımıza hizmet de eder, ama açık değildir. Hukukta açıklık olmayan yerde tereddüt vardır, hatta kısıtlama vardır.

Genel görüşme nedir?.. «Toplum ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun (Müsaade buyurursanız «Danışma Meclisi»diyeyim) Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.»

Toplum ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konuda herhangi bir arkadaşımız gelip burada bir görüşme isteyemeyecek midir, bir dendi buraya dökmeyecek midir?... Mesele budur.

Bu da vardır aslında. Bu da Komisyonumuzun fikrinden geçmiştir, vicdanından geçmiştir; ama buraya böyle yansımıştır.

Genel görüşme açılmasını Hükümet de talep edebilir veya en az, yine müsaade ederseniz on Danışma Meclisi saygıdeğer üyesi de isteyebilir. Bunlar ne yaparlar?.. Gelirler, ülkemizin, ulusumuzun veya dünyanın bize inikâs etmiş olan bir meselesi hakkında bilgi almak için pekala gelip burada talep edebilirler ve bu talebe de Sayın Başbakan, Sayın Bakan gelir cevap verir. Bunda ne sakınca vardır muhterem efendiler?.. Niçin açık değiliz?.. Nerede kısıtlama vardır?... Konsey, çıkarılan yasalar, bildiriler ve görüşler bizden, geçen gün de arz ettim, özür dileyerek yine tekrar edeceğim, bizden fikir üretmemizi istiyor, telkin istiyor, tutum istiyor, davranış istiyor. Sorunları, dertlerimizi burada açmamızı istiyor. Sorunlarımızın çözümünü istiyor. Çözüm geliştirmemizi istiyor. Başka bir şey istemiyor. Biz denetleme istemiyoruz. Bakanları, Bakanlar Kurulunu denetlemek.. Haşa bir gensoru mevzumuz değil. Şimdi kalkıp da, «Arkadaş sen gensoru istemiyorsun da, senin zorun nedir» dense, benim zorum Danışma Meclisi kavramı içerisinde, danışmanlar olarak, Danışma Meclisi Üyesi olarak neleri yapıp, neleri yapamayacağımızdan hareket ederek ve hukukun anaeseleri içerisinde bu maddelerin vazıhan açıklanmasıdır. Muhterem efendiler açık olalım. Açık olursak rahat ederiz.

Ayrıca şunu arz edeyim; bu mevzuda verilmiş olan takririmiz vardır. Tahmin ederim Sayın Komisyon bu takririmizi dikkate almışlardır ve gündem maddesiyle ilgili bir maddesi de vardır. Onu da tahmin ederim dikkate almış olacaklardır.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Halil Akaydın.

HALİL AKAYDIN — Sayın Başkan, değerli üye arkadaşlarım;

Benden evvel konuşan arkadaşlarımla fikirlerine aynen iştirak ediyorum. Yalnız bir noktayı işaret et-

mek isterim. «Sonunda iki üyeye söz verilir» deniyor.

Bizler Kuvâ-yi Milliye ruhu ile buraya gelen, memleketini seven, Atatürkçü bir kitleyiz. İktidar, muhalefet diye gruplar yok. Çeşitli kesimlerden, çeşitli teknik bilgilere sahip teknisyen grupları var içimizde.

Teklifim şudur ki, iki kişiye değil mümkün mertebe çok kişiye söz verilsin. Esas fikir ortaya çıksın. İktidara bir, muhalefete bir, söz verir gibi iki kişiye olmasın. Benim arzım bundan ibarettir efendim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Akaydın. Buyurun Sayın Turhan Güven.

TURHAN GÜVEN — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Bendeniz bir tereddütümü gidermek için söz almış bulunuyorum. Eski Meclis İktüzüğü esas alınarak hazırlanan 57'nci maddede eski İktüzükten ayrılan bir bölüm bulunmaktadır. 57'nci maddenin 1'nci fıkrasında bir ayrıcalık görülüyor tarafımızdan. Ancak, 2'nci maddede «Hükümet gündem dışı söz isterse» diye başlayan bir cümle bulunmaktadır.

Eskiden 60'ncı madde olarak tedvin edilen maddede, «Hükümet ancak olağanüstü ve acele hallerde gündem dışı söz isterse, kendisine söz verilir» hükmü bulunmaktadır. Oysa, yeni düzenlenen maddede; Hükümet hangi halde olursa olsun, söz istediğinde, kendisine söz verme mecburiyeti getirilmiştir. Gündem dışı olarak Yüksek Heyetinizden herhangi bir üye söz istediği zaman, burada Başkanlık Divanının takdirine bırakılmışken, Hükümetin herhangi bir üyesinin, her söz istemesinden mutlak ona söz verilmesi keyfiyeti, bir eşitsizlik yaratmaktadır. Yüce Komisyonumuz, bu konuyu bize açıklama lütfunda bulunurlarsa memnun olurum.

Teşekkür ederim.

Saygıları sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güven. Buyurun Sayın Şerafettin Yarkin.

ŞERAFETTİN YARKIN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Önce bu maddenin, gündem dışı konuşmayla ilgili maddenin getirilişinden dolayı Komisyona teşekkür etmek gerekir. Ancak, yanılmıyorsam Sayın Ökte konuşmalarında, gündem dışı konuşmayla, sözlü soru, yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırmasını, aynı bölüm veya aynı madde içerisinde mü-

talaa etmek istediler. Yanılmıyorsam ben öyle anladım. Konumuz o değil, gündem dışı konuşmadır. Soru, yazılı soru, genel görüşme ayrı bir konudur.

Tümü üzerinde yaptığım konuşmada, soru müessesesine, yazılı ve sözlü sorulara, genel görüşmeye ve Meclis Araştırmasına gerek olduğuna ve bunu önleyen açıkça önleyen bir hüküm bulunmadığını, bu konuların tanımlarını yaparak, bu konulardan Mecliste bir yetki bulunmasının hiçbir sakınca yaratmayacağı gibi, büyük yararlar sağlayacağını, özellikle kamuoyunda önem kazanmış konuların, genel görüşmeyle Meclise aksetmesinde ve görüşülmesinde yarar olacağını ve yine kanunların uygulanmasıyla ilgili olarak herhangi bir bakandan, bir konuda soru sorup, bunun aydınlatılmasını istemenin de; yine kamu yararı bakımından önem kazandığını arz etmiştim, ama konumuz gündem dışı konuşmadır.

Gündem dışı konuşmada, Komisyon Sözcüsü daha evvel burada, «Bu Tüzüğün hazırlanışında uzun deneyimlerden geçmiş ve gelişmiş Millet Meclisi İçtüzüğünün büyük ölçüde esas alındığını ve Danışma Meclisinin özelliği gözönünde tutularak değişiklikler ve ek maddeler getirildiğini» söylemişlerdi.

Gündem dışı konuşmayla ilgili olarak, «Hükümet olağanüstü, acele hallerde gündem dışı söz isterse» deyimini farklı olarak yer aldığı haklı olarak biraz evvel ifade edildi. Ancak, aynı ifade Millet Meclisi İçtüzüğünün 60 ncı maddesinin ilk fıkrasında üyeler için de söz konusu olmuştur, yani o madde kendi içerisinde öyle düzenlenmiştir. O maddenin tümü şöyledir : «Meclis Genel Kurulunda duyurulmasına zaruret görülen olağanüstü acele hallerde, 5'er dakikayı geçmemek üzere Başkanın takdiriyle en çok 3 kişiye gündem dışı söz verilebilir. Hükümet bu konuşmalara cevap verebilir. Hükümet olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse; Başkan bu istemi yerine getirir.» Paralellik aynıdır. Sayın Komisyon bu konuda daha da esnek bir hale getirmiştir. «Olağanüstü acele hal» deyimini de almaya lüzum görmeden, «duyurulması gerekli görülen hallerde» diye daha da genişletmiş, daha esneklik getirmiştir. Teşekkür etmek lazım gelir.

Ancak, takdir konusunda 5'er dakika olarak belirlendiğine, üye adedi de sınırlandırıldığına göre, «söz verilir» şeklinde bir düzenleme yapılması bence de yararlı olur. Sadece bu kadarlık bir değişiklik maddeyi iyice işler hale getirebilecektir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yarkin.
Buyurun Sayın Tülay Öney.

TÜLAY ÖNEY — Sayın Başkan, değerli üyeler; Ben bu 57 nci maddenin işleyişinin nasıl olacağı konusunda bir aydınlanmaya ihtiyaç duyuyorum. Sormak istediğim soru, biraz daha belki teknik işleyle ilgili olacaktır.

Madde, bilindiği gibi gündem dışı bir konuşmayı içeriyor. O halde ismi üzerinde biz burada bir konuyu, Başkanın takdiriyle iki veya üç üye tarafından dile getirdiğimiz zaman, çok muhtemeldir ki, o konuyla ilgili olarak, Hükümetin temsilcisi zaten burada bulunmayacaktır. Yalnız maddenin ikinci kısmında, «Hükümet bu konuşmalara cevap verebilir» ifadesi varsa, bunun nasıl sağlanacağını merak ediyorum, yani gündem dışı bir konuşma yapıp bir konuyu burada kürsüye getirmiş olan bir arkadaşımıza Hükümet cevap vermek istediği takdirde, nasıl verecektir? Acaba bir başka güne bir erteleme mi yapıp Hükümetin ilgili üyesine haber verip, gelip cevap vermek isteyip istemediğini soracağız Böyle mi olacaktır?.. Yoksa, burada dile getirilen gündem dışı bir konuyu, Genel Kurul incelemeye değer bulacak ve belki gündeme almak gibi bir yol mu seçecektir?.. Eğer böyle olarsa, o zaman mesele zannediyorum 60 ncı maddenin kapsamına düşüyor. Tüzükteki 60 ncı madde ise, her görüşmenin başından sonuna kadar hükümet adına görüş bildirmek üzere Başbakan veya ilgili bakan veya şu kişiler, bir kamu görevlisi hazır bulunur ifadesini taşımaktadır. Yani bu, Kurucu Meclisi kuran yasanın 25'e 2 ncı maddesindeki ifadenin aynı olarak bir hükümet temsilcisinin gerekli şekilde hazır bulunmasını içeren bir ifadedir. Gündem içi bir konuşmada demek ki bu sağlanacaktır Genel Kurulda.

Gündem dışı konuşmanın nasıl cereyan edeceğini anlayamadım. Eğer Hükümet cevap vermek istiyorsa, bir başka güne bırakılıp Hükümet Temsilcisi davet mi edilecektir? Bu takdirde, konu gündem içi bir madde haline mi getirilmiştir, yoksa yine gündem dışı mı tutulacaktır?

Son bir şeyimi de söyleyeyim. Benden önce konuşan arkadaşlarıma da işin ruhu olarak katılıyorum; Komisyon çalışmalarında, Genel Kurulun gündem içi çalışmalarında, Hükümetin eğer hazır bulunması ve görüşmelerde katkıda bulunması söz konusu ise, bu meselenin ruhuyla ilgilidir. Denetim gibi bir meseleyi getirmek istemiyorum kürsüye; fakat aynı şekilde o zaman Danışma Meclisi üyelerinin dile getirmek istedikleri bir konuda da Hükümetle görüş alış - verişinde bulunmaları, gündem

dışı bir konuda da olsa söz konusu olmak gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öney.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

MUSTAFA ALPDÜNDAR — Ben varım efendim, müracaatım var.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Alpdündar.

MUSTAFA ALPDÜNDAR — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Bana göre, en önemli madde görüşülüyor. Birçok arkadaşlar tam anlamıyla fikirlerini ortaya koymuyorlar.

Tabii ki Hükümeti biz seçmedik. Seçmediğimize göre, Hükümet hakkında gensoru açmak suretiyle düşürmek de söz konusu değil; ama bu Meclisin yapacağı, Türk milleti adına yapacağı yasal çalışmalar, yasama görevi yanında da, Hükümetin bazı olumsuz hareketlerinin, en azından demokrasinin tenkit hükmünü uygulayarak engellemesi tabii bir görev olarak Meclisimizin görevi olduğuna inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım;

Bana göre Cumhuriyet Hükümeti, Kurucu Meclisin de Hükümetidir. Dolayısıyla Danışma Meclisinin de Hükümetidir.

Size bir iki misal vereceğim. Biraz önce verdiğimiz arayla ben memleketim olan Trabzon'a gittim. Trabzon'da karşılaştığım ilk soru, daha 10 gün oldu geleli, şekere üç ayda bir zam yaptınız. Biz mi yaptık?.. Kurucu Meclis mi yaptı?.. Ama Hükümet, Meclis, Kurucu Meclis, Danışma Meclisi Cumhuriyetin bir bütünü olduğuna göre, cevap vermemiz gerekiyor.

Üç ayda bir şekere zam yapan Hükümetin üyesi, bu zammı gerçekten kamuoyuna açıklamamışsa, sebebini soramayacak mıyız?..

Sayın Komisyon, Hükümet üyesi ihtiyari olarak gelip bilgi verebilir. Bilgi vermeye mecbur edemeyiz mi?..

Hükümet başlıbaşına kanun yapabilir mi?.. Yapamaz. Nasıl yapar?.. Mevcut yasalara göre, kanunu tasarı şeklinde hazırlar, bize gönderir. Kendisi de gelir kanunu savunur.

Kanun yapma yeteneğine sahip bu Meclis her halde hesap sorma yeteneğine de sahip olmalıdır.

Daha önemli bir memleket meselesi; önümüzdeki günlerde teferruatıyla önümüze gelecek. Dolaplarımızda yüzlerce mektup, telefon, telgraf haberleri

var. Sanırım sizlere de geliyordur. Şu anda yaklaşık 3,5 milyonu ilgilendiren bir kargaşa var memlekette. Türkiye işçi emeklilerinin intibak meselesi. Hanginize mektup gelmedi?.. Binlerce mektup geliyor. Türkiye işçi emeklilerinin intibaklarını Sosyal Güvenlik Bakanlığı yapamamış, ağzına yüzüne buluşturmuş. Aslında Emekli Sandığının bir ayda hallettiği koskoca bir intibakı 10 ayda yapamamış. Sayın Bakanımız dilediği gibi basın toplantısı yapıp açıklama yapabiliyor; ama bize gelen mektuplar bizde kalıyor.

Arkadaşlar;

Eğer biz, bize gelen meseleler hakkında, memleket meseleleri hakkında burada konuşamayacak ve bakana olumsuz bir hareketini neden yaptın, bir daha yapma diyemeyeceksek, en azından şahsiyetlerimizi yitiririz.

O bakımdan, lütfen muhterem Komisyonun gündem dışı konuşma hususundaki maddeyi geri çekmesini diliyorum ve değerli arkadaşlarımın fikirlerine aynen katılmakla beraber, ihtiyari cevap verme sorununu, mecburi cevap verme konusuna getirsin. Bizi aydınlatmak durumundalar. Yaptıkları yanlışları bize bildirmek durumundalar. Çünkü, biz halka da hesap verme durumundayız. Hanginiz halkla karşılaştığınız zaman, çok şükür bir politik iddiamız yok, şerefli bir görev yüklendik, memleket meseleleri üzerinde her şeyimizle varız; canımızla varız, kanımızla varız, kutsal görüşlerimizle varız, Atatürk görüşleriyle varız, kader neyse ona da varız, ama müsaade edin de yapacağımız görevler esnasında milletle karşı karşıya değil, iç içe olmak durumundayız.

O halde, icraatını iyi yapmayan bakan hakkında müsaade ederseniz bu kürsüden tenkit müessesesini işletelim. Hem öyle 5 dakikayla da değil, lütfen bu 5'er dakikaları 10'ar dakikaya çıkarın. 3 kişiyi de 5 kişiye çıkarın. Kısıtlıdır, 5 kişi konuşsun. Hükümet kendisi hakkında yapılan tenkide gelsin, cevap versin. Böylece hem Meclis aydınlansın, hem millet aydınlansın.

Benim maruzatım, dileğim budur.

Tabii ben bir konuyu misal verdim. Büyük milyonları ilgilendiren diğer konular da var. Örneğin, Karadeniz sahilinde çay meselesi var. Vatandaş devamlı mektup yazıyor, telgraf çekiyor. Ne olur Kurucu Meclis üyeleri, bizim çaylarımız bu sene tarlada kaldı, denize dökülmedi; ama fabrikalar çalışmadı. Bu sene belki çay kıtlığı da gelecek. Tekel Ba-

kanından bu icraatının hesabını hiç kimse sormayacak mı? Meclis varsa sormak durumundayız. Tekel Bakanı buraya gelmeli, müsteşarını göndermeli, bunun gerekçesini bize anlatmalı.

Bugün Karadenizli, Doğu Karadenizli un alma durumunda değil. Ununu alamıyor, verdiği çayın parasını da alamıyor. Bunu eleştirmeyecek miyiz değerli arkadaşlarım?.. Bunun hesabını biz sormayacaksak, buradaki mevcudiyetimiz ne ola ki?.. Kanun yapmak yetkisini haiz Meclisimiz, icraattan cevap alamayacaksa, bu Meclisin mevcudiyeti gölgeli bir mevcudiyet olur.

Benim maruzatım bundan ibarettir. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım efendim. (Alkışlar)..

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARIAR — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; Konuşmacı bazı arkadaşlarımız maddeyi yanlış bir temele oturttuk mütalaalarını beyan ettiler. Bu maddenin denetimle hiç bir ilgisi yoktur. Daha önce kabul ettiğiniz 48 nci madde, Danışma Meclisi gündemini, Danışma Meclisi Başkanlığınca aşağıdaki sıraya göre düzenler hükmü yer almakta ve burada gündem 4 madde halinde tespit edilmiş bulunmaktadır. Biraz sonra görüşeceğimiz 50 nci maddede,

«Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum esnasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz. Gündem gereğince görüşüleceği belli ve bilinen konular dışında, Divan Üyeleri, söz almak istemi kaydedemezler.» hükmü gelecektir.

Bildiğiniz gibi, Meclisler çalışmalarını, önceden belli edilen, ilan edilen, üyelere duyurulan bir gündem içinde yürütülürler. Şimdi görüştüğümüz 57 nci madde bunun bir ayrıntısını teşkil etmektedir. Madde'nin kenar başlıklarından da açıkça anlaşıldığı gibi, bu, gündem dışı konuşmadır. Gündem dışı konuşma da eski içtüzüklerde ancak olağanüstü ve acil hallerde hasredilmiş olduğu, bir arkadaşımızın yerinde olarak, Sayın Yarkin'ın işaret ettiği gibi, Komisyonumuz bu olağanüstü acil halleri çıkartarak, daha geniş bir alanda konuşma imkânını üyelere sağlamış bulunmaktadır. Hükümetin bu konuşmalara gerektiğinde istediğinde cevap verme hakkı tabiidir. Yürütmenin hakkıdır. Gündem dışı konuşmanın yapıldığı birleşimde herhangi bir bakan yahut gündem dışı..

BAŞKAN — Sayın üyeler, dahili elektrik jeneratörlerinin çalışmadığı anlaşılıyor. Teyplerin, içtüzük gereğince zapta gerekli olduğu anlaşıldığından, toplantıyı saat 11.00'e kadar kapatıyorum.

Kapanma Saati : 10.20

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 11.00

BAŞKAN : Başkanvekili Fenni İslimyeli.

KATİP ÜYELER : İmren AYKUT, Evliya PARLAK

BAŞKAN — Sayın üyeler, 8 nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Buyurun Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARIAR — Sayın Başkan sayın üyeler;

İrademiz dışında vukua gelen bu inkitadan sonra, sözlerimin ilk kısmından başlayarak, ancak çok kısa bir özetle konuya gelmek istiyorum.

Arz etmiştim ki, 57 nci maddenin, meclisin denetleme yetkisi ile bir ilgisi yoktur. Meclisler belli bir

gündeme bağlı olarak çalışırlar ve gündemde görüşüleceği belli ve bilinen konular dışında, kâtipler, divan üyeleri söz dahi kaydedemezler. Bu madde, bu genel kuralın bir ayrıntısını, bir istisnasını getirmektedir. Adı üstünde «Gündem dışı söz» diyoruz.

Eski içtüzüklerde gündem dışı söz, olağanüstü acele hallerde hasredilmiş olduğu halde, Komisyonumuz bu hükmü çıkararak, daha geniş söz söyleme imkânını sayın üyelere tanımış bulunmaktadır. Ancak, burada takdir buyurursunuz ki, başkanların söz ve

rip vermemekte takdir hakkı vardır. Çünkü meclisin gündemi mahmud olabilir, söz isteyen üyeler çok olabilir, söz isteyen üyelerin konu itibarıyla arasında bir ayırım yapmak gerekirse, öncelikle acele ve olağanüstü işlere söz vermek gerekebilir, diğerlerine Sayın Başkanlar, gündemin durumunu, söz isteyenlerin sayısını, konuların önemini hatırlatarak, bu söz istemlerini belli bir birleşimde değil, daha ertesi birleşimde yerine getirebileceğini söylerler ve bu suretle takdir haklarını kullanmış olurlar.

Bir sayın üye, bunun işleyişi üzerinde «Nasıl olur?» dedi. Yani hükümetin cevap vermesi konusunda gündem dışı söz talepleri birleşimin başından evvel başkanlığa intikal ettiği için, başkanlık konunun ilgisine göre, ilgili bakanı daha önceden haberdar eder. Bakan, bu suretle haberdar olduğu, kendisini ilgilendiren gündem dışı konunun görüşüleceği gün Meclise gelebilmiş ise ve diliyorsa bu gündem dışı konuşmaya cevap verir. Herhangi bir sebeple gündem dışı konuşmanın yapıldığı günde Mecliste bulunmuyorsa, müteakip birleşimlerde daha önce yapılmış olan gündem dışı konuşmaya gerekiyorsa cevap verir. Hükümetin mutlaka yapılan konuşmalara cevap vermesi zorunluluğu, bir içtüzük hükmüyle getirilemez, bu tamamen hükümetin kendi takdirine kalmıştır.

(Üyelerin gündem dışı söz hakkı olduğu gibi, hükümetin de gündem dışı söz hakkı vardır. Ancak, hükümet gündem dışı bir konuşma yaparsa, bu Danışma Meclisinin sayın üyelerine de konuyla ilgili kalmak, sınırlı kalmak üzere bir cevap hakkı doğurur. Bu da maddede hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Komisyonumuz yapılan eleştirileri ve ileri sürülen görüşleri dikkatle dinlemiş, buna rağmen bu maddede herhangi bir değişiklik yapılması görüşüne varamamıştır. Bu itibarla maddenin aynen kabulünü istihdam ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Arar.

Bu konuda bir önerge yok.

Sayın Arar'ı dinledik. Bu konuda bir önerge bulunmuyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. 57 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 58'i okutuyorum.

Söz alma, sözlü ve yazılı konuşmalar.

MADDE 58. — Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.

Gündem gereğince görüşüleceği belli ve bilinen konular dışında. Divan Üyeleri, söz alma istemi kaydedemezler.

(Konuşma, Başkanlığa ve Genel Kurula hitap edilerek kürsüden yapılır.

Pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyeye Başkan, yerinden konuşma izni verebilir.

Yazılı bir konuşmanın kürsüden okunması veya Başkanın izni ile bir Divan Üyesine okutturulması mümkündür.

Görüşme sırasında Hükümetten veya komisyondan soru sormak isteyenler, sorularını yerlerinden sorarlar,

Sorular, konuşmalar bittikten sonra sıra ile sorulur.

Genel Kurul, Başkanın veya beş üyenin yazılı istemi üzerine konuşmaların sürelerini, onbeş dakikadan az olmamak üzere kısıtlayabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Buyurun efendim.

HAMZA EROĞLU — Efendim, bir sorum var, yerimden sorabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HAMZA EROĞLU — 58 nci maddenin son fıkrası, «Genel Kurul, Başkanın veya 5 üyenin yazılı istemi üzerine konuşmaların sürelerini, 15 dakikadan az olmamak üzere kısıtlayabilir.» hükmünü öngörmektedir. Çalışmalarda sıhhatin sağlanması ve asgari sürenin tayini söz konusu olduğundan; buradaki asgari sürenin Genel Kurul kararıyla da genişleyebileceği söz konusu olduğundan, acaba bu 15 dakika yerine 10 dakika olması uygun olabilir mi diye Komisyondan rica edeceğim?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eroğlu.

Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim 10 dakika teklifine biz de katılıyoruz, daha uygundur.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz almak isteyen?..

AYHAN FIRAT — Sayın Başkanım, soru sorabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AYHAN FIRAT — Efendim, içtüzüğümüzün kabul ettiğimiz 12 nci maddesinde, «Divan Üyelerinin seçimi» diyor ve Divan Üyelikleri tatat edilmiş durumda; Başkanvekilleri, Kâtip Üyeler ve İdareci Üyeler. 16 ncı, 17 ncı, hatta 18 ncı maddede Divan üyeliklerinin tatadı yapılmıştır. Başkanvekilleri, Kâ-

tip Üyeler ve İdareci Üyelerin görevleri belirtilmiştir.

Bu maddede ve bundan önceki kıyafet maddesinde, Divan üyeleri olarak yalnız kâtip üyeler kastedilmektedir. Acaba, bir kavram kargaşası mevzubahis midir?.. Bunlara da «Kâtip Üye» tabirini kullansak daha doğru olmaz mı?.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, şüphesiz olabilir. Ancak, Kâtip Üyeler Genel Kurulun toplantısı sırasında Başkanın sağında ve solunda oturdukları ve o kürsüye heyeti umumiyesiyle «Divan» dediği için burada «Divan Üyesi» tabiri kullanılmıştır. Maksat, «Kâtip Üye»dir. Mutlaka değiştirilmek zorunluluğu yoktur, böyle de kalabilir; bir kavram kargaşalığı da doğmaz.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bu maddeyi, biraz evvel Sayın Komisyonumuzun da iştirak ettiği şekilde, son fıkrasındaki 15 dakikanın 10 dakika olarak mütalaa edilmesi kaydıyla..

MEHMET AYDAR — Sayın Başkanım, usul hakkında söz iştirham ediyorum, oylamaya geçmeden evvel.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MEHMET AYDAR — Efendim, önerge verilmediğine göre, bir üye arkadaşımızın temennisine dayanarak böyle bir değişikliğe gidilemeyeceğini arz etmek istiyorum. («Komisyon kabul etti» sözleri).

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon?.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, komisyon olarak katıldığınıza göre, Sayın Arkadaşımızın esasta doğru olan bu önerisi burada geçerli olmuyor. Biz, komisyon olarak teklif etmiş oluyoruz, Yani, teklifi tekabül ediyoruz.

BAŞKAN — Muhterem üyeler;

Komisyonun her zaman teklifleri tekabül edip bizzat ilgili maddelerde tashih yapması mümkündür.

Bu itibarla, Komisyonumuzun tekabül ettiği şekilde maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. İttifakla kabul edilmiştir.

59 ncü maddeyi okutuyorum.

Söz sırası ve söz sırasını değiştirme.

MADDE 59. — Söz, kayıt veya istem sırasına göre verilir. Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla söz verilir.

Başkan, görüşmeye başlamadan önce söz alanların adlarını söz alış sırasına göre okutur.

Hükümet ve Esas Komisyona söz almada öncelik tanınır. İlk öncelik Esas Komisyona, ikinci öncelik Hükümete aittir.

Son söz üyenindir.

Bir üye söz sırasını diğerine verebilir. Söz, sırasını bir başkasına veren üye bundan faydalanan üyenin sırasında konuşabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Sayın Kurtoğlu.

SERDA KURTOĞLU — Efendim, elimizdeki taslağın 10 ncü sayfasına isabet eden ilk fıkrada, «Hükümet ve Esas Komisyona söz almada öncelik tanınır». dediği halde, «İlk öncelik Esas Komisyona, ikinci öncelik Hükümete aittir» diyor. Bu fıkrada, iki cümlesi arasında öncelik bakımından takdim tehir yapılmış intibai var. Esası şöyle olması lazım gelmez miydi; Komisyona soruyorum?

«Esas Komisyon, Hükümet söz almada önceliğe haizdir». Hükümeti başa değil, esas komisyonu başa almak lazım; çünkü, «İlk öncelik esas komisyona verilir» diye önceliği olanın esas komisyon olduğunu tasdik ediyor. Bu tasdik, birinci cümlede aksine ifade edilmiş. Birinci cümlede esas komisyonun başa alınmasını, hükümetin sonraya alınmasını talep ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kurtoğlu.

Komisyonun görüşünü rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, olabilir; «Olmaz» diye bir şey yok. Ancak, bu şekliyle de kalmasında hiç bir sakınca yok.

Şimdi, devlet hiyerarşisi içinde hükümet önde gelip esas komisyon sonra geldiğine göre, öncelik, söz almada öncelik kime aitse, birinci fıkrada onun için hükümet başta gelmiş ve sonra esas komisyon ifade edilmiştir; ama ikinci cümlede, Meclis içinde bu önceliğin de öncesi kime aittir hükmü yer alırken, ilk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik hükümete aittir denilmiştir.

Bu bakımdan, yani mantık ve ifade silsilesi içinde bir hata yoktur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

REMİZİ BANAZ — Bir soru sorabilir miyim?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

REMİZİ BANAZ — Şimdi, politik meclislerde çok değişik amaçlarla kullanılan bu maddenin son fıkrasına bu Meclisimizde neden gerek görülmüştür?..

Açıklanabilir mi acaba; üyelerin söz sırasını bir başka üyeye vermesi?

BAŞKIAN — Evet.

Sayın Komisyon?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Efendim, politik meclisle politik olmayan meclis tefrikinin bendeniz anlayamadım. Meclislerin kendisine has bir çalışma düzeni vardır. Diyelim ki, görüşülen herhangi bir mevzu üzerinde 10 arkadaş söz almıştır. Sırayla söz vereceğine göre Başkan, üçüncü sırada yer alan bir arkadaş onuncu sırada yer alan bir arkadaşla söz sırasını verebilir. Bunu ifade etmek için bu. Gelir, ricada bulunur «Arkadaş, benim bir işim var, gideceğim; söz sıranı bana ver» der ve söz sırasını vermiş olan da, sırasını vermiş olduğu arkadaşın sırasında konuşur.

Bundan ibaret.

BAŞKIAN — Teşekkür ederim.

Sayın Ender.

MUZAFFER ENDER — Sayın Başkanım, bir kelimenin açıklanmasını istihham edeceğim arkadaşlardan.

Birinci fıkranın ikinci cümlesinde, «Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere..» diyor. Bu «Üzerinde» kelimesinin anlamını anlayamadım efendim; lehinde aleyhinde, anladık da.

BAŞKIAN — Teşekkür ederim.

[Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Efendim, şimdi, görüşmelere geçildiği zaman söz alan Sayın üyelerin, görüşme konusu olan maddenin veya konunun lehinde, aleyhinde konuşacakları veya ne lehinde, ne aleyhinde; ama hakkında, üzerinde konuşacakları ilk başlangıçta belli değildir. Herkes kalkar görüşünü serbestçe Genel Kurula arz eder; fakat Genel Kurul karar verir ise, konunun lehinde, aleyhinde veya üzerinde, hakkında konuşacaklar arasında bir ayırım yaparak bu ayırım içinde konuşturulabilir.

«Üzerinde», «Hakkında» demek.

BAŞKIAN — Teşekkür ederim.

Sayın Yeğenağa.

TURGUT YEĞENAĞA — Sayın Başkan;

[Komisyon sözcüsü arkadaşımız, bu cümledeki hükümet ve esas komisyonu tarif ederken hükümetin evvel gelmesi gerektiğinden bahsettiler. Bu bir protokol usulü müdür? Esas komisyon Meclis olduğuna göre, bu protokolda sıra ne şekilde olmalıdır?.. Lütfen açıklasınlar, bunda fayda var.

BAŞKIAN — Sayın Arar?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Efendim, arz ettim. Meclis içindeki çalışmada esas komisyon, hükümetten önce gelir ve onun için de ona öncelik tanınmıştır.

BAŞKIAN — Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

59 ncu maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. İttifakla kabul edilmiştir.

60 ncı maddeyi okutuyorum.

Hükümetin Temsili.

[MADDE 60. — Her görüşmenin başından sonuna kadar, Hükümet adına görüş bildirmek üzere Başkan veya ilgili bakan veya zorunlu hallerde yetkilendirilmiş birinci derecede sorumlu daire amirlerinden bir kamu görevlisi hazır bulunur. Bu kimseler görüşmenin başında hazır değillerse, o konudaki görüşme bir defalık gelecek birleşime bırakılır.

Sayıştay Başkanı veya yetkilendireceği Daire Başkanı veya üyesi, gerektiğinde Danışma Meclisinde açıklama yapabilir.

BAŞKIAN — Teşekkür ederim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Sayın Başkan..

BAŞKIAN — Buyurun Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Efendim, bu maddede 2485 sayılı Kanunun 25'nci maddesinin ikinci bendinin getirdiği bir amir hükme dayanarak ufak bir değişiklik yapmak gerekiyor ve buna uygun olarak maddenin kenar başlığının da değişmesi gerekiyor.

[Bu itibarla görüşmelere başlamadan ve sırf zaman tasarrufu bakımından maddenin lütfen Komisyona iadesini oya sunmanızı istihham ediyoruz.

BAŞKIAN — Teşekkür ederim.

Gerekli değişikliği yapmak üzere bu maddenin Komisyona iadesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. İttifakla kabul edilmiştir.

Madde: 61'i okutuyorum.

[Usul Hakkında Konuşma.

MADDE 61. — Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Danışma Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

[Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer üyeye söz verilir.

Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama işaretile yapılır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

[Madde üzerinde söz almak isteyen?]. Buyurun Sayın Yeğenağa.

TURGUT YEĞENAĞA — Bu on dakikayı ben fazla mütalaa ediyorum. Beş dakikaya indirilmesinin yerinde olacağına kanıtlım.

BAŞKAN — Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, olabilir. Yani bir ısrarımız yok. Bu on dakika azami bir haddedir. Zaten usul meselesi üzerinde on dakika söz söylemek hemen hemen mümkün değildir; ama biz beş dakika ile sınırlamayı da uygun bulmamıştık. Maaza tekabül ediyoruz. Komisyon olarak; beş dakika olsun efendim.

BAŞKAN — Sayın üyeler; Komisyon tarafından tekabül edildiği şekilde, yani on dakikanın beş dakikaya indirilmesi kaydı ile bu maddeyi kati surette oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Ekseriyetle kabul edilmiştir.

[Madde 62'yi okutuyorum efendim.

Başkanın Görüşme ve Oylamalara Katılamaması.

MADDE 62. — Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.

[Başkan veya başkanvekilleri, görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında tartışmalara katılamazlar. Kişisel savunma hakları saklıdır.

[Danışma Meclisi Başkanı oy kullanamaz.

Başkanvekilleri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kullanabilir ve oyunun rengini belirtmek üzere söz alabilirler.

Görüşmelere katılmak isteyen bir Divan Üyesi Başkanlık Kürsüsünde görevli ise yerini bir diğerine bırakmak zorundadır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

[Madde üzerinde söz almak isteyen?

KAMER GENÇ — Sorum var Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Genç.

KAMER GENÇ — Efendim, bu son fıkrada; «Görüşmelere katılmak isteyen bir Divan Üyesi Başkanlık Kürsüsünde görevli ise yerini bir diğerine bırakmak zorundadır» yerine «Kürsüyü terk etmedikçe» şeklinde değiştirilmesinin daha uygun olacağı inancındayım ben. Yani bir arkadaş bulunup getirilinceye kadar kürsüdeki arkadaş kalkıp konuşmasını yapar, yerine geçebilir. Böyle bir kolaylığın sağlanması konusunda Komisyon'daki arkadaşlarımız ne der?

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyonun görüşünü rica edelim.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkanım küçük bir noktada vuzuha varmak istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon müsaade ederse Sayın Erginay'ın görüşünü dinleyelim.

AKİF ERGİNAY — Küçük bir nokta.

Şimdi, «Danışma Meclisi Başkanı oy kullanamaz.» diyor. Ardından «Başkanvekilleri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kullanabilir...»

Şimdi bir Başkanvekili Riyasette iken asıl başkan bizim aramızda bulunduğu zaman, o kendi oyunu kullanamayacak mı?

BAŞKAN — Komisyonun görüşünü rica edelim.

AKİF ERGİNAY — Yani ona da herhangi bir şekilde burada aramızda bulunduğu zaman oy hakkını tanımıyor... Parlamento sistemi böyle ise ben de uyarım tabii.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erginay.

Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, Başkan hiç bir surette oy kullanamaz. Yani bir üye olarak burada oturduğu zaman da oyunu kullanamaz; ama başkanvekilleri için hüküm başkadır. Onlar, ancak riyaset ettikleri zaman oy kullanamazlar.

Diğer görüşe gelince; biz katılmıyoruz sayın arkadaşımızın mütalaaasına. Yani, işlerlik kazanan bir maddedir. Esas hüküm getirilmiştir. Her zaman mümkündür. Bir görevli ile haber gönderir, arkadaşını çağırır; yerine o gelince iner, konuşur kâtip arkadaşlarımız.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

KAMER GENÇ — Sayın Başkanım, dört Divan Kâtibi arkadaş var. İkiisi olmazsa burada o zaman ne olacak yani?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Bırakamaz efendim, inemez. Yoksa konuşamaz.

KAMER GENÇ — Kısıtlanmış oluyor Divan Üyeleri için Divan Kâtipleri için.

BAŞKAN — Buyurun.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Sayın Arar biraz evvelki açıklamasında, Başkanın hiç bir şekilde burada üye sıfatı ile oturduğu zamanda da oy kullanamayacağını işaret buyurdular. O zaman 62 nci maddenin ilk cümlesi bu anlamı vermiyor. Yanlış anlamıyorum sam madde şöyle;

«Genel Kurula Başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.»

Bunun ters anlamı, eğer Genel Kurula Başkanlık etmiyorsa Başkan, o zaman, asıl konu görüşülürken dahi oyunu kullanabilir, manası çıkabilir.

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, üçüncü fıkra da zannediyorum açıklık var.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Üçüncü onu tamamlıyor. Ama, birinci fıkradaki o tereddüdümü ortadan kaldırmak açısından; «Genel Kurula Başkanlık eden Başkan hiçbir zaman ve Başkanvekili de asıl konu görüşülürken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz» denirse tereddüdüm ortadan kalkar.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Komisyonun görüşünü rica edelim.

AHMET SENVAR DOĞU — Sayın Başkanım, söz istiyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, arz edeyim de Sayın Feyzioğlu'nun sualine cevabımı.

Şimdi efendim, birinci fıkra görüş açıklamayı yasaklıyor. «Genel Kurula Başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.» Bu başka bir hüküm.

«Başkan veya başkanvekilleri, görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında tartışmalara katılamazlar. Kişisel savunma hakları saklıdır.»

Bu da başka bir hüküm.

Nihayet üçüncü fıkra da; Sayın Feyzioğlu'nun belirttiği konu geliyor: «Danışma Meclisi Başkanı oy kullanamaz.» hükmü hem bizzat Başkanlık ettiği zaman, hem bir üye olarak burada oturduğu zaman oy kullanamama kısıtlamasını getiren hükümdür.

BAŞKAN — Teşekkür ederim,

Sayın Doğu, buyurunuz.

AHMET SENVAR DOĞU — Müsaade eder misiniz buradan konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

AHMET SENVAR DOĞU — Efendim, birinci fıkra da «Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili asıl konu görüşülürken...» diyor. Pe-ki, acaba bir fer'i konumu var ki bunun üzerinde? Bunun yerine «Bir konu görüşülürken» demek kafidir. Meffhumu muhalifinde başka bir fer'i konu var-mış da onda Başkan oyunu kullanabilirmiş gibi bir mana çıkıyor.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Doğu.

Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, asıl konu ile fer'i ko-nuyu soruyorlar. Yerinde bir soru. Başkan hiç ağzı-nı açamaz, konuşamaz manasına değil bu. Esas ko-nu ne ise, tartışması olan, oya sunulacak olan konu; ama görüyorsunuz şu Tüzük çalışmaları dolayısıyla dahi çeşitli usul sorunları ortaya çıkıyor. Başkan tak-dim yapıyor, «Gelen önermeleri okutuyorum» diyor. Bu önerenin mahiyetini izah ediyor; budur. Yani, asıl konu ile Başkanın diğer görevlerinin yerine geti-rilmesi sırasındaki konuşma zorunluluğu vardır, onu tefrik etmek için yapılmıştır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın;

MUZAFFER ENDER — Sayın Başkan; 62 ncı maddenin dördüncü fıkrasında aynen; «Başkanvekil-leri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kul-lanabilir ve oyunun rengini belirtmek üzere söz ala-bilirler.» diyor. Burada, Başkanvekillerinin oy kul-landığı takdirde oyunun rengini belli etmek gibi bir anlam çıkıyor. Buradaki «Ve» kelimesi yerine «Ve-ya» olması gerekmez mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN — Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, yani gerektiğinde; bir şey yok zannediyorum...

BAŞKAN — Esasen, «Alabilirler» diye cümle bitmektedir. Bu açıklamalardan sonra maddeyi oyla-rınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etme-yenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 63'ü okutuyorum :

Görüşmelerde Genel Düzen :

MADDE 63. — Genel Kurulda söz kesmek, şah-siyatla uğraşmak ve çalışma düzenini bozucu hare-ketlerde bulunmak yasaktır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. 63 ncü madde üzerinde görüş bildirmek isteyen sayın üye var mı efendim?.. Yoktur.

Komisyonun bir mütalaası var mı efendim?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır efendim.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

64 ncü maddeyi okutuyorum :

Başkanın Söz Kesmesi :

MADDE 64. — Kürsüdeki üyenin sözü ancak Başkan tarafından, kendisini İçtüzüğe uymaya ve ko-nudan ayrılmamaya davet etmek için kesilebilir.

İki defa yapılan davete rağmen, konuya gelmeyen üyenin aynı birleşimde o konu üzerinde konuşmaktan yasaklanması Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunabilir.

Genel Kurul, görüşmesiz işaret oyu ile karar verir.

BAŞKAN — 64 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

65 nci maddeyi okutuyorum :

Konuşma Üstubu :

MADDE 65. — Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan, derhal temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder. Başkan gerekli görürse, o kimseyi o birleşimde salondan çıkartabilir.

Başkanlığa gelen yazı ve önerelerde kaba ve yaralayıcı sözler varsa, Başkan, gereken düzeltmelerin yapılması için, o yazı ve önergeyi sahibine geri verir.

BAŞKAN — 65 nci maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

66 nci maddeyi okutuyorum :

Gürültü ve Kavga :

MADDE 66. — Başkan görüşmeler sırasında gürültü veya kavga çıkar ve bu nedenle çalışma düzenini kuramazsa, kürsüde ayağa kalkarak, toplantıya ara verileceğini ihtar etmek suretiyle gerekli gayreti gösterir; buna rağmen gürültü ve kavga devam ederse oturuma en çok bir saat ara verir.

Oturumun yeniden açılmasında gürültü ve kavga son verilemiyorsa, Başkan birleşimi kapatır.

MAHMUT AKKILIÇ — Söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MAHMUT AKKILIÇ — Madde okunurken burada, «İhtar etmek suretiyle» dediler. «Buyurmak suretiyle» acaba geçse Sayın Komisyon katılır mı? Biraz daha nazik bir deyim olurdu.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurunuz Sayın Ökte.

ERTUĞRUL ZEKAİ ÖKTE — Sayın Komisyondan bu maddeyi geri almasını istiyorum ve tasarıdan çıkarmasını diliyorum. Bu Mecliste gürültü ve kavga olmaz. («Olabilir» sesleri).

Bir dakika efendim...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ökte.

ERTUĞRUL ZEKAİ ÖKTE — Bu madde Millet Meclisi ve Senato İçtüzüklerinden alındığı için buraya girmiştir. Bu Mecliste; bu Danışma Meclisinde ne gürültü olur, ne kavga olur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

ERTUĞRUL ZEKAİ ÖKTE — Bunu, buraya yazmakla tarihi bir hata yapmış oluyoruz. («Bravo» sesleri ve alkışlar).

BAŞKAN — Buyurunuz efendim, teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Uzunoglu.

BAHTİYAR UZUNOĞLU — Sayın Başkanım. Sayın Zekai Ökte'nin görüşlerine iştirak ediyorum. Ancak, benim kanımca burada Komisyonun bu şekilde bir maddeyi tedvir etmesi, herhangi bir ihtimale karşı durumu ortaya koymak ve bunu önceden görmek babındadır. Bence, yerindedir, kalmasında birçok yarar var.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Uzunoglu.

Komisyonun görüşünü rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, ihtar, bu maddede uyarma karşılığı kullanılmıştır ki, 4 nci bölümde 98 nci maddede üyelere verilebilecek disiplin cezaları sayılırken bu uyarma orada da yer almıştır.

Maddenin çıkarılması görüşüne katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — İhtarın uyarma olarak düzeltilmesine iştirak ediyor musunuz?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır efendim, ihtar olarak kalmasını istiyoruz. Bu suretle anlamını açıklamış oldum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Maddeyi bu açıklama üzerine oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Ekseriyetle kabul edilmiştir.

67 nci maddeyi okutuyorum.

Açıklama Hakkı :

MADDE 67. — Şahsına sataşılın veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolan Hükümet, Komisyon veya üye açıklama yapabilir ve cevap verebilir.

Açıklama ve cevaplar için Başkan, aynı oturum içinde olmak üzere söz verme zamanını takdir eder.

Bu suretle söz almak isteyen ne sebepten dolayı konuşmak istediğini Başkana bildirir. Başkan söz verip vermemek gerektiğini takdir eder. Başkanlıkça kendisine söz verilmeyen kimse direnirse Genel Ku-

rufl, bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verir.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde ittifakla kabul edilmiştir.

Madde 68'i okutuyorum :

Gizli Oturumlar :

MADDE 68. — Danışma Meclisi Genel Kurulu, Başbakanın veya bir bakanın veya on üyenin yazılı istemi üzerine gizli oturum yapabilir.

Gizli oturum önergesi verilince, gizli oturumda bulunabilecek şahıslar dışında herkes, toplantı salonundan çıkarılır. Salon boşaldıktan sonra gizli oturum önergesinin gerekçesi dinlenir. Bu gerekçe Hükümet adına Başbakan veya bir Bakan veya önergedeki birinci imza sahibi üye yahut onun göstereceği bir diğer imza sahibi üye tarafından açıklanır. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Yukarıdaki fıkrada söz konusu görüşmelerin tutanakları Divan Üyelerince tutulur. Ancak, Genel Kurul uygun görürse, yeminli stenograflar bu görevi yerine getirebilirler.

Dinleyici olarak, Devlet Başkanı ile Milli Güvenlik Konseyi üyeleri ve bakanlar gizli oturumlarda bulunabilirler.

Gizli oturum sırasındaki görüşmeler hakkında, gizli oturumda bulunanlar ve bulunma hakkına sahip olanlar tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar Devlet sırrı olarak saklanır.

Gizli oturumu gerektirmiş olan sebep ortadan kalkarsa, Başkan, açık oturuma geçilmesini teklif eder. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üyeler?..

LÜTFULLAH TOSYALI — Söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

LÜTFULLAH TOSYALI — Burada, gizli oturuma katılmak için Devlet Başkanının bizim müsaademizi almak gerekir gibi, o manaya gelen bir deyim var. Bu hususta bir açıklık getirilmemiştir. Oradaki, «Devlet Başkanı» deyiminin çıkarılmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

KAMER GENÇ — Bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Genç.

KAMER GENÇ — Efendim, burada «Milli Güvenlik Konseyi üyeleri ve Genel Sekreteri de katılabilir» şeklinde bir ibarenin yer almasında Komisyon bir sakınca görmüyor mu?.. Zira, «Komisyon-

larda gizli oturum» başlıklı 31 nci maddede Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterinden bahsedildiği halde, burada bahsedilmemiş. Acaba bu yönden bir önerge?..

BAŞKAN — Esasen bu konuda bir önerge var efendim, daha sonra oylatacağım. Madde üzerinde söz veriyorum efendim şu anda.

MUZAFFER ENDER — Söz alabilir miyim efendim?

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Ender.

MUZAFFER ENDER — Sayın Başkanım, bu gizli oturum için 10 imza ile önerge verilebileceğine göre, bu 10 imza sahibi gizli oturumda bulunabilecekler mi? Bu hususta bir açıklık yok maddede.

BAŞKAN — Peki efendim. Madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı?.. Yok.

Bir önerge var, okutuyorum efendim:

Danışma Meclisi Başkanlığına

68 nci maddenin 4 ncü fıkrasına, «Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri» nin ilavesiyle fıkranın; «Dinleyici olarak, Devlet Başkanı, Milli Güvenlik Konseyi üyeleriyle Bakanlar ve Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri gizli oturumlarda bulunabilirler.» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fikri Devrimsel

Ali Dikmen

Allâeddin Aksoy

Recai Dinçer

Ahmet Senvar Doğu

Mehmet Aydar

İmren Aykut

Eşref Akıncı

Mustafa Aysan

Mahmut Akkılıç

BAŞKAN — Komisyonu, gerek önerge, gerek diğer sorular üzerindeki görüşünü rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, önergeye aynen katılıyoruz ve redaksiyon için önergenin Komisyona verilmesi şart değildir; çünkü gerekli yerine gayet güzel monte edilmiştir. Maddenin bu şekli ile oylanmasında hiçbir sakınca yok, katılıyoruz.

«On üye» meselesi gayet sarıh. Elbetteki Danışma Meclisi üyeleri olduklarına göre ve gizli oturum Danışma Meclisinde yapılacağına göre, gizli oturumu talep eden üyelerin katılması son derece tabii. Diğer soruyu duymadım efendim bilmiyorum.

LÜTFULLAH TOSYALI — Devlet Başkanının katılması için müsaademiz alınıyormuş gibi bir mana çıkıyor burada.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır efendim, hayır. Devlet

Başkanının kendi arzusunca bağlı, dilerse katılabilir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Maddeyi bu önerge istikametinde kati surette oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Kabul edilmiştir efendim.

Madde 69'u okutuyorum.

Gizli Oturum Tutanakları :

MADDE 69. — Gizli oturum tutanaklarının birleştirilmesinden sonra, gizli bir oturum yapılarak eski tutanak özeti okunur. Özetle birlikte tutanak bir zarfa konarak hazır bulunan Divan Üyeleri tarafından hemen mumla mühürlenir ve arşive verilir.

Gizli oturum tutanakları ve özetleri, gizli oturum tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir. Bunların daha önce veya sonra yayımlanması hususunda Genel Kurul, Başkanlık Divanının teklifi üzerine işaret oyuyla karar verir.

BAŞKAN — 69 ncu maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler?... İttifakla kabul edilmiştir

Madde 70'i okutuyorum.

Görüşmelerin Tamamlanması :

MADDE 70. — Görüşülen konu üzerinde söz alan yoksa, Başkan Hükümete ve Komisyona söz verir. Onlar da söz istemezlerse Başkan, görüşmelerin tamamlandığını bildirir ve oylamaya geçilir.

Görüşülen konunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde en az ikişer üye konuşmadan yeterlik önergesi oya konulamaz.

Yeterlik önergelerinin oylanmasından önce, Hükümetin ve Komisyonun görüşü alınır.

Yeterlik önergesi aleyhinde söz isteyenler bulunursa üyelere yalnız birine söz verilir ve önergenin kabul veya reddi için işaret oyuna başvurulur.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler?.. Kabul edilmiştir.

Madde 71'i okutuyorum.

DÖRDÜNCÜ KISIM

KANUNLARIN YAPILMASI

Birinci Bölüm

Genel Hükümler

Kanun Tasarıları ve Komisyonlara Havale :

MADDE 71. — Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları bütün bakanlarca imzalanmış olarak ve gerekçesi ile birlikte Danışma Meclisi Başkanlığına sunulur.

Gerekçede tasarının tümü ve maddeleri hakkında bilgiler, kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi is-

tenilen hükümlerin neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli görüldüğü açıkça gösterilmek lazımdır.

Başkan, gelen tasarıları ilgili komisyonlara doğrudan doğruya havale eder ve bunu gelen kâğıtlara aldırır veya ilan tahtasına yazdırır.

Bu havaleye bir üye itiraz etmek isterse oturumun başında söz alır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Bu madde ile ilgili bir önerge var, okutuyorum efendim.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Danışma Meclisi İçtüzük Teklifinde aşağıdaki değişikliğin yapılmasını öneririz.

Saygılarımızla.

Madde 71/3. Fıkra : Gelen Kâğıtlar (Listesi) ne aldırır.

Feyzi Feyzioğlu

A. Güngör Çakmakçı

Ayhan Fırat

Yavuz Altop

Necdet Geboloğlu

Azmi Eryılmaz

Orhan Civelek

Cemil Çakmaklı

Halil Evliya

Şadan Tuzcu

Bekir Tünay

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz almak isteyen?..

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, madde üzerinde söz istiyorum; önergeye geçtiniz.

AYDEMİR AŞKIN — Sayın Başkan madde üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun sayın üye.

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Ben 71 nci maddenin son fıkrasını biraz açmak istiyorum.

«Bu havaleye bir üye itiraz etmek isterse oturumun başında söz alır» diyor. Bu hangi oturumdur?.. Havalenin yapıldıktan sonra ilk birleşim yapılacaktır, o birleşimin başında söz alabilir. Yalnız benim şöyle bir endişem var. Burada bir kayıt yoktur. Havale bugün yapıldı, komisyonlara gitti, bir komisyon bu konuyu ele aldı, iki gün sonra sayın üye çıktı, bu havaleye itiraz ederse?.. Bu konuyu önlemek için sayın Komisyon uygun görürse, bir redaksiyon hatası veya redaksiyon şeklinde olabilir : «Gelen kâğıtlarda neşrini takip eden üç birleşim içinde oturumun başında söz alır» ve burada bir de «nihai karar verecek merci»; oturum başında söz aldı, nihai karar verecek merci olmak için de, «Genel Kurul da nihai kararını verir» Yani, bu havale doğrudur, yan-

lıştır şeklinde oylaması bence buraya bir açıklık getirecektir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ayanoğlu. Sayın Aşkın, buyurun.

AYDEMİR AŞKIN — Sayın Başkan, değerli Kurucu Meclis üyeleri;

Sayın Komisyon da yerinde görürlerse 71 nci ve 72 nci maddeler arasında bir yer değiştirme yapılmasının uygun olacağı kanısındayım. Çünkü esas olan kanun teklif etmedir. Kanun teklif edebilecek olanlar arasında tabii hükümet de vardır. Dolayısıyla birinci madde kanun teklif edebilecekleri sıralar ve bu suretle 72 nci maddeye, «kanun teklif etme yetkileri Milli Güvenlik Konseyi üyeleri ile Danışma Meclisi üyelerini Hükümet olarak» belirlenir, bu 71 nci madde olur. 72 nci madde olarak da kanun tasarıları ve komisyonlara havalenin nasıl yapılacağı belirlenir.

Benim önerim bir takdim tehiridir, maddeler üzerinde herhangi bir öneride bulunmuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Aşkın. Buyurun efendim.

TURGUT TAN — Sayın Başkan, izin verirseniz şu anda görüşmeye başladığımız kanunların yapılmasına ilişkin dördüncü kısma konu olan 71 nci madde üzerinde değil de, dördüncü kısım konusunda izin verirseniz konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TURGUT TAN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Şu anda görüşmeye başladığımız, «Dördüncü kısım kanunların yapılması» başlığını taşıyan dördüncü kısım, «Genel Hükümler» ismini taşıyan birinci bölüm, «Bütçe» başlığını taşıyan ikinci bölüm ve «Özel Hükümler» başlığını taşıyan üçüncü bölümden oluşmaktadır; yani üç alt bölüme ayrılmış bulunmaktadır.

Benim bu düzenleme konusunda bir tereddüdüm vardır, onu açıklamak istiyorum, belki Komisyon bu konuda bir açıklık getirebilir.

Burada bulamadığım ve görüşülmesi özellik taşıyan iki konu vardır. Bunlardan bir tanesi milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması, diğeri de uzun vadeli planın kabulü konularıdır. Daha önceki içtüzüklerde ve görüşme usulünde bildiğim kadarı ile milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasında, andlaşmanın içerdiği maddeler oya konmaz ve metinler

hakkında değişiklik teklifleri yapılamaz. Binaenaleyh, normal kanunlara göre görüşülmesi özellik arz etmektedir, milletlerarası andlaşmaların. Bu bakımdan uluslararası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması hakkındaki kanunların görüşülmesine ilişkin bir özel usul maddesinin bu görüşmeye başladığımız «Kanunların Yapılması» başlığını taşıyan dördüncü kısımda yer alması acaba uygun olmaz mı idi?.. Bunu Komisyon her halde açıklayacaktır.

İkinci bir nokta : Bütçe ile beraber görüşülmesi özellik taşıyan bir konu da, uzun vadeli kalkınma planının kabulüdür. Bilindiği gibi aslında içtüzük kuralları niteliğinde kurallar taşıyan 77 sayılı Yasa vardır ve Sayın Komisyon Sözcüsü daha önce bu kürsüden yaptığı açıklamalarda, içtüzük ile beraber uygulanması öngörülen kanunlar arasında 77 sayılı Yasayı da saymıştır, eğer yanlış hatırlamıyorsam; fakat 77 sayılı Yasanın, Danışma Meclisi ve Milli Güvenlik Konseyinden oluşan Kurucu Meclis içerisinde uygulanması bazı açılardan güçlükler taşıyacaktır; çünkü o mekanizma, yani 77 sayılı Yasada öngörülen mekanizma aslında Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundan oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi için düşünülmüş bir mekanizmadır. Binaenaleyh, bu sistemin anahatları korunmak üzere, bizim sistemimize; yani Danışma Meclisi, + Milli Güvenlik Konseyinden oluşan Kurucu Meclise adaptasyonu gerekebilir bazı açılardan.

Bu konuda mesela dördüncü kısmın ikinci bölümünü oluşturan bütçe ile beraber, «Bütçe ve Uzun Vadeli Plan» başlığı konulmak suretiyle 85 nci maddeden sonra bir madde eklenmek yoluyla planın görüşmesi de anahatlarıyla bizim sistemimize, Danışma Meclisi sistemine adapte edilebilir; çünkü bu 2 konu da aslında bizim gündemimize gelecek konulardandır. Çünkü, Danışma Meclisine «Gelen Kâğıtlar» başlığı altında bize dağıtılan listede, 64 tasarıdan 18 tanesi milletlerarası andlaşmaların onaylanmasına uygun bulunmasına ilişkindir, önemli bir sayıdır, bugün için gündemde.

İkincisi, uzun vadeli planı da biz görüşecek miyiz?.. Bu konuda tereddütler olabilir. Bu da gayet açıktır; çünkü görüşmekte olduğumuz içtüzüğün 111 nci maddesinde açık oyun zorunlu olduğu haller sayılırken, uzunvadeli kalkınma planının tümü geçmektedir. Demek ki, biz planı görüşmeyi kendi görevimiz içerisine almışız, açık oyla yapılacak işler arasında saymışız. Binaenaleyh, bu her 2 konu da, özellik taşıyan konudur.

Ben dördüncü kısmın düzenlenmesinde sistematik bakımdan bunların eksik kaldığı görüşündeyim. Teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Tan.

Önerge sahiplerinin önergelerini açıklamaları mümkün mü efendim?..

KAMER GENÇ — Sayın Başkan, ben bu konuşulan konu hakkında konuşmak istiyorum, Sayın Tan'ın konuştuğu konuyla ilgili.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KAMER GENÇ — Efendim, şimdi bizim kurulumuza yetki veren 2485 sayılı Kanunda bize verilen yetkiler Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm yetkileri olmayıp, bunun ancak Kanunun 2 nci maddesinde sayılan, 4 fıkra halinde sayılan yetkilidir.

Şimdi 1961 Anayasasının 64 ncü maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilen görevler; «kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak, Devletin bütçe ve kesinhesap tasarılarını görüşmek ve kabul etmek, para basılmasına, genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerindendir» denilmiş.

Dikkat buyurulursa bu 2485 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde bize verilen yetki, yalnız kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; ancak bu Kanunun 27 nci maddesinde de, «Bütçe görüşme, bütçe ve katma bütçe tasarılarını ve milli bütçe tahminlerini gösteren rapor hakkında görüşme yapmak» hakkını bize vermiştir. Dolayısıyla kesinhesap konusunda benim kanıma göre bize bir yetki verilmemiştir. Verilmediğine göre de, yine kalkınma planı, uluslararası anlaşmaların onaylanması konusunda Kanunumuz bize böyle bir yetki vermediğine göre, bu yetkinin, İçtüzüğümüzde bununla ilgili hükümlerin yer alması gerekmediği inancındayım.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Genç.

Buyurun Sayın Dal.

KEMAL DAL — Kanun tasarıları bakımından bir noksanlık hakkında acaba Komisyon ne düşünüyor?.. Hükümetin çekilmesi halinde, Meclise gelen Hükümet tasarılarının durumu veyahut da Komisyonlardaki durumu ne olacaktır?.. Bunu rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Fırat.

AYHAN FIRAT — Efendim, önergeyi hazırlayan Sayın Feyzioğlu ile birlikte şunu düşünmüştük: «Gelen kâğıtlara alınır» ibaresinin burada «Gelen kâğıtlar listesine yazılır» ifadesiyle geçmesinin daha uygun olacağını düşünerek vermiştik, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyonun görüşünü rica ediyoruz ve aynı zamanda genel görüşmelerle ilgili cevaplarını rica ediyoruz.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, arz edeyim.

Sayın Başkan, sanıyorum zatiâlinizin ve Genel Kurulun oturarak konuşma yapmama izniniz vardır. Aksi takdirde oraya gelip konuşayım.

BAŞKAN — Kuşkusuz, buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, şimdi çeşitli görüşler ileri sürüldü.

Bir arkadaşımız, «72 nci maddeyle 71 nci madde yer değiştirsin» dedi. Bu görüşe katılıyoruz efendim; yani «Kanun teklifleri» başlığını taşıyan 72 nci madde, 71 olarak yer alacak; şimdiki 71 nci madde (ki, kenar başlığı «Kanun tasarıları ve komisyonlara havale) müteakip olacak, buna katılıyoruz.

Sayın Feyzioğlu ve arkadaşları, «Gelen kâğıtlar listesi» tabirinin kullanılmasını istediler. Mümkündür, zaten 49 ncu maddenin kenar başlığı da «Gelen kâğıtlar listesidir.» Ancak, şart da değildir bu değişikliği yapmak. «Gelen kâğıtlar» Meclisce neşredilen bir nevi peryodik, bir nevi gazete gibi bir şeydir. Bunun başlığı zaten «Gelen kâğıtlar.» Şu kâğıt, dün dağıtılmıştı sayın üyelere. Eğer bu maddede «Gelen kâğıtlar» kelimeleri, her kelimenin; yani 2 kelimenin de baş harfi majüskülle büyükle yazılmış olaydı (ki, bir matbaa hatası olarak olmuş, bizim Komisyonumuzun kararı öyleydi) o zaman bu tereddüt hâsıl olmayacak ve bu taleple her halde karşılaşmayacaktık. Maahâza katılıyoruz önergeye, daha bir vuzuh getiriliyor; çünkü arz ettiğim diğer maddenin de kenar başlığı öyledir, «Gelen kâğıtlar listesine aldırır» diye geçebilir efendim.

Sayın Dal, «Hükümetlerin çekilmesi halinde bilhassa kanun tasarılarının durumu ne olacaktır» diye sordu. Soruyu sormakta haklıdır; çünkü eski İçtüzüklerde buna paralel bir madde vardı, biz o maddeyi almadık. Almayışımızın sebebi, eski tüzüklerde bu hükmün bulunması, o zaman siyasi partilere dayalı siyasi iktidarlar vardı. Bu iktidarlarda bir de-

ğişme olursa, eski iktidarın yerine yeni gelen iktidar, Mecliste görüşülmekte olan herhangi bir kanun tasarısının kendi programına, kendi felsefesine uygun olmadığı gerekçesiyle o kanunu geri alma hakkına sahiptir. Ancak bugün içinde bulunduğumuz anayasal düzende böyle bir şey varit değil ve hükümet istifa etmiş olsa bile, yenisi kurulana kadar mutlaka öteki görevde kalacağı da bir Anayasa hükmü olduğuna göre, bu maddeye lüzum görmedik.

Diğer bir arkadaşımız, uzun vadeli planın yürürlüğe konması hakkındaki 77 sayılı Kanuna da atfı yapılarak bazı özel düzenlemeler getirilmesini istedi. Uzun vadeli plan, her bütçeyle her yıl Meclise gelen bir şey değil. 1979 yılında kabul edildi Beş Yıllık Kalkınma Planı. Demek ki, müteakip kalkınma planı 1984 yılında gelecek. Şimdi buna paralel bir madde koyarsak, bunun kamuoyunda bazı yanlış anlamalara yol açabileceği, bu Meclis kendisine 1984'e ve hatta onu da aşan bir yıla kadar ömür biçti gibi, hiç de her halde niyetimiz olmayan bazı görüşlerin bize atfedilebileceğini düşündük.

Ayrıca, 77 sayılı Kanun, uzun vadeli plan hakkındaki kanun tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmak üzere Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulacağını amir hüküm olarak getirmiştir. Halbuki, Yüksek Heyetin malûmudur ki, Anayasa Düzeni Hakkındaki 2324 sayılı Kanun ile Türkiye Büyük Millet Meclisi; Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosuna ait yetkiler Milli Güvenlik Konseyine devredilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh, böyle bir organ yok bugün.

Eğer planda değişiklik yapılması istenirse, bunun prosedürü ayrı olarak düşünülebilir; ama özel madde getirmeye de lüzum yoktur.

Milletlerarası anlaşmaların tasdiki, onaylanması hakkındaki prosedür ise, diğer kanunlardan ayrılan bir prosedür içinde değildir. Bunun için de İçtüzükte özel hükümlere lüzum yoktur. Nitekim dün bizlere dağıtılmış olan «Gelen Kâğıtlar» da birtakım şeyler, sayın arkadaşımızın da işaret ettikleri gibi, milletlerarası anlaşmalarla ilgili havaeleler vardır, kanun tasarıları vardır, bunları diğer kanun tasarıları gibi görüşeceğiz. Eğer özel kanunda İçtüzük niteliğinde özel düzenlemeler varsa onlara uyacağız.

Onun için, burada tekrar zikredilmesinde, tatat edilmesinde lüzum ve fayda yoktur.

Saygıyla arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurunuz Sayın Tan.

TURGUT TAN — Efendim, Komisyonun açıklamasından tatmin olmadım. Ek bir açıklama yapmak istiyorum. O da şu : Bir kere 1984 yılında değil bildiğim kadarıyla yeni plan 1983 yılında gelecektir.

İkinci nokta; İçtüzüğe kalkınma planının onaylanması konusunun alınmasını ben önermiyorum; çünkü İçtüzük Geçici Komisyonu kendileri İçtüzüğün 111 nci maddesine «Kalkınma planının onaylanmasının açık oyla yapılacağını» koymuşlardır. Binaenaleyh bu konu İçtüzüğe ithal edilecek değildir.

Üçüncü nokta; Sayın Sözcünün belirttiği gibi, kalkınma planı yasama organında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birleşik toplantısında onaylanmaz; evvela Cumhuriyet Senatosunda görüşülür, sonra Millet Meclisine gelirdi, Millet Meclisinin kararı şeklinde çıkarıldı. Evet, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısının yapacağı işleri biz yapamayız; ama ayrı ayrı meclislerde karara bağlanacak konular tarafımızdan yapılmaktadır. Bununla ilişkili hükümler İçtüzükte vardır.

Son bir nokta da; anlaşmaların onaylanması konusundaki özel prosedür Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünde, 85 nci maddede özel olarak düzenlenmiştir. Bununla ilgili örnekler daha önceki uygulamalarda vardır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyonun başka bir görüşü var mı efendim?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim şunu arz edeyim.

Şimdi, biz İçtüzüğün tümü üzerindeki görüşmelerini tamamlayarak maddelere geçtik. Arkadaşımızın görüşmesi, dikkat buyurdunuzsa, herhangi bir madde ile ilgili somut bir görüşme değil ve bir öneri değil. Hangi maddeye yerleştirelim bu söylediklerini? 72 mi, 73 mü, 74 mü?... Benim ifadelerimde herhangi bir ifade hatası olabilir; ama Komisyon görüşünde musirrdir. Arkadaşımızın buyurdıkları hususlarda İçtüzüğe özel hükümler ilave etmeye lüzum yoktur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın üyeler;

Madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

KAMER GENÇ — Efendim yalnız bir eksiklik var, müsaade ederseniz arz edeyim. Şimdi 72 nci maddede 71 nci madde olarak değiştirirsek, «Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri ile Danışma Meclisi Üyelerine aittir.» «Hükmüne, «Hükümet» i de dahil etmemiz lazım gibi gelir bana. Bilmiyorum Komisyon da katılırlar mı

BAŞKAN — Efendim, Sayın Komisyonun bir görüşü var mı?... Buyurun.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Efendim, bunun maddelerin yerini değiştirme ile bir ilgisi yok. Şimdi 71 nci madde kabul edildi. Eğer Yüksek Heyetin tasvibi olursa, şimdi 72 nci maddeyi oya sunacaksınız; o da kabul edilecek, ondan sonra iki madde yer değişecek.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyon tarafından, dikkat edilirse iki nokta tekbül edilmiş bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesi, 72 nci maddenin 71 nci madde olarak İktüzük teklifinde yer alması, 71 nci maddenin de 72 nci madde olarak yer alması. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

71 nci madde ile alakalı ve biraz evvel ifade edildiği istikamette «Gelen Kâğıtlar listesine aldırır» ibaresinin yer alması yine Komisyon tarafından tekbül edilmiştir. Bu değişikliklerle, kati surette maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Şimdi 72 nci maddeyi 71 nci madde olarak okutuyorum.

Kanun Teklifleri.

MADDE 71. — Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri ile Danışma Meclisi Üyelerine aittir.

Danışma Meclisi Üyelerince yapılacak kanun tekliflerinin en az on üyenin imzasını taşıması gereklidir.

Kanun teklifleri gerekçesi ile birlikte Başkanlığa verilir.

Komisyonlar, şartlarına uymayan kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler.

Kanun teklifleri, Başkanlıkça komisyonlara doğrudan doğruya havale edilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde?... Buyurunuz efendim.

LÜTFULLAH TOSYALI — Sayın Başkan, sonuncu fıkra ile bir evvelki fıkranın yer değiştirmesinde yarar var her halde efendim. Başkanlıkça komisyona havale edilecek ki, komisyon bir eksiklik görürse tamamlatma cihetine gidecek.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Evet, mümkündür efendim, mümkündür.

BAŞKAN — Komisyon tarafından tekbül edildiğini görüyorum vaki teklifin... Buyurunuz Sayın Yılmaz

FUAT YILMAZ — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin kıymetli üyeleri;

Mademki Milli Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisi Kurucu Meclisi meydana getiriyor. Öyleyse tek bir cümle halinde «Kanun teklif etme yetkisi Kurucu Meclis Üyelerine aittir» denilmesinde fayda mülahaza etmekteyim, Sayın Komisyona arz ederim, kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Komisyonun mütalaasını rica edeyim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Efendim öyle de ifade edilebilir. Biz böylesini uygun gördük ve ısrar ediyoruz böyle kalmasında. Tasrih ediliyor, daha iyi.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Devrimsel, buyurunuz.

FIKRI DEVRİMSSEL — Kısa bir açıklama yapmama müsaadelerini arz edeceğim.

İktüzükte, kanun tekliflerinin de 10 imzaya bağlandığını görüyoruz. Bundan sonraki görüşmelerimizde, Anayasa ve diğer yasaları görüşürken vereceğimiz değişikliğe önerileri de 10 imza ile mi olacaktır? Komisyonun bu konudaki görüşlerini öğrenmek isteriz.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Efendim, kanun teklifi başka şey, bir kanun görüşülürken verilen değişiklik önergesi başka şey.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Buyurunuz efendim, buyurunuz Sayın Banaz.

REMZİ BANAZ — Şimdi, bu 71 nci maddenin ilk paragrafı «Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi üyeleriyle, Danışma Meclisi üyelerine aittir» demektedir. 2485 sayılı Yasanın 24 nci maddesinin 1 nci fıkrası, «Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi üyelerine, Bakanlar Kurulu ve Danışma Meclisi üyelerine aittir.» demektedir. Her ne kadar 72 nci madde olarak daha önce oyladığımız maddede hükümetçe hazırlanan kanun tasarılarından bahsedilmekteyse de, burada belirtilmemesi bir boşluk yaratır mı yaratmaz mı?

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Yaratmaz efendim. 2485 sayılı Kanunda, kanun tasarısı ve teklifi arasında bir fark

yapılmadan o ibare kullanılmıştır; ama esasta tasarı mutlaka hükümetten gelen teklife verilen özel bir adıdır; ama Kurucu Meclis üyesi olarak Milli Güvenlik Konseyi üyeleri veya Danışma Meclisi üyeleri bir teklifte bulundukları zaman, bunun özel adı da tekliftir.

Bu itibarla, bir tedahül yoktur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

71 nci maddeyi son iki fıkranın yer değiştirmesi kaydıyla; ki, Komisyon tarafından tekabül edilmiştir, oylarınıza kati surette arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 73'ü okutuyorum.

Geri Alma ve Benimseme.

MADDE 73. — Hükümet veya teklif sahipleri verilen kanun tasarısı veya tekliflerini gündeme alınmadan evvel Genel Kurula bilgi verilmek şartıyla geri alabilirler.

Şu kadar ki, bu kanun tasarı veya tekliflerini diğer üyeler veya esas komisyon üzerlerine alırlarsa görüşmeye devam olunur.

Bu tasarı ve teklifler gündeme alınmışlarsa geri alınmaları için Genel Kurulun karar vermesi gerekir.

Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri verdikleri kanun tekliflerini, yukarıdaki hükümlerle bağlı olmaksızın her zaman geri alabilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?... Yok, Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 74'ü okutuyorum.

Raporun Okunması :

MADDE 74. — Başkan, bir tasarı veya teklifin görüşülmesine başlanırken raporun tamamının okunmasına gerek olup olmadığını Genel Kurula sorar. Buna gerek görülürse rapor okunur.

BAŞKAN — 74 ncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 75'i okutuyorum.

Raporda Ret İstemi :

MADDE 75. — Bir kanun tasarı veya teklifinin esas komisyonca reddi istenir ve rapor da benimsenirse, kanun tasarı veya teklifi reddedilmiş olur; benimsenmezse, rapor komisyona geri verilir.

BAŞKAN — Madde 75'i oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Buyurun efendim.

AYHAN FIRAT — Efendim, bu maddenin vuzuha kavuşturulması için «Bir kanun tasarı veya tek-

lifinin esas komisyonca reddi istenir ve rapor da Genel Kurulda benimsenirse» şeklinde, Genel Kurulda ibaresinin konmasını teklif ediyorum, eğer Sayın Komisyon uygun bulurlarsa.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, raporu reddedecek veya benimseyecek olan makam, zaten Genel Kurul, bunun dışında başka bir makam yok ki, burada ayrıca Genel Kurul diye tasrih edelim.

BAŞKAN — Komisyon görüşünü bildirmiş bulunuyor. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 76'yı okutuyorum efendim.

Tasarı veya Teklifin Tümü ve Maddeler Üzerinde Konuşmalar.

MADDE 76. — Kanun tasarı veya tekliflerinin görüşülmesinde, önce tasarı veya teklifin tümü hakkında söz verilir.

Anayasa değişiklikleri hariç, kanunun tümünün veya maddelerinin oylanması, on üye tarafından açık oy istenmemişse işaretle olur.

Başkan veya üyeler konuşmaların süre ile kısıtlanmasını teklif edebilirler.

Kanun tasarı ve tekliflerinin tümü ve maddeleri üzerinde yapılan görüşmelerde konuşma süresinin kısıtlanması Hükümet ve Komisyon sözcüleri için on dakikadan az olamaz.

BAŞKAN — Görüşmek isteyen sayın üye?... Buyurun Sayın Eroğlu.

HAMZA EROĞLU — Efendim, müsaade buyursanız, Sayın Komisyon daha önce yapmış olduğumuz konuşmalar sonucu 87 nci maddeyi geri almışlardı; Anayasadaki değişikliklerle ilgili. Şimdi burada 76 ncı maddenin 2 nci fıkrasında «Anayasa değişiklikleri hariç» deniliyor. Acaba Anayasada değişiklik yapma imkânının bu Danışma Meclisinde mevcut olmadığı görüşünden hareket edecek olursa, 2 nci fıkranın başındaki «Anayasa değişiklikleri hariç» kelimelerine gerek var mı? Soru şeklinde arz ediyorum efendim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Ayanoğlu.

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Bundan evvelki bir maddede Komisyondan bir soru sormuştum vuzuha kavuşması yönünden, maalesef ona cevap alamadım.

Şimdi, bu maddede yine aynı vuzuha kavuşması gereken bir hususu belirtmek istiyorum :

«Kanun tasarısı veya tekliflerinin görüşülmesinde önce tasarısı veya teklifin tümü üzerinde söz verilir.» Dedikten sonra, maddelere geçilmesinin oylanması hususunda burada bir ibare yoktur. Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünde, halen mer'î olan İçtüzüğünde bu maddelere geçilmesinin oylanacağı hükmü vardır. Millet Meclisi İçtüzüğünde bu madde konmamıştır zamanında. Yalnız, Millet Meclisinde bu büyük müzakerelere, münakaşalara sebep olmuş ve maddelere geçilmesinin oylanacağı, 25.2.1974 tarihinde Meclis kararı haline gelmiştir; Tüzükte olmamasına rağmen.

Şimdi, maddelere geçilmesi oylanmadığı takdirde, bu sonda yapıldığı takdirde, zaman ısrafına sebep olmaktadır. Bir kanun teklifi veya tasarısının maddelere geçilmesi oylandığı zaman, eğer tasarısı veya teklifin maddelerine geçilmesi kabul edilmez ise, tasarısı veya teklif reddedilmiş ve düşmüş olur. Hatta, bu ibarenin dahi bu metne girmesi lazım olduğu kanaatindeyim. Komisyonun da bu husustaki düşüncesini öğrenmek istiyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ayanoğlu.
Buyurun Sayın Alatlı.

ERTUĞRUL ALATLI — Efendim, ben Tüzük tasarısında Anayasa değişikliği konusu üzerinde durmak istiyorum ve prensipten durmak istiyorum, temelden durmak istiyorum:

Ölmez Atatürk'ün Ölüm Yılı münasebetiyle burada yapmış olduğum konuşmada da, sayın hukuk bilginlerimizin müsamahasına sığınarak şöyle demiştim; Atatürk'ün en önemli özdeyişlerinden bir tanesi, şu geride görmüş olduğunuz «Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir.» özdeyişidir.

Egemenlik kayıtsız şartsız milletin olduğu gibi, «Yargı, kayıtsız şartsız milletin, yasama, kayıtsız şartsız milletindir.» demekte zannederim hata yoktur. Yasama, milletin hakkıdır. Bana göre ve Devletler Hukuku felsefesi açısından milletin fertlerinin veya fert topluluklarının günlük ihtiyaçlarını gerekli kurallara bağlamak gereksiniminden doğar ve bu gereksinim demokratik yollarla bu hakkın kendilerine devir teslim edildiği milletvekillerinden oluşan parlamentolara tevdi edilir.

O halde, parlamentoların millettan devir ve teslim aldığı yetki, yasama yetkisidir, yani günlük ihtiyaçlarının tedviri için gerekli kuralları koyma yetkisidir. Pek güzel bilineceği gibi, günlük ihtiyaçlar çok ve çok

değişkendir. Böyle olunca da, yasama organlarının çıkaracağı kurallar, yani yasalar çok ve çok değişkendir. Bu sebepten dolayı da yasayı koymak, değiştirmek, tasdik etmek yasama organlarına millet tarafından devredilmiştir.

Yargı organı üzerinde hiç durmuyorum; çünkü herkesin malumdur ki, yargı organları verdikleri kararların ilk cümlesinde «Türk Milleti adına» tabirini kullanırlar. Demek ki, onlar millettan yargı hakkını devir ve teslim almışlardır. Bu devir ve teslim alış, demokratik yol ile olmuş mudur, olmamış mıdır; bu ayrı bir konudur. Burada bunun felsefesine girmek için ne zaman, ne de zemin müsait değildir. O bakımdan bu kısmı geçiyorum.

«Egemenlik kayıtsız şartsız millettir» dendiği vakit, egemenlikten kasıt nedir?.. Daha evvelki görüşmemde izah etmiştim, tekrar ediyorum, ben «Egemenlik» kelimesine şu anlamı veriyorum; egemenlik, milletin devlete biçim verme hakkıdır. Tekrar ediyorum, egemenlik, milletin devlete biçim verme hakkıdır. Ölmez Atatürk Samsun'a ayak basmadan önce Osmanlı Devletinin biçiminin değiştirilmesi lâzım geldiğini çok güzel biliyordu. Samsun'a çıktıktan sonra kamuoyu oluşturmada kullandığı slogan, «Hâkiyet bilâkaydüşart millettir» özdeyişi ile olmuştur ve bunun sonuca da Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuştur; yani devlete biçim verilmiştir.

Su halde, ayrı bir membadan hakkını alır; devlete biçim verme hakkı ayrı bir membadan gücünü alır. Parlamento bu güce zaten baştan sahip değildir. Çünkü, çok partili parlamenter demokratik düzen dediğimiz vakit, çok partili parlamenter demokratik düzen içerisinde yasama organının tarafsızlığı doğasına aykırıdır. Halbuki, devletin kuruluşunda ve devletin biçiminde, devleti oluşturan fertlerin asgari müsterekte birleşmeleri ve bunu tarafsızlığı kesin surette belli olmuş olan bir organa devir ve teslim etmesi gerekir. Böyle olmadığı için, bu organ kurulmadığı için, tekrar belirtmek istiyorum; kayıtsız şartsız millete ait olan devlete biçim verme hakkı, belli bir organa devir ve teslim edilmediği için, Anayasalar ne fiilen ve ne de hukuken korunamamıştır. Dünyanın en mükemmel anayasaları yapılmış olsa dahi, eğer bunu koruyacak, fiilen ve hukuken koruyacak müesseseler oluşturulup, bu sorumluluklarla teçhiz edilmemişlerse, bu anayasaların çok kısa bir zaman içerisinde, biraz evvel işaret etmiş olduğum gibi, tarafsızlığı doğa icabı mümkün olmayan parlamentolar tarafından ve ona hâkim olan siyasi partiler tarafından, ya değişti-

rilir, ya rafa koyulur, ya uygulanmaz ve bu anayasaların temelini teşkil eden (Açıkça arz ediyorum) siyasi partiler kanunları, seçim kanunları da keza anayasaya temel teşkil eden kanunlar olduğu için, bunlar da tarafsızlığı mümkün olmayan parlamentolar tarafından değiştirilir, kendi çıkarlarına uygun, memleket kargaşaya çevrilir ve sonunda Türk Silahlı Kuvvetleri 27 Mayıs'ta olduğu gibi, 12 Mart'ta olduğu gibi, 12 Eylül'de olduğu gibi Anayasayı ve Devletin biçimini korumak ve kollamak görevi ile karşı karşıya kalır ve müdahale eder.

O halde tekrar ediyorum; eğer bu beyanlarıma katılanlar mevcut ise, onlara tekrar söylüyorum; bu hak üzerinde dikkatle durulması lâzımdır. Tekrar ediyorum; Devlete biçim verme yetkisi kayıtsız şartsız millete aittir. Bu «Egemenlik, Kayıtsız Şartsız Milletindir.» sloganı ile ifade edilir ve bu sebepten dolayı devletin biçimine taalluk eden anayasa ve anayasaya biçim veren kanunların, yasama organları tarafından, yani tarafsızlığı doğası icabı mümkün olmayan yasama organı tarafından değiştirilmesi veya düzeltilmesi doğru değildir. O bakımdan, elde mevcut olan şu tasarıda, daha evvelki maddelerde ve burada ikide birde Anayasanın değiştirilmesi için teklifler vesairelerin doğru olmadığı inancındayım.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

MEHMET PAMAK — Müsaade eder misiniz Sayın Başkan, usul hakkında maruzatım var.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MEHMET PAMAK — Sayın Başkan,

Sayın konuşmacının yapmış olduğu konuşma büyük çoğunluğuyla, tamamiyle belki de gündem dışı bir konuşmadır. Bu gibi konuşmalara daha önce kabul ettiğimiz bir madde ile söz kesme şeklinde siz müdahale edebildiniz. Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Yapılan konuşma, önemli bir noktaya temas ettiği için değerli üyemizin sözünü kesmek istemedim. Şüphesiz, temas ettiğiniz husus önemli bir konudur. Badema müzakerelerin madde ile alakalı olmasını ve dün kabul ettiğimiz istikamette beşer dakikayı geçmemesini sizlerden özellikle rica ediyorum.

Madde 76 ile ilgili görüşünüzü rica ediyorum Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, Sayın Ayanoğlu'nun teklifi yerinde. İleride Genel Kurul çalışmalarında beyhude tartışmalara ve tikanıklıklara sebep olma-

mak üzere, buraya yeni bir fıkra ilavesi gerekiyor. Ancak, bunu şimdi burada Yüksek Huzurunuzda yapmak da mümkün olmadığı için, 76 ncı maddenin Komisyona iadesini rica ediyoruz.

Sayın Eroğlu'nun sormuş olduğu «Anayasa değişiklikleri hariç» ile ilgili kısma da bu maddeyi tekrar getirdiğimiz zaman arzı cevap ederim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — 76 ncı maddenin Komisyona geri verilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Anayasaya Aykırılık Önergeleri :

MADDE 77. — Bir kanun tasarı veya teklifinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında tasarı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır.

BAŞKAN — Madde 77 üzerinde söz almak isteyen sayın üye?...

Buyurun Sayın Eryılmaz.

AZMİ ERYILMAZ — Sayın Başkan ve Danışma Meclisinin saygıdeğer üyeleri;

Geçen birleşimde görüştüğümüz madde 37'de komisyonlara, Anayasaya uygunluğunun incelenmesi görev olarak verilmişken, madde 77'de karşımıza yine Anayasa bir mesele olarak çıkmakta.

Bu hükümler nereden kaynaklanmakta?.. Aynı konular 5 Mart 1973 tarihli Millet Meclisi İhtüzüğü madde 39 ve madde 85'de düzenlenmiştir. Hükümler aynıdır. Unutulan veya üzerinde durulmayan bir husus vardır o da şudur; Komisyonun raporunda da belirtildiği üzere, o günkü hukuki durumla bugünkü hukuki durum farklıdır. Bu hükümler Kurucu Meclisin yapısına, yetki ve görevlerine aykırı düşmektedir. Kurucu Meclisin bir kanadını meydana getiren Danışma Meclisinin yetki ve görevlerine de aykırıdır.

Kurucu Meclisin görevleri bizzat Komisyon Raporunda da belirtildiği gibi, başta Anayasa olmak üzere Anayasanın halkoyuna sunulmuş kanunu, siyasi partiler kanunu ve seçim kanununu hazırlamak, yeni Meclis göreve başlayınca kadar yasama görevini yerine getirmektir. Bu kanunların gerekçesi raporda açıklanmamış olmakla beraber, kamuoyunca kabul edilen söylev ve demeçlerde ifadesini bulan Türk toplumunun bünyesine uyan kanunlar olacaktır.

Danışma Meclisi olarak bize sınır koyan hükümlerin 334 sayılı Anayasadaki hükümler olmadığı kanaatindeyim. Türk toplumu 334 sayılı Anayasanın münakaşasından bıkmıştır.

Esasen Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanunun 1 nci, 2 nci, 3 ncü ve müteakip maddeleri incelendiğinde bugün 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının ekseriyete yakın maddeleri değiştirilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla, Komisyon ve Genel Kurul neyi inceleyecek?. Bu açmazdan kurtulmak lazım. Komisyon ve Genel Kurul bugünkü hukuki durumu inceleyecek. İftihimiz anda bağlı olan konular önümüze geldiğinde elbetteki 334 sayılı Anayasaya uygun mudur, değil midir münakaşasını yapmayacağız. 5 Mart 1973 tarihli Millet Meclisi İçtüzüğünden alınan hükümlerin uygulanmasını bu anlamda anlıyorum. Bir tavzih olarak ileri sürüyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eryılmaz.

Başka görüş var mı efendim?..

KAMER GENÇ — Sayın Başkan, müsaade buyursanız ben de yerimden kısaca bir şey arz edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KAMER GENÇ — Efendim, sayın konuşmacıya hatırlatmak için arz ediyorum.

«Çalışma ilkeleri» başlıklı 1 nci maddemiz şöyle : «Danışma Meclisi çalışmalarını 29 Haziran 1981 günlü ve 2485 sayılı Kanun ile Anayasa, ilgili kanunlar ve bu İçtüzük hükümlerine göre yürütür» diyor.

Biz bunu kabul ettik, şimdi yeniden diyoruz ki, bu Meclis demokratik ve hukuk devleti ilkelerine bağlı olarak çalışacaktır. Şimdi, demokratik ve hukuk ilkesini kabul eden bir devletin bir Anayasasının olmayacağını kabul etmek bence hiç bir hukuk mantığıyla bağdaşmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Alâeddin Aksoy, buyurun efendim.

ALÂEDDİN AKSOY — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Benden önceki arkadaşımın fikirlerine ve görüşlerine candan, yürekten katılıyorum.

Bizi buraya getiren sebeplere inmemiz ve bizim mevcudiyetimizin nedenlerini araştırmamız gerekir.

Bizi buraya getiren sebeplerden bir tanesi, Anayasamızın bizim bünyemize uygun olmadığındandır.

Merak ettiğim bir konu var. Danışma Meclisine yeni Anayasa yapma yetki ve görevi verilmiştir. Anayasa Komisyonu teşekkül edecek, herşeyden önce İçtüzüğün 37 nci maddesi karşına çıkacak, diyecek

ki, benim hazırladığım bu tasarı Anayasaya aykırıdır, teklif Anayasaya aykırıdır. Hayır diyecek, biz Anayasayı hazırlamak için geldik, bunu kabul edelim, Genel Kurul düşünsün... Huzurumuza gelecek, bu sefer biz 77 nci maddeyle set çekeceğiz.

Anayasayı hazırlamak dahi Anayasaya aykırı hareket etmek demek değil midir arkadaşlar?. Bir memleketin Anayasası vardır, Anayasasız memleket olmaz, hele Cumhuriyet idaresinde. Anayasamızın olmadığını inkâr edemeyiz. Fakat bulunduğumuz durum icabı Anayasanın mutlaka revizyona tabi tutulması gerektiğine de inanmalıyız.

Çıkar çare ne olacaktır, çıkar yol ne olacaktır?.. Toprak, Tarım Kanunu tasarısı gelmiştir, Toplantı, Gösteri Yürüyüşleri tasarısı gündeme alınacaktır. Bu kanunların Anayasaya aykırı olduğu hiç bir zaman iddia edilmemiştir şimdiye kadar. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Anayasaya uygun olarak çıkarılmıştır. Fakat bize bu kanunun çıkarılması emri verilmiş ve Konsey tarafından havale edilmiştir.

Şimdi biz ne yapacağız?.. Anayasanın 28 nci maddesine göre «Herkes önceden izin almaksızın silahsız ve saldırsız toplanma veya gösteri yürüyüşü yapmaya hakkı vardır» hükmünden hareket ederek, «Gelen teklif Anayasaya aykırıdır» diyeceğiz ve reddedeceğiz. Reddedildi.. Ama bu zaruret, bu kanun çıkacak. Ne olacak?.. Konsey bizim dışımızda bir kanun hazırlayıp ilan edecek. Yani ayaklarımıza bağı şimdiden vuracağız, bir sürtüşme zeminini hazırlamış olacağız veyahut diyeceğiz ki, Konseye aracı göndereceğiz, ne olur, biz toprak, tarım kanununa veyahutta Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa başladık, siz Anayasadaki buna ait maddeleri kaldırın, boşluk olsun, biz yeni bir kanun hazırlamaya gidelim...

Böyle şeylere gitmeye gerek yok arkadaşlar. Dert meydanda. Herşey gözümüzün önünde cereyan etti, Bizi 12 Eylül'e getiren sebepleri unutmayalım.

Bu bakımdan bendeniz (37 nci maddeyle 76 ncı madde geri alınmıştır). 77 nci maddenin tekrar görüşülmek üzere Komisyon tarafından geri alınmasını teklif ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Baysal.

ORHAN BAYSAL — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Dün vermiş olduğumuz bir önerge nedeniyle 2 nci kez aynı konu üzerinde karşınızda bulunuyorum, özür dilerim.

Milli Güvenlik Konseyinin 1 numaralı bildirisi-
de ve daha geniş olarak da Sayın Devlet Başkanımı-
zın 12 Eylül 1980 günü radyo ve televizyon ile ya-
yınlanmış konuşmasında açık ve seçik olarak belir-
tilen amaçlar doğrultusunda 12 Eylül 1980 Harekâtı
gerçekleştirilmiştir. Bu karar ve konuşmalarda da be-
lirtildiği gibi, zaman zaman ileri sürülen hukuk dev-
leti kavramı bir kısım Anayasal kuruluşlarca devle-
tin parçalanması pahasına da olsa yalnız kişilerin
müdafaası olarak yorumlanmış, devletin ve milletin
savunulması ise sahipsiz kalmıştır. Anayasanın kuv-
vetler ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk uygula-
mada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür.

Demokrasi rejimini yıkmak, yerine başka bir re-
jim kurmak isteyenler demokrasinin hak ve hürri-
yetlerinden yararlanarak emellerine ulaşmak istemiş-
lerdir. Buna karşı gerekli yasal ve idari önlemler alın-
mış veya alınmamıştır, bir diğer deyişle rejim ken-
di kendini koruyacak yasalarla donatılmamış veya
donatılamamıştır. Bu arada devlet çöktüğü zaman
mevcut Anayasanın kanatları altına sığan bazı hu-
kuk kurumları bu enkazın altında yok olacaklarını
âdeta unutmışlardır. Gerekli önlemler ve yasal dü-
zenlemeler geliştirilmediği takdirde ve bunun içindir
ki, örneğin; anarşi ve terör Türkiye'yi 1980 nin
12 Eylül'üne getirmiştir.

12 Eylül 1980 tarihinden sonra da alanda birçok
önlemler alınarak, yasal düzenlemeler yapılarak kü-
çümsemeyecek mesafeler alınmıştır. Bunlar kani-
mızca asla yeterli değildir.

İleride saatin tekrar sıfırlanmamasını, yeni bir
askeri müdahaleye ihtiyaç duyulmamasını arzu edi-
yorsak, Türkiye Cumhuriyetinin sürekliliği, Milletin
mutluluğu için Kurucu Meclis olarak, demokratik
düzen ve rejimin şimdiye kadar sağlıklı bir biçimde
işlemesine olanak vermeyen tüm engelleri kaldırmak,
mevcut tüm kanunlarda 12 Eylül 1980 gününe gel-
memize neden olan hükümleri değiştirmek, gerekli
yasal düzenlemeleri gerçekleştirmek, bunları gerçek
hayata aktarmak zorundayız.

Sayın üyeler;

12 Eylül 1980 Harekâtının hedeflerine ulaşabil-
mek amacıyla, yeni Anayasa hazırlanıp kesinleşin-
ceye kadar, gerek Milli Güvenlik Konseyinin, gerek-
se Hükümetin, bir manada da Kurucu Meclis, dola-
yısıyla Danışma Meclisinin etkin kararlar alabilmesi
için Milli Güvenlik Konseyince Anayasa Düzeni
Hakkında Kanun çıkarılmıştır. 2324 sayılı bu Ka-
nun sayesinde yasal düzenlemelerin ve idari tasar-

rufların yasal temele oturtulması yanında, Devletin
otoritesinin yeniden tesisi için yürütmeyi durdurma
istem ve kararlarına cevaz verilmemiştir.

Bundan amaç, 1961 Anayasasının getirdiği kuv-
vetler çatışması ve anarşisine dönüşen yozlaşmış kuv-
vetler ayrılığı prensibinin köstekleyici etkisini gider-
mektir.

İşte bu ruh ve anlayış içinde Danışma Meclisinin
Yüce Genel Kurulu, 1961 Anayasasına uygun olup
olmadığına bakmaksızın her alanda, tüm çalışmala-
rında reform hareketlerinin örneklerini vermek zo-
rundadır.

BAŞKAN — Sayın Baysal; 5 dakika bitmek üze-
re, toparlamanızı rica ediyorum.

ORHAN BAYSAL — Çok mersi.

Sayın üyeler;

Vaktinizi fazla almamak, konuyu fazla karmaşık
hale getirmemek için konunun kısaca bir de yasal
tarafını dile getirmek istiyorum ve bunu somut bir
örnekle vermek istiyorum.

Bilindiği üzere, 2485 sayılı Kurucu Meclis Hak-
kında Kanunun 2 nci, 24 nci ve 25 nci maddelerinde
buna ilişkin hükümler mevcuttur. Ayrıca, Milli Gü-
venlik Konseyi tarafından çıkarılmış olan 2324 sayılı
Anayasa Düzeni Hakkında Kanunun özellikle 3 nci
ve 6 ncı maddelerinde, bugüne kadar çıkan, bundan
sonra çıkarılacak kanunların Anayasaya aykırı ola-
mayacağı iddia edilmiş, aykırı hükümlerinin Anaya-
sa değişikliği olarak, yürürlükteki kanunlara aykırı
olan kanunların ise kanun değişikliği olarak yürürlü-
ğe gireceği ileri sürülmüştür.

Bu kısa bilgilerin ışığı altında, örneğin Danışma
Meclisinin 10 üyesi veya Milli Güvenlik Konseyi üye-
leri veya Bakanlar Kurulu tarafından milli ihtiyaçla-
rın ve milli hedeflerin emrettiği yönde bir kanun tek-
lifi veya tasarısı Danışma Meclisi Başkanlığına su-
nularak, ilgili komisyona havale edilmiş olsun; bu ka-
nun tasarısı veya teklifi aksaklıkları ve boşlukları de-
falarca tescil edilmiş 1961 Anayasası hükümlerine
aykırı ise, komisyonda maddeleri görüşülmeden red-
dedilecek, Genel Kurulda ancak ilgili komisyonun
gerekçeli raporu okunabilecek ve biraz önce tartış-
tığımız 77 nci maddenin ışığı altında bu öncelikle red-
dedilebilecektir.

Durumu siz sayın üyelerin takdirlerinize arz ede-
rim. Teşekkür ederim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Muratoğlu, buyurun.

ENİS MURATOĞLU — Sayın Başkan, Danış-
ma Meclisinin çok sayın üyeleri;

Efendim, buraya gelen bütün arkadaşlarımız hiç şüphe yok ki, memleket sevgisiyle dopdolu olarak fikirlerini beyan ediyorlar, hepsi muhteremdir. Muhakkak olan, belli olan bir asgari müşterek vardır; o da, daha iyiyi, daha güzeli, daha mükemmeli yapabilmek.

Biraz evvel, benden önce konuşan hatip arkadaşım benim söylemek istediğim şeyleri hemen tamamen ifade ettiler. Bu itibarla, ben konuşmamı çok kısa tutuyorum.

Yalnız, şu hususu müsamahanıza sığınarak belirtmek istiyorum, belki yanlışyorum; ben kesinlikle inanıyorum ki, bu Meclisten Anayasaya aykırı kanun çıkması diye bir hal söz konusu olmamak lazım. Yeni Anayasa çıkıncaya kadar böyle olmak gerekir. Çünkü, 77 nci maddede Anayasaya aykırılık iddiasıyla önerenin öncelikle görüşüleceği derpiş olunuyor.

Bence buna lüzum yoktur. Zira, görüşülen bir kanun maddesi Anayasaya aykırı ise, aykırı olduğu biline biline burada görüşülür, oylanır, şayet kabul edildiği takdirde Konseye gidecektir prosedüre göre. Konsey de onu tasdik ettiği ve yayınladığı takdirde, Anayasanın o maddesi ilga edilmiş olacaktır. Bu durum muvacehesinde nasıl olur da Anayasaya aykırı bir tekliften bahsedilebilir ve onun geri alınması istenebilir?.. Bence bu noktaya matuf beyanların söylediğim tarzda anlaşılması lazımdır. Anayasaya aykırılığı iddia edilse dahi, bir kanun veya onun maddesi burada görüşülebilir, karara bağlanabilir. Eğer Konsey tasvip ederse, Yüksek Heyetiniz ve dolayısıyla Konsey o maddeyi değiştirmiş olur.

Bu itibarla, yeni Anayasa yapıncaya kadar 1961 Anayasasına aykırılığın bence burada söz konusu olmamak icap eder.

Saygılarımla arz ederim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Muratoğlu.

Sayın Uyguner, buyurun.

M. FEVZİ UYGUNER — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Danışma Meclisine vücut veren, şüphesiz hukuk düzenidir; yani Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun hükümlerine göre burada bulunuyoruz.

Yine Milli Güvenlik Konseyince kabul edilmiş olan 2324 sayılı Yasa hükmü vardır. Bu Yasanın 1 nci maddesi zannedirim dün okundu, hatırlatıldı; fakat ben bir kez daha hatırlatılmasında fayda görmekteyim,

1 nci madde aynen şöyle: «9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile değişiklikleri, aşağıdaki maddelerde belirtilen istisnalar saklı kalmak üzere, yeni bir Anayasa kabul edilip yürürlüğe girinceye kadar yürürlüktedir.» Yani, bu bir yasa hükmüdür; yani bugünkü hukuk düzenimiz 1961 Anayasasını reddetmemektedir, yapılan değişikliklerle yürürlükte olan hükümlerini mahfuz tutmaktadır.

Durum böyle olunca, Danışma Meclisine verilen iki görev vardır. Bunlardan birisi; yeni bir Anayasa yapmak. İkincisi de; bu arada Meclisimize intikal etmiş olan bazı kanunları çıkarmaktır.

Demekki, Meclisimiz bir taraftan yeni bir anayasa yaparken, hazırlarken, bir taraftan da bu arada gelen kanunları inceleyip yasalasma için kararlar alacaktır ve bu kararlar Milli Güvenlik Konseyinin tasvibine sunulacaktır. Bu da hukuki bir durumdur ve yasalara dayanan bir durumdur.

Şimdi burada bir tefrik yapmamız gerekmektedir. Demekki, Meclisimiz yeni bir anayasa yapmak hazırlığı içerisinde ve bu anayasayı hazırlayacaktır. Bu arada da gelmiş olan kanunları çıkaracaktır. Burada dikkat edilecek nokta şudur: Meclisimiz yeni anayasa hazırlanıp halk oylamasına sunulurken kesinleştiği tarihe kadar 1961 Anayasasını nazarı itibare almak mecburiyetindedir. Çünkü, bu Anayasanın emredici hükümleri vardır, demokratik düzenle ilgili bazı hükümleri vardır ve bunları reddetmek mümkün değildir; hukuken mümkün değildir, fiilen mümkün değildir.

Yeni anayasa hazırlanıp halk oyuna vaz edildikten sonra, tabiatıyla kesinleşecek ve durum değişecektir. O zaman elbetteki buradaki çalışmalarımızda çıkaracağımız kanunların yeni anayasaya uygun olup olmadığı tartışılacaktır, görüşülecektir ve kanunlarda yeni çıkan anayasaya uygunluk aranacaktır.

Durum böyle olunca, bugün için 1961 Anayasasının hukuken ve fiilen yürürlükte olduğunu kabul zorundayız ve yürürlüktedir ve gene yeni anayasa hazırlanıp kesinleşinceye kadar çıkaracağımız kanunlarda mer'i olan bu Anayasa hükümlerine uygunluğu burada temin etmeye, tesis etmeye mecburuz.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Uyguner.

Sayın Gözübüyük, buyurun efendim.

ABDULLAH PULAT GÖZÜBÜYÜK — Pek değerli arkadaşlar;

Bilindiği üzere, Devlet nizamı Kamu Hukukuna dayanır. Hukuk bir bütündür, bir sistemdir, bir külf-

dür. Bu itibarla insicam, irtibat, teselsül esaslarına dayanır. Şahsi fikirler bu bakımdan hiç bir kıymet ifade etmez. Hukuk ilkeleri milattan önce Roma'da, eski Roma'lı hukukçular tarafından işlenmiş, Germany'a'da Alman Pandekt Hukuku halinde işlenmiş ve daha sonra batı dünyasında olgunlaştırılarak bugünkü çağdaş hukuk yaratılmıştır.

Buradaki maruzatımız hiç bir suretle şahsi olamaz ve değildir. Hukukun ilkeleri, hukuk ilminin esasları, dünya ölçüsünde benimsenen görüşler açısından maruzatta bulunmak mecburiyetindeyiz. Bu bakımdan, yüksek malumları olduğu üzere 57 nci madde Değerli Heyetinizce kabul buyurulduktan sonra, o madde ile ilgili bağlantısı olan bu maddenin tartışılması şahsen bende büyük üzüntü yaratmıştır. Hele hele hukuki olmayan görüşleri bu kürsüde ifade derin üzüntüye sebebiyet vermiştir.

Şimdi müsadeleriyle, hepinizin önünde bir kere de tekrarına müsaade buyurulmasını istirham ederim.

Madde 77 : «Bir kanun tasarısı veya teklifinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında tasarı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler diğer önergelerden önce oylanır».

Muhterem arkadaşlar;

Burada daha çok usulî bir hüküm mevcuttur. Sayet bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırılığı iddia edilmiş veya tereddüdü uyanmışsa, önce bu görüşülür ki, bu halledildikten sonra esas görüşülebilir. Bundan daha mantıklı, bundan daha makul bir usulî esas olamaz.

Değerli arkadaşım Uyguner sair hususları gayet veciz şekilde yüksek huzurunuzda ifade buyurdular. Onun için o hususların tekrarına asla lüzum ve zaruret yoktur. Müsamahanıza sığınarak arz ettiğim hususlar çerçevesinde tartışmaya mahal yoktur. Zaman kaybı da doğru değildir. Maddenin tasvip buyurulmasını yüksek takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Aydar, buyurun efendim.

MEHMET AYDAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Atatürk Türkiye'sinde kendi hukuk mantığına

aykırı ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlığına aykırı birtakım düşüncelerin ortaya konulması beklenemez, düşünülemez.

Burada dün ve bugün tartışması yapılan konu «1961 Anayasasına aykırılığın varlığı ne derecede telafi edilebilir» şeklindedir. Ben bu konudaki hassasiyeti, şimdi ifade edeceğim hususların dışında, konuşmamın başında belirttiğim temel ilkeye bağlı tutarak ayrı bir yana bırakıyorum.

Hemen sayın hocalarımın, Anayasa kürsüleri işgal eden sayın hocalarımın affına sığınarak ifade ediyorum; Türkiye'de Cumhuriyete gelinceye kadar bir Anayasacılık hareketi, Cumhuriyetten sonra da geliştirilerek günümüze getirilen bir Anayasacılık durumu söz konusudur. 1924 Anayasasına 27 Mayıs 1960'ta karşı çıkarılarak gerçekleştirilen ihtilalin getirdiği 1961 Anayasası «Tepki Anayasası» diye bilimsel literatüre dahi, aslında yakışık olmadığı halde kaydedilmiştir.

1961 Anayasasının, şu anda geçerliliği tümtüyle kalbimizde var olan «Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanun» birtakım maddelerini, birtakım hükümlerini durdurmuş; ama insanın temel hak ve özgürlüklerine bağlı bulunan demokratik ve laik bir ülkenin sahip olması lazım gelen kuralları saklı tutmak suretiyle yeni düzenlemelere de kapı açarak, mevcut bir sistemi karşımıza çıkarmış bulunmaktadır. Bu sistem bize şu gerçeği getirmiştir; 1961 Anayasasının tamamı değil birtakım hükümleri bugün fiilen işlerlikten kaldırılmıştır; ama öteki hükümlerine karşı bir aykırılık söz konusu ise, Sayın komisyonun derpiş etmiş olduğu bu maddeyi, Anayasaya tepkiymiş gibi ortaya koyup, kendi fikirlerimiz olarak ortaya koyup bu maddenin tamamını İktidardan çıkarmanın da her halde haksızlık olacağını düşünüyorum.

Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Muhterem Üyeler;

Daha altı arkadaşımız söz almış bulunuyor. Bu itibarla öğleden sonra aynı madde üzerinde görüşmelere devam etmek üzere saat 14.30'a kadar toplantıyı kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanma Saati : 13.00

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 14.30

BAŞKAN : Başkanvekilli Fennî İSLİMYELİ

KÂTİP ÜYELER : Evliya PARLAK, İmren AYKUT

BAŞKAN — Sayın üyeler, 8 nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.
Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

II. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Pakistan İslâm Cumhuriyeti Devlet Başkanı General Ziya-Ül Hak'ın davetlisi olarak 22-27 Kasım 1981 tarihleri arasında Pakistan'a resmi bir ziyarette bulunacak olan Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in dönüşüne kadar; Devlet Başkanlığına ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına, Milli Güvenlik Konseyi ve Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin'in vekâlet edeceğine dair Devlet Başkanlığı tezkeresi. (3/24)*

BAŞKAN — Devlet Başkanlığının bir tezkeresi var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Pakistan İslâm Cumhuriyeti Devlet Başkanı General Ziya-Ül Hak'ın davetlisi olarak, 22-27 Kasım

1981 tarihleri arasında Pakistan'a resmi bir ziyarette bulunacağımdan; dönüşüme kadar, Devlet Başkanlığına ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına, en kıdemli Kuvvet Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi olması nedeniyle Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin vekâlet edecektir.

Gereğini rica ederim.

Kenan Evren

Orgeneral

Devlet Başkanı Genelkurmay

ve Milli Güvenlik

Konseyi Başkanı

BAŞKAN — Bilginize sunulur.

III. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

1. — *Danışma Meclisi İçtüzüğü Teklifi ve İçtüzük Geçici Komisyonu Raporu. (Danışma Meclisi : 2/2) (Sıra Sayısı : 1; Dağıtım Tarihi : 12.11.1981)*

BAŞKAN — Değerli üyeler;

77 nci madde üzerinde 7 arkadaşımız söz almıştır. Daha 8 arkadaşımız da konuşmak üzere söz almış bulunmaktadır.

Bu itibarla, zamanımızın kısıtlı olduğunu dikkate almak suretiyle konuşmaların beşer dakikayı geçmemesini ve tekrardan mümkün mertebe kaçınılmasını önemle rica ediyorum.

Sayın Göksel, buyurun efendim.

İHSAN GÖKSEL — Sayın Başkanım, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Danışma Meclisine gelen herhangi bir kanun tasarısının veya teklifinin, Anayasaya uygunluğu bakımından, kabul veya reddedilmesi açısından birçok arkadaşlarımız hakikaten kendi cephelerinden bakılınca doğru birtakım bildirilerde bulundular. Hepsini

tebrik ederim, fakat Sayın Mutluoğlu'nun, sanki benim kalbimdeki ve kafamdakileri okumuş gibi yaptığı beyanlarına ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Anayasa, mümkündür ki ve kesin olarak bellidir ki, bir devletin nizamını ve yürüyüşünü temin eden, bütün yasaların kendisine uyması lâzım gelen bir yasadır; isiminden de belli. Anayasasız herhangi bir şey olmaz; fakat bazı fevkalâde durumlar dolayısıyla Anayasanın birtakım zafiyete uğradığı anlar olabildiği gibi, Anayasanın topyekûn ortadan kaldırıldığı da olabilir. Nitekim, bizi 12 Eylül'e getiren 1961 Anayasasının temellerini teşkil eden sütunlardaki çatlaklıklar bu Anayasayı sallanır hale zaten getirmiştir. Ben bununla, Anayasanın bugün meriyette olan hükümlerine aykırı kanunların buradan çıkmasını tabii teklif ediyor değilim. Böyle bir şey hiç kimse düşünemez; ama bir Anayasa Komisyonu burada kurulduktan ve Anayasa Komisyonu çalışmaya başladığı ilk günden itibaren, bugünkü Anayasanın, hatta meriyette olan bazı maddelerinin değerlerini kaybedeceğinde hiç şüp-

he yoktur. Çünkü, Danışma Meclisi yeni bir Anayasa yapacaktır. Yeni Anayasa yapılmaya başladığı andan itibaren, yeni Anayasamızın temellerini teşkil edecek olan milliyetçilik gibi, laiklik gibi, demokrattık gibi, sosyalizm gibi, hukuksallık gibi ve bunun gibi daha birtakım değerli temellere dayanacak olan bu Anayasamızın, belki daha başlangıç tarihlerinde, hazırlanışında eski Anayasaya, yani bugün meriyette bulunan 1961 Anayasasının geçerli hükümlerine uymayan tarafları olacaktır. Yani Anayasayı hazırlamayacak mıyız?

Binaenaleyh, bu Büyük Meclisimizin asıl dikkat edeceği husus, yeni Anayasamızın oturtulacağı temellere ve sütunlara aykırı düşmeyecek hükümde kanunların, Anayasamızın bugünkü meriyette bulunan maddelerine biraz tezat teşkil etse bile; makul, memleketimizin yararına ise, bizi 12 Eylül'e götürecek hadiselerle imkân vermeyecek bir Anayasamızın şartlarına uyuyorsa, bunun hazırlanmasında ben hiç bir beis görmüyorum. Çünkü, nihayet bu Anayasa dönüp, dolaşacak ve Milli Güvenlik Konseyine gidecek, orada onandıktan sonra kanunlaşacak ve halkoyuna sunulacak, halkoyu da kabul ettikten sonra, bizim yeni Anayasamız olacaktır. Zaten Milli Güvenlik Konseyinin onaması, meriyette bulunan Anayasamızın maddeleriyle ne kadar uyarlık veya uyarsızlık gösterirse gösterecek, yeni Anayasayı meşru hale getirecektir. Benim arz etmek istediğim hususlar bunlardır. Yeter ki, Tanrı bizi 12 Eylül'e yol açacak Anayasalardan korusun. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Madde üzerinde bir yeterlik önergesi var konuşmalarla ilgili olarak, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

İçtüzük tasarısının 77 nci maddesiyle ilgili görüşmeler maddeyi açıklığa kavuşturmuştur. Söz alan arkadaşlardan sonra oylamaya geçilmesini emir ve izninizle sunarım.

Saygılarımla.

Mustafa A. Aysan

A. ASİM İGNECİLER — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Müsaade eder misiniz Sayın İgneciler.

Sayın Erener, Devrimsel, Akkılıç, Yarkin, Uzunoglu, Peköz ve İgneciler söz almış bulunmaktadırlar yeterlik önergesinin gelmesinden evvel. Bu itibarla kendilerine söz vereceğim, bunun nihayetinde yeterlik önergesini oylarınıza arz edeceğim. Bilgilerinize sunarım.

Buyurun Sayın Erener.

AKİF ERGİNAY — Yeterlik önergesini lütfen şimdi oya koyun, bunlar konuştuğundan sonra başka kimseye söz verilmesin.

BAŞKAN — Esas itibarıyla öyle yapacağım efendim. Bu isimlerden sonra yeterlik önergesini oya koyacağım efendim, bir değişiklik olmaz.

Buyurun efendim.

ABDÜLKADİR ERENER — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Ben iki dakikalık konuşacağım.

Tüzük tasarısının Anayasaya muhalefet mevzuatına fırsat buldukça yer vermesi, bazı mertebelerde taviz ihtiyaçlarına sebep oluyor. Herkes bilir ki, bugün bir kısım maddeleri ipka edilen bir Anayasa vardır ve bu yepyeni bir Anayasa yapılmaya kadar zaruri olarak meriyettir. Hukukta mühim bir kaidedir, zaruretlar miktarınca tatmin olunurlar. Eğer, 1961 Anayasasını baş tacı etseydik, o takdirde bizim buradaki mevcudiyetimiz izahsız kalırdı. Mevcudiyetini ortadan kaldırmak vazifesiyle burada toplanan meclis nasıl olur da yapacağı kanunlarda daha mevzuatı girmeden evvel acaba bu kanun teklifi, ortadan kaldırılacak olan şu Anayasaya muhalif midir, değil midir gibi bir hassasiyet ve mecburiyet içerisinde kendisini görür.

Maksadım asla değerli Komisyona telmih değildir, haşa. Burada hatırlara velev bir endişe, hatta vesvese seviyesinde olsun gelmez mi ki, 1961 Anayasasına bu derecede itibarın manası, acaba, Danışma Meclisinin kanuni ve tarihi rolü, asla yepyeni bir Anayasa yapmak değil de, sadece ve sadece 1961 Anayasasının bazı maddelerini tadilden ibaret bir mükellefiyettir düşüncesini zihinlere enkiye (inquieter) etmek midir? Zira düşünülmez mi ki, yarın ortaya gelecek olan yeni Anayasa teklifi elbette ve bilhassa 1961 Anayasasına muhalif olacaktır. Esasen böyle bir muhalefet yapılacak bu yepyeni Anayasamızın en temiz, en akli, en masum, en ahlaki ve en modern hususiyeti ve karakterisiği olacaktır.

O takdirde, müzakere mevzuu maddeye göre, Komisyon, bu yepyeni Anayasa tasarısının karşısına çıkarak, bu 1961 Anayasasına muhaliftir mi diyecektir.

Tekrar arz ediyorum, maksadım asla telmih veya tariz değildir, bu hususta Tüzük Komisyonunu böyle bir ihtimalden tenzih ederek, bu türlü telakkilerin önünü alması ve şu takdirde bu ve buna benzer maddeleri tüzük metninden çıkarmasını teklif ederim, saygılarımla, maruzatım bu kadar. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Dal, hangi usul hakkında görüşmek istiyorsunuz?

KEMAL DAL — Yeterlik önergesinin hemen oylanması gerekir kanısındayım. Oylanıp, kabul edilmedikçe, o zamana kadar söz talep edenlerin hakkı yemiden doğar.

BAŞKAN — Efendim, verildiği anda söz alan arkadaşlardan sonra oylamaya geçilmesi önergede tebarüz ettirilmiştir. Bu itibarla, söz alan arkadaşların önergenin geldiği tarihte sözleri geçerlidir, konuşacaklardır, ondan sonra bunu oyunza arz edeceğim.

Buyurun Sayın Devrimsel.

FİKRİ DEVRİMSSEL — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Epey zaman oluyor ki burada yapacağımız yasaların Anayasaya aykırılığı üzerinde nasıl karar vereceğiz, bu hususta bir anlaşmaya varamadık.

Görüştüğümüz içtüzük maddesi, bir kanun tasarısı ve teklifinin genel kurulda görüşülmesi sırasında tasarısı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önerge.

Şimdi, bundan anlaşılıyor ki, bir tasarısı veya teklif geldiğinde, bunun Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürüp, süremeyeceğiniz konusunda tereddüt var.

Benim şahsi kanaatimi belirtmeden önce, ki bu hususlardaki kanaatler malum, kişisel olmaz, objektif hukuka saygılı olmak kaydıyla belirtilmesi gerekir. Çünkü, ettiğimiz yemimde, hukukun üstünlüğünü koruyacağımıza söz verdik. Bunu biz Kurucu Meclisin Teşkilî Hakkındaki Kanunda yazılı bir metin olduğu için burada okumadık; buna iman ettiğimiz için veya öyle olması gerektiği için buraya gelen üye arkadaşlar, yemine iman edercesine gereğini yerine getirmeleri lazım. Onu bir şekil olarak buradaki göreve başlamanın bir başlangıç şekli olarak okudularsa, onu bilmiyorum tabii. Meseleyi bu ölçüde değerlendirmek lazım.

Biz, binlerce musibetten sonra, Türkiye'yi bölmek parçalamak, Devletimizi ortadan kaldırmak, bir yandan Atatürk'ün kurduğu laik Cumhuriyeti teokratik esaslara dayandırmak amacıyla yok etmek isteyenler, bir yandan ırki anlamda memleketi etnik gruplara bölüp, parçalamak isteyenler, bir yanda ideolojik anlamda dış mihraklarla işbirliği yaparak, Türkiye'yi bölmek isteyen gruplar; memleketin 12 Eylül'de geldiği nokta bu.

Şimdi bize verilen görev, memleketin hukuk çatısını yeniden yapmak. Bu hukuk abidesini kurmak

için, temellerine koyacağımız taşlar çok önemlidir. Bence hareket noktası hukuka saygı, hukukun üstünlüğünü mutlaka sağlamaktan yola çıkmamız lazım. Aksi halde duygusal olmaya mahkûm oluruz. Hani deniyor, «1961 Anayasası bir tepki Anayasasıdır, duygusallığı taşıyor.» Taşıyor, doğrudur, ben de kabul ediyorum; ama o zaman ondan evvelki olayların duygusallığı tabii. Şimdi de, bugün yapılan bazı konuşmalar gibi, olaylara yaklaşırsak, biz de duygusallıktan kurtulamayacağız ve bizden 10-15 sene sonra, korkarım ki, bu kürsülerden bizim bugün yapacağımız hukuk abidesine de aynı şekilde konuşulur.

Şimdi, hiç tereddüt etmeden söylüyorum ki, Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanunun 3 ncü maddesinde açıkça, «Millî Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararlarında yer alan ve alacak olan hükümlerle Konseyce kabul edilip yayınlanan kanunların, 9 Temmuz 1961 tarihli Anayasa hükümlerine uymayanları anayasa değişikliği olarak kabul edilir. Demek ki, Millî Güvenlik Konseyinin çıkardığı karar, bildiri ve kanunlar 1961 Anayasasını değiştirmiş ve onun yerine geçmiş demektir. Anayasasız olduğumuz kabul edilemez hiç bir zaman. Mutlaka Anayasamız vardır ve yürürlüktedir; çünkü, bu değişiklikler anayasa değişikliği olarak kabul ediliyor.

Şimdi, gelecek olan bir teklif-tasarının Anayasa'ya uygun veya aykırı olduğu nasıl incelenecek. Elbette bu Anayasa Komisyonundan sorulacak. Anayasa Komisyonu uygunluğunu-aykırılığını incelerken yalnız şu Anayasayı alıp incelemeyecek. Ya ne yapacak?.. Millî Güvenlik Konseyinin şimdiye kadar çıkardığı 259 adet kanunu, 28 adet bildiriye ve 60 kadar kararını önüne alıp koyacak, bunların ışığında meseleyi değerlendirecek. Bugün hakimler kurulu yok. Çıkacak olan bir kanunda tabii ki onunla ilgili kanun çıkmış. Güvenlik Konseyinin şimdi çıkardığı kanuna aykırı olamayacak; o Anayasa yerine geçerlidir çünkü.

BAŞKAN — Sayın Devrimsel, 1 dakikanız var efendim.

FİKRİ DEVRİMSSEL — Evet efendim, topluyorum.

Sonra, bu Anayasayı baş tacı yapmak, itibar etmek meselesi gibi tabirler kullanılıyor. «Bu Anayasaya hiç bir şeyin aykırılığı düşünülemez. Bu Anayasaya rağmen, her şey çıkarılır» deniyor. Aklıma şu geldi, bir zaman bu kürsüden, «Siz isterseniz hilafeti de getirirsiniz» denmişti. Getirilebilecek mi

böyle bir şey?... «Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir» deniyor; bunun aksine hüküm koyabilecek misiniz buraya?.. Kanuna, sosyal adalet ilkesiyle de olsa, milli güvenlik nedeniyle de olsa bir hakkın, hürriyetin özüne dokunulmaz deniyor. Gelecek olan bir kanunla mülkiyet hakkını kaldırabilecek misiniz?.. Keza, miras hakkını ortadan kaldırabilecek misiniz?..

Mahkemelerin, bağımsız mahkemelerin, 132 nci madde açıkça dururken, yasama, yürütme ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadırlar. «Bunları değiştiremezler ve yerine getirilmesini geciktiremezler» deniyor. Kesin, amir hüküm. Bütün bunlara rağmen, mahkemenin verdiği bir kararı, bir müebbet hapsi 10 seneye çevirebilecek misiniz?.. Ancak özel aflu olur bu; saklı kalmak kaydıyla.

Demek ki, uyacağımız bazı hüküm... En son şeyi söyleyeyim, bu Anayasayı tamamen yok sayacağız, hiç sayacağız. Şu Anayasanın, benim şahsen çok beğendiğim başlangıç hükmünü yok mu sayacaksınız?.. Metne de dahildir; 156 ncı maddeyle hükme bağlanmıştır.

Bunlar, bu söylediğim hususlar hukukun temel kurallarıdır. Bunları savunurken 1961 Anayasasını savunmak için söylemiyorum. Amacım o değil. Çok yerleri aksadı; bu hale geldik; ama yalnız bunun suçu mu?.. Hayır. Özellikle belirtmek istiyorum: Sadece bu Kanunun suçu değil. O zaman başta bulunan uygulayanların, hukuka saygısız kişilerin eline kalan bir kanun yüzünden meydana geldi. Onun için, önce hukuka saygı, hukuku üstün tutmak lazımdır. Bugünkü dönemde bile yine bir anayasamız vardır; Anayasaya saygılı olmak zorundayız. Ancak nasıl?.. Buradaki boşlukları Milli Güvenlik Konseyinin çıkardığı kanun, bildiri ve kararları ışığında derlendirmemiz lazımdır.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Akkılıç

MAHMUT AKKILIÇ — Sayın Başkan, muhterem üyeler;

Dün ve bugün gerek 37 nci madde ve gerekse 77 nci maddede yer alan bir cümlelerin tartışmasıyla büyük ölçüde ilgilendik ve zamanımızı verdik. Burada çeşitli fikirler ileri sürüldü. Dendi ki, «Anayasaya aykırı olmaması gerekir yapacağımız kanunların.» Bir başka üye ya da bazı üyeler, «Anayasaya aykırılıktan ne kast ediliyor; onun üzerinde durmamız gerekir» dendi. Hiç şüphesiz hukuka saygılı olmamız lazımdır. Hangi hukuka?.. Videdanımızdaki hu-

kuka mı, yoksa yazılı hukuka mı?.. Yazılı hukuk zaman zaman kaldırılabilir. Nitekim, 1961 Anayasasının büyük bir kısmı kaldırılmıştır. Eğer, Milli Güvenlik Konseyi Devlet çarkının tam olarak işleyebileceğini teminat altına almış olsaydı, tahmin ediyorum ki, 1961 Anayasasını ihtilali yaptığı gün kaldırmış olacaktı. O zaman, bu Anayasaya mı bugün burada itibar edeceğiz?.. Bunu bilmemiz lazımdır.

Gayet tabii, hukukçu arkadaşlarımız diyorlar ki, «Bu Anayasanın bazı maddeleri yürürlükte ve buna itibar edilmesi lazımdır». Önümüze gelmiş 85'i aşkın Kanun teklifi vardır. Bu Kanun teklifleri daha görüşülmeden Anayasaya aykırılıkları da ortadadır bir kısmının. Hemen reddetme durumundayız; bu iki 38 ve 88 nci maddelere göre. O bakımdan, kanuna, Anayasaya aykırılık mevzuunu bu illeden göz önünde bulundurarak bu kanunları hangi ölçülerde görüşebileceğiz?.. Dışarıda konuşmalarımızda hukuk üstatlarımız, «Biz burada reddedeceğiz, Milli Güvenlik Konseyine gidecek, onlar orada kabul edecekler, ondan sonra bize gelecek, tekrar biz kabul edeceğiz.» Neden buna ihtiyaç duyuyoruz; bu şekilde gidip gelmeleri sağlamaya?.. Mümkünse Sayın Komisyon'dan özellikle rica ediyorum. Bu Anayasaya aykırılık hükmünü geçici bir maddeyle buraya koymak suretiyle buna bir çözüm yolu getirmelidir. Aksi takdirde biz bunun içinden çıkamayız.

Yarın... Soruyorum şimdi: Yapacağımız yeni anayasa eskisine aykırı olmayacak mıdır; eskisini ortadan kaldırmayacak mıdır?.. Nasıl yapacağız; hangi usule göre?.. Bu maddelere göre, tahmin ediyorum ki, yeni anayasayı yapma olanağına sahip değiliz; çünkü aykırı olacaktır eski anayasaya.

Sonra, Sayın üyeler, Milli Güvenlik Konseyi 12 Eylül'den beri, bir yıldan beri, kendisine, bürokratlara bazı komisyonlar kurmak suretiyle Devlet çarkını yürütmeye çalıştı; ama 23 Ekim'den beri daha değişik bir anlamda kendisine olağanüstü bazı haklar vermek suretiyle Danışma Meclisini kurdu. Devlet Başkanı ve Milli Güvenlik Konseyinin çoğu ke-re samimi beyanatlardı vardır: «Biz yaptığımız kanunlarda yanlışlıkları fark edersek düzeltiriz».

Şimdi, eğer biz burada bu şekilde hareket etmez, yani, bu «Anayasaya Aykırılık maddesi geldi» diye geri çevirir ve bu kanunları çıkmaza bırakırsak, tahmin ediyorum ki, yarın biz eleştirilebiliriz ve vebal altında kalırız gibi geliyor bana. O nedenle, çok rica ediyorum Sayın Komisyon; hatta dün ben bir ara

yerimden bir öneride bulundum; tekriri müzakere konusunu derhal Sayın Komisyon Sözcüsü sertçe itirazda bulundu ve o kapıyı kapadılar. Öyle olsaydı arkadaşlar...

BAŞKAN — Sayın Akkılıç, toplayın lütfen.

MAHMUT AKKILIÇ — Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Bitiyor, evet efendim.

MAHMUT AKKILIÇ — Öyle olsaydı şimdi 37 nci maddenin ve 77 nci maddenin yeniden ele alınmak üzere Komisyona tadesini teklif edecektim ve yine arz ediyorum, özellikle, şimdi 77 nci maddeyi görüştüğümüz için 77 nci maddenin ya geri alınıp yeniden incelenmesine veyahut bir geçici maddeyle buna bir çözüm getirilmesini saygılarımla arz ederim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın üyeler; bir önergemiz var, okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

77'nci madde yeteri kadar aydınlanmıştır.

Esasen bu madde üzerinde ileri sürülen mütahazaların büyük bir kısmı, dün 37 nci madde görüşülürken serdedilmiştir.

Bu itibarla, görüşmelerin kıfayetine karar alınmasını saygı ile arz ederim.

(İbrahim Göktepe)

BAŞKAN — Biraz evvel okuduğumuz önergeye aykırı bir önerge verilmiştir. Bu itibarla kıfayeti müzakere talep edilmektedir.

Önerge aleyhine ancak bir kişiye söz vermek imkânına sahibim.

Söz almak isteyen var mı?..

Sayın İğneciler, buyurun efendim.

A. ASİM İĞNECİLER — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Muhterem Başkanımız buradan kimlerin konuşacağını açık olarak ifade ettiler. Konuşmacılardan bir tanesi de bendim. Şimdi ikinci bir önerge gelmek suretiyle bu konuşmalar kesilme istidadını göstermektedir. Bunun aleyhinde konuşacağım. Aynı zamanda dünden beri uzayıp gitmiş olan konuşmalara bir yön verme çabasının içinde bulunacağım.

Efendim, dün de huzurunuzda söz aldık diğer arkadaşlarımızla beraber. «Anayasa var mıdır, yok mudur?» gibi bir hava estir. Anayasanın olduğuna dair hiç kimsede bir şüphe yok elbet. Yalnız, kanun tasarı veya tekliflerinin Anayasaya uygunluğu konusu geldiği zaman 37'nci maddede ve şimdi de 77'nci

maddede, mutlaka bunun incelenmesini isteyen sayın hatipler Anayasanın bugün mevcut olduğunu ispata çalışma gayretinin içine girdiler. Anayasanın mevcut olduğundan hiç kimsenin şüphesi yok; çünkü Anayasanın kanun maddesi var. Bu itibarla buna bu şekilde yaklaşmayalım. Nasıl olsa Milli Güvenlik Konseyi bizim aldığımız kararları, reddettiğimiz kanunlar da dahil olmak üzere, nihai şeklini verecek ve çıkaracak veyahut reddedecek. O zaman zaten Anayasaya uygun olup olmadığı da bu kararla beraber kendi içinde halledilmiş olacak.

BAŞKAN — Sayın İğneciler, rica ediyorum, yalnız yeterlik önergesi aleyhine münhasır olsun.

A. ASİM İĞNECİLER — Efendim, yeterlik önerisinin elbette aleyhindeyim; çünkü bu izahat hakımdan mahrum olmak istemiyorum. Zatiatinizin derpiş ettiği ve söz alan arkadaşların konuşmasını arzu ediyordum ve Anayasaya uygunluk konularında Milli Güvenlik Konseyi tarafından incelenmesini ve bizim konumuzun dışında olmasını arz ediyordum. Bu vesileyle de 37'nci maddenin tekriri müzakeresini, 77'nci maddenin de Komisyonca geri alınmasını arz ve teklif ediyordum.

Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İğneciler.

Komisyonun görüşünü rica ediyorum.

ŞERAFETTİN YARKIN — Ne hakkında?

BAŞKAN — Yeterlik önergesinden evvel usulen Komisyona söz veriyorum. Hem yeterlik önergesi, hem de şimdiye kadar serdedilen mütalaalar karşısında Komisyonun görüşünü sunmak üzere.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Maruzatım yeterlik önergesi üstünde olmayacaktır. O hususta bizim takdir hakkımız yok, bir görüşümüz de yok. Tamamen Genel Kurulun tasvibine sunulmuştur; ancak...

TURGUT YEĞENAGA — Usul hatası oluyor o zaman Sayın Başkan.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Hayır efendim, olmuyor.

BAŞKAN — Usul hatası yok efendim, müsaade ederseniz.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Eğer yeterlik önergesi kabul edilirse Komisyona da şâmilidir. O zaman biz Komisyon olarak da konuşamayız. Binaenaleyh, yeterlik önergesi geldiği zaman önce Komisyona ve Hükümete söz vermek icap eder ki, onlar söz haklarını

dan mahrum olmasınlar. Şu anda yeterlik önergesinin kabul edilmeyeceğini bilmiyoruz. Eğer edilirse biz de söz hakkından mahrum kalırız.

Şimdi efendim...

BAŞKAN — Pardon efendim, müsaade eder misiniz?..

Kabul ettiğiniz 70 nci madde bu konuda bize nasıl bir prosedür takip edeceğimizi gösteriyor. Bu itibarla söz Sayın Arar'ındır.

Buyurun.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARIAR — Efendim, 77'nci madde üzerindeki görüşmeler hayli uzadı ve bir hayli de vaktimizi aldı. Dün 37'nci madde ile müessesenin esasını kabul etmiş olan Yüksek Heyetinizin bugün bu müessesenin işleyişi ile ilgili sadece ufak bir usuli prosedüre ait bir mesele üzerinde gösterdiği bu hassasiyeti bendeniz anlayamadım. Esas müessese 37 nci madde ile tedvin edilmiştir. Dün uzun tartışmalardan sonra, maddenin lehinde aleyhinde yapılan uzun görüşmelerden sonra bunu kabul buyurdunuz. Şimdi, getirdiğimiz madde Genel Kurulda bir tasarı veya teklif görüşülürken, bunun bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu iddiası ile bir önerge verilirse, bu önergelerin diğer önergelerden önce oylanacağını hükme bağlıyor. Neden bu kadar sayın üyeler endişe ediyorlar bilmiyorum?

Kabul edin ki, bu madde kabul edildi ve geçti. İleriki günlerde bir kanun tasarısı veya teklifi görüşülüyor. Bunun bir maddesi üzerinde bir arkadaşımız «Bu, Anayasaya aykırıdır» dedi mi, o madde ile ilgili diğer önergelerden önce bu madde görüşülecek. «Görüşülecek» demek ne demek? Zatîîleri takdir hakkınızı kullanacaksınız. Reddersiniz o önergeyi; bitti efendim. Yani bu kadar dağdağaya sebep olacak, endişeye kapılacak bir madde değil.

Kaldı ki, bu madde ile ilgili olarak ileri sürülen bazı görüşleri, bendeniz, sahiplerinden özür dileyerek, çok yanlış olarak değerlendiriyorum.

Dendi ki, «Bu madde kalırsa biz yeni anayasayı yapamayız.» Efendim, insaf edin, yeni anayasayı yapmak başka şey, mevcut bir Anayasa var iken kanun tasarı ve tekliflerini görüşürken ileri sürülen Anayasaya aykırılık iddiası başka şey, yeni anayasa yapmak demek elbette ki, eski Anayasayı ortadan kaldıracaktır demektir. Bu madde ona engel bir husus değildir.

Yine bu madde üzerinde konuşan sayın arkadaşlarımızdan Sayın Alâeddin Aksoy da, benim şah-

sen kabul edemeyeceğim bir ifadede bulundular. «Toplantı ve Gösteri Yürütüşleri Kanunu geldi gündeme, bize çıkarılması emredildi» dedi. Zannediyorum bu bir sürçü lisan olmak lazım. Bu Meclise, hiç kimse hiç bir şeyi çıkarması için emir edemez. Bu Meclis serbest iradesi ile, serbest vicdanı ile düşünüp karar verilmek üzere kurulmuş bir Meclis'tir. Eğer emir müessesesi zımnen mevcut ise, o zaman herkesin durumunu yeniden düşünmesi gerekir. Onun için ben bu sözü bir sürçü lisan olarak kabul ediyorum ve her halde sayın konuşmacı da bunu bu şekilde ifade edeceklerdir.

Arz ettiğim gibi, özetle :

Müessesenin aslı dün 37 nci madde ile kabul edilmiştir. «Türkiye Cumhuriyetinin bir anayasadan yoksun olduğu» şeklinde, yahut «Anayasasının mevcut olmadığı» şeklinde dünkü Birleşimde söylenen sözler de bu kürsüden bütün dünya kamuoyuna ilan edilmemesi lazımgelen sözlerdir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir aşiret devleti değildir. Türkiye'de bir Anayasa vardır. Bazı maddeleri kaldırılmış ve değiştirilmiş olsa da bir Anayasa vardır. Bugün bütün memlekete şamil olarak ilan edilmiş olan sıkıyönetim dahi kaynağını Anayasadan alan bir müessesedir. Vatandaşın temel hak ve hürriyetlerine ilişkin hükümler yürürlüktedir. Aksi takdirde hiç birimize yaşama imkânı kalmaz.

Onun için maddeyi ve konuşmaları bu açıdan değerlendirmenizi istirham ediyorum. Bunun geri alınacak, endişeyi mucip olacak hiç bir tarafı yoktur.

Saygı ile arz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

HİLMİ SABUNCU — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

HİLMİ SABUNCU — Bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında mı efendim?

HİLMİ SABUNCU — Evet.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

HİLMİ SABUNCU — 77 nci maddenin müspet veya menfi şekilde oylanması sonucunda belirecek yeni durum her iki yönde de bazı sakıncalar getirebilecektir. O bakımdan bu konuda usule taalluk eden şekilde bir görüşme yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Soruya taalluk eden hususları lütfen efendim oradan... Usulde bir hata var ise ona münhasır olmak üzere lütfen oradan ifade ediniz.

HİLMİ SABUNCU — Efendim, benim kanaatime göre, 77 nci maddede Anayasaya aykırılık

önergesi ortaya konurken, 37 nci maddeyle kabul edilen, Komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve tekliflerin Anayasaya uygunluğunu tetkik eder, mülahazasına aykırı bir durumun kabul edildiği imajı yaratılabilir. Eğer 77 nci maddeyi olumlu olarak sonuçlandırarak bu Anayasaya aykırılığı tetkik etmeme durumunda kalacak olursak, 37 nci madde boşta kalmış olacaktır. Bu bakımdan bu konuda kısa bir maruzatım var müsaade ederseniz.

BAŞKAN — Görüşmeler bitmiştir. Müsaade ederseniz, kifayet önergesini takdim ettim. Komisyon görüşlerini ifade ettiler.

Munzam olarak Sayın Üyemizin serdettikleri mütalaaaya bir ilave yapacak mısınız Sayın Arar?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Eğer, yanlış anlamadımsa; çünkü muhterem arkadaşımız arkadan, uzaktan mikrofonsuz olarak görüştüğü için belki iyi duyamadım, sanıyorum şunu dediler, eğer yanlış anlamadımsa:

77 nci madde reddedilirse o zaman 37 nci maddenin durumu ne olacak buyurdular. O bir ihtimaldir, bir faraziye'dir. Buyurdıkları faraziye tahakkuk ederse 77 nci maddenin durumu sonra düşünülür.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

77 nci madde ile ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Yeterlik önergesini oyunuza arz etmedim. Yeterlik önergesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Ekseriyetle kabul edilmiştir.

Önergeyi okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

2324 sayılı Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanunun açık hükümleri, Danışma Meclisinin Kurucu Meclisin bir kanadını oluşturduğu ve yeni bir Anayasa hazırlanması ihtiyacı ve zorunluğunun mevcut olup buna ilişkin çalışmalara pek yakında başlanacağı dikkate alındığında; gerek Komisyon, gerekse Genel Kurul çalışmalarında; kanun, teklif ve tasarılarının 9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Anayasa Kanunu hükümlerine uygun olup olmadığının değil, Türkiye'nin gerçeklerine ve gereksinmelerine uygun olup olmadığının düşünülmesinde, tartışılmasında, ona göre karara bağlanmasında yarar görmekteyiz.

Bu anlayış ve görüş ışığında, İktüzük teklifinin 37 nci ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi önerisini yüksek olurlarınıza saygılarımızla arz ederiz.

Orhan Baysal

Rıfat Bayazıt

Sırrı Kırca

Halil Evliya

M. Zekai Bayer

Abdurrahman Yılmaz

Mazhar Haznedar

M. Velit Köran

Lütfullah Tosyal

Turgut Oral

ATALAY PEKÖZ — Önerge aleyhinde...

ŞERAFETTİN YARKIN — Ben de önerge aleyhinde söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Bir arkadaşımıza söz vereceğim.

Buyurunuz efendim.

ATALAY PEKÖZ — Saygıdeğer Başkan ve üyeler;

Bu önerge vesilesiyle yine Anayasaya aykırılık konusu ve Yüce Meclisin yasama görevi üzerinde görüşmek gerekiyor.

1961 Anayasasının bazı istisna hükümleri dışında bütünüyle yürürlükte olduğu kesindir. Aksini düşünmek doğru değildir, böyle bir durum muhaldir.

Hal böyle iken, konu iki noktada tartışma içine giriyor. Yüce Meclisin yasama yetkisi içinde çıkaracağı kanunlar açısından ve özellikle yeni yapılacak olan anayasa açısından.

1961 Anayasası yürürlükte olduğuna göre, hiç şüphe yoktur ki, Meclisimizin yasama görevi ve bu görev sonunda çıkaracağı kanunların Anayasaya aykırılığı araştırılacaktır; bu şarttır.

Şimdi, şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Bir kanun teklifi komisyonda veya Genel Kurulda Anayasaya aykırı bulundu ve bu sebeple reddedildi. Reddedilmiş olmasına rağmen, bu teklif Millî Güvenlik-Konseynine gidecektir. Konsey, Meclisin reddine tabi olur, aynı görüşü benimserse mesele yok. Ama, Konseyin bizim Meclisimizin «Anayasaya aykırıdır» dediği bir teklifi aynen benimseyerek kanun haline getirmesi de mümkündür. Bu, onun yetkisi içindedir.

O halde, 1961 Anayasasının bütün günahı ve sevası ile hâlâ yürürlükte kalması itibarı ile 77 nci maddenin içtüzükte yerini muhafaza etmesi şarttır.

BAŞKAN — Sayın Peköz, münhasıran önerge aleyhinde konuşmanızı rica ediyorum efendim.

ATALAY PEKÖZ — Arz ediyorum efendim;

Bu şart, Sayın Arar'ın da biraz önce ifade ettiği gibi, 37 nci maddenin kabul edilmiş olmasının tabii bir neticesidir.

Yüce Meclis bir kanunu yaparken evleviyetle Anayasaya aykırı olup olmadığını araştırmakla beraber, önergede yer alan konuları zaten inceleyecektir. Kanun yapmadan maksat budur. Memleketin sosyal, kültürel, ekonomik ve benzeri faktörlerini dikkate alarak bunları bir nizam altına almak demek, zaten kanun yapmak demektir.

Anayasaya aykırılığı bir tarafa bırakıp, bizatihi kanun yapmanın gereklerini; o kanunun başında dile getirmek, abesle iştigal etmek demektir.

Bir noktaya daha değinerek sözlerime son vermek istiyorum, yeni yapılacak anayasa ile halen yürürlükte olduğunu bildirdiğimiz Anayasa arasındaki rabita.

Muhterem arkadaşlarım;

Meclisimiz yeni bir anayasa yapmakla görevlidir. Bu görevini muhtelif kanunlardan almıştır. O halde, ister Anayasa Komisyonu, ister Yüce Meclisimiz Heyet-i Umumiyesi yeni bir anayasa yapacağına göre eskisini yok farzedecektir, çalışmalarını bu esasa istinat ettirecektir. Yeni yapacağı anayasanın eski Anayasaya, hatta yürürlükteki Anayasaya muhalefetini düşünmek bence muhaldir.

Saygılar arz ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önerge üzerinde Komisyonun görüşünü rica edeyim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZÜSÜ İSMAİL ARIAR — Efendim, aynı önerge dün 37 nci madde dolayısıyla okundu, mütalaamızı, görüşümüzü sordunuz. Katılmadığımızı beyan ettik ve o önerge reddedildi.

Şimdi, aynı önerge tekrarlanıyor. Gene katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Baysal ve arkadaşları tarafından verilen önerge geçen defa 37 nci maddenin müzakeresi sırasında Genel Kurulca reddedilmiş olan önergenin aynısıdır. Bununla beraber Başkanlık Divanı olarak biz, dikkate alınmak üzere oylarınıza arz etmek durumundayız.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum.. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Ekseriyetle reddedilmiştir.

77 nci maddeyi mevcut şekliyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Ekseriyetle kabul edilmiştir.

Madde 78'i okutuyorum:

Değişiklik Önergeleri :

MADDE 78. — Kanunlarda veya İktüzükte aksine hüküm yoksa, kanun tasarı veya teklifinde bir

maddenin reddi, komisyona geri verilmesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, üyeler esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir.

Değişiklik önergeleri önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur.

Önerge sahipleri, değişiklik gerekçelerini kısaca Genel Kurula açıklayabilirler. Bu açıklamadan sonra önergelerin dikkate alınıp alınmaması işaret oyna sunulur. Madde, dikkate alınan önergelerle birlikte komisyona verilir. Komisyon dikkate alınan değişiklik önergelerine uymak zorunda değildir. Komisyondan gelen metin, önergelenden önce oylanır. Komisyonun metni Genel Kurulca kabul edilmekle işlem tamamlanmış olur. Komisyon metni reddedilirse, evvelce dikkate alınan önergeler yeniden işleme konur. Son karar Genel Kurula aittir.

Değişiklik önergeleri yazılış biçimine ilişkin ise, yukarıdaki işleme gerek kalmaksızın doğrudan doğruya okutulup oylanır ve madde buna göre düzenlenir.

BAŞKAN — 78 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Sayın Muzaffer Ender buyurun efendim.

MUZAFFER ENDER — Çok küçük bir noktaya temas edeceğim Sayın Başkan. «Esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir» 78 nci maddenin birinci fıkrasında «Hükümet» kelimesinden sonra bir virgül konursa anlam sanıyorum daha iyi anlaşılır. Bunu mümkünse rica ediyorum.

Bir de bunu söylemişken, titiz bir öğretmen olarak şunu da hatırlatayım. «Milli, maddi, resmi» kelimelerinin (i) harflerinde aksan olması lazım gelir. Basında buna dikkat edilmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Sarioğlu buyurun.

PAŞA SARIOĞLU — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

78 nci madde hakkında üç teklifim var. Bunlardan bir tanesi; «Değişiklik önergeleri önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur.

Önerge sahipleri, değişiklik gerekçelerini kısaca Genel Kurula açıklayabilirler...» denmektedir.

Şimdi önergelerin verildiğini kabul edelim. Yalnız burada Komisyonun görüşü sorulmadan arkadaşlar açıklama yapmak lüzumunda kalacaklardır ve yahutta açıklama isteğinde olanlar buraya çıkıp açıklama yapacaklardır. Benim görüşüme göre, açıklama yapmadan önce komisyonun görüşü sorulma-

lı, komisyonun görüşü sorulduktan sonra eğer komisyon görüşü önergelerin aleyhinde ise, bu takdirde arkadaşlara söz verilmesi daha uygun olur. Ondan sonra işaret oyu ile oylamaya geçilir. Aksi takdirde başlangıçta söz verilip de sonradan önergeler üzerinde konuşulmasında bir mahzur olacağı kanısındayım.

Bu itibarla komisyon katılıyor ise zaten arkadaşın konuşmasına lüzum kalmayacak; ancak komisyon önerge sahiplerinin görüşüne katılmıyor ise, bu takdirde arkadaşların konuşma ihtiyacı olabilir, gerekçelerini açıklayabilirler. Bunun bu şekilde yer almasını teklif ediyorum, bir.

İkincisi; önergeler gerek komisyonun isteği ile veya yahutta Genel Kurulun işaret oyu ile komisyona havale edildiği takdirde komisyon bunları tezekkür edecektir, sonunda bir teklif ile buraya gelecektir. Bu teklif kendi görüşü doğrultusunda olduğu gibi, başka bir teklif de olabilir; ancak kendi teklifinde komisyon ısrar ettiği takdirde ve de düşünelim ki, komisyon bir süre almıştır, bir zaman geçmiştir, burada da yazıldığı şekliyle önce komisyonun görüşü oylanmış olacaktır. Binaenaleyh, önergelerin mahiyetini unutmış olabiliriz.

Bu itibarla komisyon görüşünde ısrar ediyor ise ve bu da önergelere aykırı ise, komisyon görüşünün oylamaya konmadan önce arkadaşlarımıza beşer dakikayı geçmemek üzere söz hakkı verilmesini teklif ediyorum. Bunun da bir faydası olacaktır. Çünkü Genel Kurulumuz bu takdirde önergelerin mahiyetini öğrenmiş olacak ve de dolayısıyla işaret oyunda iradesini daha salim bir surette belirtmiş olacaktır.

Üçüncüsü; 78 nci maddemiz Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 83 ve 88 nci maddelerini birleştirilerek bir metin haline getirmiştir. 83 nci madde «Komisyon görüşünün önceden oylanmasını» başlığını taşımaktadır, ek başlığını. 88 nci madde ise «Değişiklik önergeleri»ni ihtiva etmektedir. Bu itibarla başlığın da «Değişiklik önergeleri» yanında komisyon görüşünün yahut metninin önceden oylanması şeklinde düzeltilmesini teklif ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sarıoğlu.

Komisyonun görüşü nedir?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, sayın arkadaşımızın üç maddede topladığı önerilerinden, fikirlerinden ilk iki tanesi uygulamada zaten kendi arzuları istikametinde cereyan etmektedir. Bunun için İçtüzüğe ve

bu maddeye ayrıca açıklayıcı bir hüküm koymaya lüzum yoktur. Nitekim şu müzakerelerde dahi sayın üyeler ve muhterem arkadaşımız dikkat buyurmuşlardır, verilen bir değişiklik önergesi komisyonca benimsenecekse, bunu zaman kazanmak bakımından uzun açıklamalara, müzakerelere hacet kalmamak için derhal biz tekabül ettiğimizi söylemekteyiz. Bunun dışında bazı önergelerde ise Komisyonun dahi açıklamaya, önerge sahibinin fikrini öğrenmeye ihtiyacı olduğu için, o önerge üzerinde önerge sahibinin açıklayıcı bir beyanda bulunması zorunlu olmaktadır. Binaenaleyh, o bakımlardan, yani ilk iki; bir ve iki diye özetledikleri fikirleri açısından maddede bir değişiklik yapmaya lüzum yoktur.

Üçüncüsü; biz başından beri söyledik, bizden önceki Meclisler tarafından uygulanmış İhtizuklardan ilham aldık, esinlendik, dedik; ama onları kelime kelime taklit ettik veya edeceğiz demedik.

Şimdi arkadaşımız ince bir tetkik ile fark etmiş ki, bu Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 83 ve 88 nci maddelerinin birleştirilerek ortaya çıkmış bir maddedir. Öyledir, doğrudur; ama bunu böyle yaptık diye mutlaka o Tüzüğün kullandığı kenar başlığını kullanmaya mecbur değiliz. Biz burada değişiklik önergelerinin başından sona kadar geçireceği, geçirmesi lazım gelen safahatı özetledik. Binaenaleyh, kenar başlığı madde hükmüne uygundur. O bakımdan da bir değişiklik yapılmasına lüzum görmüyoruz efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Ender'in bir teklifi, virgül ile alakalı bir teklifi...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Katılıyoruz efendim, tabii mümkündür. Yalnız o hususta da şunu arz edeyim efendim. Bunlar matbaa müsahhihlerinin yapacağı şeylerdir. Biz bütün titizliğimize rağmen, maalesef birtakım virgül, nokta, büyük harfin küçük harf olması, küçük harfin büyük harf olması gibi şeyleri sağlayamadık bütün titizliğimize rağmen; ama bu gibi endişesi olan arkadaşlar varsa, bunu bir beyan veya müzakere şeklinden ziyade bir küçük not ile bizim dikkatimizi çekerlerse, biz nihai metnin (matbaaya giderken) işleriz üzerine, gider efendim.

Sağ olun.

BAŞKAN — Bahis konusu redaksiyon yapılmak kaydı ile kati şekliyle maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 79'u okutuyorum.

Bir Maddenin Önce Konuşulması veya Fıkraların
Ayrı Ayrı Oylanması :

MADDE 79. — Genel Kurulda bir maddenin di-
ğerinden önce konuşulmasına işaret oyuyla karar ve-
rilebilir.

Görüşülen bir madde bir çok konu veya fıkralar-
dan oluşur ve bunların ayrı ayrı oya konmaları beş
üye tarafından yazılı olarak teklif edilirse gereği ya-
pılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?
Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul eden-
ler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 80'i okutuyorum.

Maddi Hatalar :

MADDE 80. — Kanun tasarı veya teklifinin Da-
nışma Meclisince kabulünü gerektirecek oylamanın
yapılmasından önce, metinde yazılış veya sıra baki-
madan bozukluk olduğu veya maddi hatalar bulun-
duğu ileri sürülür ve esas komisyon veya Hükümet
bu görüşe katılırsa, metin, esas komisyona geri verilir.
Bu şekilde düzeltilen maddeler de yeniden oylanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?..
Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul eden-
ler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 81'i okutuyorum.

İnceleme Kurulu :

MADDE 81. — Danışma Meclisi Başkanlığı, ka-
nun tasarı ve tekliflerini Anayasa dili, kanun yazılış
tekniki bakımından incelemekle görevli yeteri kadar
uzmandan oluşan bir İnceleme Kurulu teşkil eder.
Bu kurul komisyona danışmanlık yapar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?..
Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul eden-
ler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 82'yi okutuyorum.

Son Konuşmalar :

MADDE 82. — Tasarı veya teklifin tümünün ke-
sin olarak oylanmasından önce üyeler, ne yolda oy
kullanacaklarını kürsüden belirtmek isterlerse Baş-
kan lehte ve aleyhte birer üyeye söz verir. Bu konu-
şma kısa, açık ve gerekçeli yapılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?..
Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul eden-
ler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 83'ü okutuyorum.

Metnin veya Maddenin Geri İstenmesi :

MADDE 83. — Esas komisyon veya Hükümet,
tasarı veya teklifin tümünün, belli bir veya birkaç
maddesinin komisyona geri verilmesini bir defaya
mahsus olmak üzere isteyebilir. Bu istem görüşül-
meksizin yerine getirilir.

Tasarı veya teklifin tümü geri istenmişse tasarı ve-
ya teklif hakkında verilen bütün önergeler esas ko-
misyona verilir. Tasarı veya teklifin belli bir veya
birkaç maddesi geri istenmişse sadece o madde veya
maddeler hakkındaki önergeler esas komisyona ve-
rilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz almak iste-
yen?.. Yok.

Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler..
Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 84'ü okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe

Bütçenin Görüşülmesi :

MADDE 84. — Genel ve Katma Bütçe tasarıları
ile Milli Bütçe tahminlerini gösterir rapor, mali yıl
başında en az üç ay önce, Bakanlar Kurulu tarafın-
dan Danışma Meclisi Başkanlığına sunulur.

Bu tasarılar ve rapor Danışma Meclisi Bütçe -
Plan Komisyonunda görüşülür.

Komisyonun en çok kırk gün içinde hazırlayaca-
ğı rapor, Danışma Meclisi Genel Kurulunda en geç
yirmi gün içinde karara bağlanır.

Danışma Meclisi üyeleri, Genel Kurulda, Bakan-
lık ve Daire bütçeleri ile katma bütçeler hakkındaki
düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüş-
meler sırasında açıklarlar; programlar ve değişiklik
önergeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın
okunur ve oya konur.

Danışma Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarıla-
rının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında gider ar-
tırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifler yapamazlar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?..
Buyurun Sarioğlu.

PAŞA SARIOĞLU — Bir sorum var. Gerek Ku-
rucu Meclis hakkındaki 2485 sayılı Yasanın 27 ve 28
nci maddelerinde, gerekse şimdi önümüzde bulunan
Tüzüğün 84 ncü maddesinde, «...karara bağlanır.»
ifadesi vardır.» «...karara bağlanır.» ifadesi tenezzül
doğurmaktadır. Bundan evvel görüştüğümüz Tüzük
maddelerinde bir kanun maddesinin nasıl bir prose-
düre tabi olacağı hepimizce malumdur.

Sonuçta, bir kanun taslağının gerek maddeleri, gerekse tümü üzerinde oylama yapılmasını karara bağladık. Ancak burada «oylama» ifadesine geçmeden «karara bağlanır» denmektedir. Sayın Komisyondan «...karara bağlanır.» ifadesi nasıl anlaşılacaktır, kanun sistematigi içerisinde oya başvurulacak mıdır, yoksa yine 2485 sayılı Yasanın 27 ve 28 nci maddelerinde geçtiği için mi aynı şekilde buraya konulmuştur? Bunun açıklanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Öney, buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY — Efendim, çok kısaydı, onun için yerimden belirtmek istedim; ama duyulmadığına göre buradan söyleyeyim.

84 ncü maddenin 3 ncü fıkrasının sonlarında, «...programlar ve değişiklik önergeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur.» diye bir ibare var.

Sormak istediğim şey, «programlar» sözünden ne kastedildiği?..

İkincisi, değişiklik önergeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmadan oya bağlanması hususu acaba geleneksel bir şey midir?.. Bir değişiklik önergesinin herhangi bir görüşme açılmaksızın oylanmasının sakıncalı olduğu kanısındayım. Verdiğimiz önergelerin burada okunması sırasında iyi anlaşılmasını ihtimali büyüktür. Önerge verenlerin en azından bir açıklama yapmasına olanak tanınmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca kısıtlı bir zaman da olabilir, veya kısıtlı kişiler üzerinde de olabilir. Kişi adedi kısıtlanabilir; fakat bir ufak görüşme açılmasında yarar olduğu kanısındayım; çünkü takdir edileceği gibi bütçe olsun (program eğer benim buradan anladığım yıllık programısa) yıllık program olsun, oldukça teknik belgelerdir. Herhalde üzerinde açıklama ve görüş alışverişi yapılması uygun olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Doğu, buyurun.

AHMET SENVAR DOĞU — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Konu bütçeye geldi. Bir konuya önem ve dikkatlenizi çekmek isterim. Türkiye Cumhuriyeti Milli Güvenlik Konseyi Yasama Görevleri İçtüzüğü'nün 15 ncü maddesini müsaadenizle okumak isterim.

Maddenin matlabı şöyle : «Bütçenin görüşülmesi ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetimi.

Madde 15 : Genel ve Katma Bütçe Kanun tasarılarıyla milli bütçe tahminlerini gösteren rapor, mali

yıl başından en az 3 ay önce Bakanlar Kurulu tarafından Milli Güvenlik Konseyine sunulur. Bu tasarılar ve rapor Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğince teşkil edilecek Bütçe Plan Komisyonunda görüşülür. Bütçe-Plan Komisyonunun çalışmalarına ilgili bakan ve/veya yetki verilen kamu görevlileri katılırlar.

Komisyonun hazırlayacağı bütçe raporuyla Bütçe Kanunu tasarısı Milli Güvenlik Konseyinde görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.»

Görüldüğü kadarıyla bizim Bütçe Komisyonumuzun daha teşekkür tarzına girmeden, bir Yasama Meclisinin 2 yüzü arasında bir tedahül var. Bir bizde var Bütçe Komisyonu, biz kuracağız bir de Yüce Konseyin Bütçe - Plan Komisyonu var. Halbuki eski çalışmaları hatırlayacak olursak, böyle bir ikilem söz konusu değil. Bir Bütçe Karma Komisyonu var, bu Komisyon Meclislerden gelecek üyelerle teşekkür ediliyor ve bir defa bu çalışma yapılıyor.

Şimdi var sayalım bütçe bize geldi, biz komisyonumuzu kurduk, üzerinde çalıştık, günler verdik, emekler sarfettik. Bizden çıktı bütçe, tekrar Yüce Konseye gitti. Yüce Konseyin de kendisine bağlı bir Bütçe - Plan Komisyonu var. Takdir ederseniz, burada büyük bir mükerrerlik ve zaman israfını gerektirecek bir formalite vardır.

Acaba Sayın Meclis Başkanımız yahut Yüce Meclis tarafından kurulacak bir tim vasıtasıyla bu ikilemi gidermek mümkün değil midir?..

Benim yapacağım açıklamalar bundan ibarettir, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Doğu.

Buyurun Sayın Erginay.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Bu madde metni, bugünkü Anayasanın 94 ncü maddesinin hemen hemen aynıdır ve kaldırılmış da değildir. Yalnız biraz evvel Doğu arkadaşımızın da belirttiği gibi, Meclise taalluk eden henüz Danışma Kurulu kurulmadan önce, 1981 Bütçesinin hazırlanması için de deminki hüküm aynen uygulanmıştır; yani 3 ay evvel Bütçe Milli Güvenlik Konseyine sunulmuş, o da halen de çalışmakta olan özel komisyonda bunu inceletmiş ve 1 Mart 1981'den itibaren de yürürlüğe koymuştur.

Şimdi, Danışma Meclisi kurulunca gayet tabii bütçenin buradan da geçmesi gerekir; fakat Milli Güvenlik Konseyinin aldığı bir karara göre, kendisinin özel komisyonları devam etmektedir. Dolayısıyla, işaret edildiği üzere, iki komisyon aynı şeyi mükerr-

rerene inceleyecektir. Bir ara düşünüldü, bir muhtelif Komisyon kurulsaydı yahutta Danışma Meclisinin kuracağı Bütçe-Plan Komisyonuna onlar da dahil olsun da, tek bir müzakereden sonra metin Danışma Meclisine gelsin ve Millî Güvenlik Konseyince de tasdikini müteakip yürürlüğe girsin; fakat bugünkü hukuk düzeni içerisinde, yani şu maddeler muvacehesinde böyle bir şekil pek düşünülemez; çünkü oranın üyeleri bizimle beraber, yani buradaki Bütçe Komisyonu ile birlikte toplanırsa rey hakkı olacak mı, olmayacak mı?.. Olmaması lazım. Rey hakkı olmazsa, kendi beyanatının böyle açıkta kalması bakımından pek kabul edileceği de düşünülemez.

Onun için, ister istemez, biz bu kanunla bize verilen görevi yapmak durumundayız. Yani Bütçe - Plan Komisyonu, ki bu madde hakkında Maliye Komisyonunun da birleştirilmesi bakımından teklif daha önce kabul edilmişti ve Komisyondadır ve zannediyorum bu anlamda Sayın İktisadî Geçici Komisyonumuz bu maddeyi bu anlamda geri de almak isteyecektir, değişikliği koymak için.

O bakımdan, ister istemez biz ayrı bir komisyon kuracağız ve kanunun emri gereği, 2485 sayılı Kanunun 28 nci maddesi gereği, burada bunu kanunlaştıracız.

«İki ay içerisinde» diyor Kanun. İki aydan sonra bir aylık müddeti de Millî Güvenlik Konseyi kendi özel komisyonunda müzakeresini yaptırmak için ayırmış. Halbuki evvelce üç ay evvel, yani üç ay evvel veriyorlar; ama eskisi gibi, yalnız iki ay evvel buradan başlıyor, üçüncü ay oraya gidiyor.

Şimdi, burada iki ayda görüşüleceği kabul edildiğine göre kanunen, Komisyon gayet normal olarak 40 günlük müddeti Bütçe Komisyonuna bırakmış, 20 günlük müddeti de bu Danışma Meclisine bırakmış. O halde, Bütçe Komisyonundan gelen bu tasarı burada kabul edildikten sonra Millî Güvenlik Konseyine, dolayısıyla O'nun özel komisyonuna gidecek ve ondan sonra da kanunlaşacak tamamen.

Şimdi, «karara bağlanır» demesi, bir defa bugünkü Anayasamızın 94 nci maddesinde de aynıdır. Bunun anlamı ret veya kabul bakımından bütçedeki bazı sonuçlar yaratacağı, hatta korkunç sonuçlar yaratacağı anlamında bir şekil vermek içindir. Yani eski Anayasa da bunu düşünmüştür. Reddedildiği takdirde, politik birtakım sonuçlar doğar, hükümet düşer, ki bizim memleketimizde malumlarıdır iki defa böyle olmuştur ve hükümet istifa etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Binaenaleyh, «karara bağlanır»dan maksat, Bütçe Komisyonundan gelen şeklini kabul sadedinde ifade ediyor; ama o bütçeyi reddetmek gibi bir konu burada olmasa gerektir.

Yalnız ben Sayın Komisyondan bu vesileyle küçük bir ricada bulunacağım. 40 günün geçmesinden sonra 20 günlük müddetin burada hesaplanması, maddenin 3 nci fıkrasında pek açık değil. O ki, burada Bütçe Komisyonunda 40 gün görüşüldükten sonra Meclise gönderilir, Mecliste de 5-10 gün geçtikten sonra gündeme alınınca, gündemden itibaren 20 günlük müddet başlıyor zehabı hâsıl olabilir. O zaman tereddüt ortaya çıkabilir. Halbuki kanun, 40'ı 20'ye eklerseniz iki ay edeceği için, bunu da aşamayacağımıza göre, buraya geldiği tarih ne olursa olsun, Aralık başından itibaren ikinci ayın sonunda bütçenin tamamen çıkmış olması gerekecektir.

Onun için, bir ara, bir paragraf koymak suretiyle belki ikinci, üçüncü fıkradaki, «Komisyonun en çok 40 gün içinde hazırlayacağı rapor, Danışma Meclisi Genel Kurulunda, yukarıdaki 40 günü izleyen en geç 20 gün içinde karara bağlanır.» şeklinde düzeltirsek, yahut oraya bir açıklık verirse Komisyon, (ki, maddeyi tekrar müzakere edecek) daha iyi olur.

Hakikaten 40 ncı gün Bütçe Komisyonundan çıktıktan sonra buraya havale edilen bütçe; basılacak, düzenlenecek, tashihler yapılacak vs. 5 nci gün geldi, burada da ne bileyim gündeme 47 nci günde alındı, 20 günlük müddet burada kalmıyor demektir. Onu takmin için, onu meşru hale getirmek için böyle küçük açıklamanın da buraya konmasında fayda mülahaza ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erginay.

Sayın Feyzioğlu, buyurunuz.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Efendim, izin verirseniz yerimden birkaç kelime arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Biraz yüksek, zapta geçmesini temin bakımından biraz yüksek sesle rica edeyim.

İKTİSADİ GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim duymuyoruz, lütfen sayın üyeler kürsüye gelsinler konuşmak için. («Duyulmuyor» sesleri)

FEYZİ FEYZİOĞLU — Efendim, bizim takririmiz vardı orada da değinmiştik. Bir kelime; biraz önce konuşan sayın arkadaşımızın sorusuna da cevap galiba olacaktır : «Program» sözcüğü.

Biraz çizmeyi aşmıyorsam maliyeciler açısından, burada program bütçe düşünülerek bu ifade kullanılır.

mıştır, böyle anlaşıyor. Aksi takdirde, bunun alındığı daha önceki 1973 Tüzüğü, keza Anayasanın 94 ncü maddesi, keza halen müzakeresini yapmakta olduğumuz Tüzüğün 111 nci maddesinde kullanılan «Bölüm» sözcüğüyle çelişki durumu ortaya çıkardığı kanısındayım. O itibarla, «Bölüm (Program ve değişiklikler)» denildiği takdirde 84 ncü maddede, bu tereddüt ortadan kalkar.

Aynı zamanda bu, onu izleyecek olan 85 nci maddedeki «Program» sözüyle, buradaki «Program» ın aynı anlamı taşımadığını da ortaya koyar. Bendeniz bunu belirtmek istiyorum.

Bir noktayı daha Komisyondan açıklamalarını bilhassa istirham edeceğim.

Şimdi, halen iki yönlü bir inceleme durumu içinde bulunduğumuz ortaya çıkıyor bütçe bakımından. Birisi Danışma Meclisince yapılacak inceleme, ikincisi Konseyce yapılacak inceleme ve biraz önce okunan Konseyin bu incelemeyi yapmasını düzenleyen Tüzük hükümlerinden 15 nci maddede, belirli bir prosedür ve süreler gösterilmiş; fakat bu Tüzüğün tarihi 25 Şubat 1981'dir. Oysa, Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun tarihi 29 Haziran 1981'dir. Her ikisi de Konsey tarafından kabul edilmiştir ve bu, gerek tarih itibarıyla, gerek kural itibarıyla kanun, tüzüğü elbette geri de bırakacaktır.

Bu itibarla, bendeniz eğer yanılıyorsam lütfen düzeltsinler. Bu Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun, bütçenin sunulmasına ilişkin hükümleri, hem Danışma Meclisinin hem de Konseyin bütçeyi müzakere ve karara bağlaması, kanunlaştırmasına ilişkin hükümleri içermektedir, taşımaktadır. Belki şu olabilir, İçtüzük, daha önceden Konseyin bütçeyi kendi bünyesi içinde önceden müzakere edip, kendi görüşünü daha önceden hazırlıklı bir duruma sokma imkânını verir; fakat o kanundaki sürelerin ve usulün uygulanmasını ertelemeye sebep teşkil etmez. Bendenizin görüşü bu.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Feyzioğlu. Sayın Uzunoğlu.

BAHTİYAR UZUNOĞLU — Sayın Başkan müsaade ederseniz yerimden arz edeyim.

İSMAİL ARAR — Efendim, duymuyoruz, yapmayın bunu.

BAŞKAN — Sayın Uzunoğlu, duyulmadığını ifade ediyor muhterem üyeler. Buyurun.

BAHTİYAR UZUNOĞLU — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar;

Benim maruzatım çok kısa olacak. 84 ncü maddenin 2 nci fıkrasında, «Bu tasarılar ve rapor Danışma

Meclisi Bütçe Plan Komisyonunda görüşülür.» denmektedir. Malumlarınız olduğu üzere biz 19 ncü maddeyi daha henüz tedvin etmiş durumda değiliz ve Komisyona havale edilmiş vaziyettedir. Bu durumda eğer munasip görürseniz ya maddenin tümünü yahut bu ikinci fıkrayı Komisyona iade edelim ve ileride Bütçe Plan Komisyonunun ismi belki değişecektir, belki «maliye» sözcüğü ilave edilecektir. Bu ikisi arasında birlik ve paralellik sağlanması yönünden bunun 19 ncü madde ile birlikte mütalaa edilmesini arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başka söz alan?.. Yok. Sayın Komisyon görüşünüzü rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Sayın Erginay, benim Komisyon Sözcüsü olarak söylemek istediğim hususların birçoğuna değindiler ve benim yükümü hafiflettiler, kendilerine teşekkür ederim.

Şimdi, Milli Güvenlik Konseyi İçtüzüğünden sonra Kurucu Meclis Kanunu çıkmış ve bütçe görüşülmesi hakkında özel hükümler getirmiştir. Mesela, 27 nci madde : «Genel ve katma bütçe tasarıları ile milli bütçe tahminlerini gösteren rapor mali yılbaşından en az üç ay önce Bakanlar Kurulu tarafından Danışma Meclisine sunulur.» Müteakip maddeyi okuyorum, «Madde 28 : Danışma Meclisi İçtüzüğü hükümlerine göre bütçe üzerindeki çalışmaları iki ay içinde tamamlar.

Bütçe Komisyonunca kabul edilen bütçe tasarıları Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır ve Milli Güvenlik Konseyine gönderilir.

Danışma Meclisi Genel Kurulunda üyeler gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifte bulunamazlar.

Danışma Meclisinden gelen tasarı Milli Güvenlik Konseyinin kabul ettiği şekliyle kesinleşir ve mali yılbaşından önce Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girer.» diyor.

Demek ki, kanun vaznı bu kanunu hazırlarken bütçenin görüşülmesini diğer kanunlardan ayrı bir prosedüre tabi tutmamış, yani Sayın Senvar Doğu'nun işaret ettiği gibi, eskiden bir karma komisyon vardı, bu Senato ve Millet Meclisi Komisyonundan teşekkül ederdi, orada görüşülürdü, ondan sonra Senatoda, sonra Mecliste görüşülürdü şeklindeki bir prosedürü kanun vaznı düşünmemiş, istememiş bunu.

Binaenaleyh, diğer kanunlarla birlikteki aynı prosedüre tabi tutuyor.

Bu zaman kaybına yol açmaz mı? Hem Konseyin eşdeğerde bir komisyonu var, hem Danışma Meclisinin eşdeğerde bir komisyonu var, bunu birleştirelim görüşelim buyuruyorsunuz eğer yanlış anlamadımsa. Şu Kanun muvacehesinde ve Konseyin çalışmalarını düzenleyen onların İçtüzüğü muvacehesinde bunu bizim sağlamamız mümkün değil, şu anda sağlamamız mümkün değil; ama ileride yapılacak olan görüşmelerle efendim bir görüş birliğine varılırsa, belki gerekli yasal düzenlemeler yapılarak bu olabilir; ama ben sanmıyorum.

Çünkü, diğer kanunlarda da aynı şey söz konusu o zaman. Bir çok bizim kurduğumuz komisyonlara paralel, eşdeğerde Milli Güvenlik Konseyinin de komisyonları var. Burada önce komisyonda görüşülecek, sonra Genel Kurulda görüşülecek, sonra Konsey komisyonunda görüşülecek, sonra Konsey Umumi Heyetinde görüşülecek. Yani, her halükârda şu anda bizim iktidarımızın ve irademizin dışında bir konu. Biz Tüzüğü bu şekilde çıkarırız, ilerideki gelişmeler ne gösterir bilmem.

Sayın arkadaşlarımızdan birisi «Karara bağlanır» sözü üzerinde durdular.

Yasama Meclislerinde karara bağlanan her husus mutlaka oyla olur. Öyle olunca, bunu artık ayrıca açıklamaya, oya sunularak karara bağlanır şeklinde bir ifadeye lüzum yok. Çünkü, başka türlü karara bağlamaya imkân yok, yani mutlaka oturuma başkanlık eden Başkanın ağzından kabul edilmiştir veya reddedilmiştir ifadesinin çıkması, o anda işte Meclisin iradesinin bir tecellisidir.

Sayın Öney arkadaşımız, ki, Sayın Feyzioğlu da aynı noktaya dokundular, «Programlar» kelimesi üzerinde durdular. Şimdi, bu programların, kalkınma planına ilişkin programla ilgisi yok. Herhalde Sayın Öney arkadaşımız tatbikatını bunun geçirmiş olması lazım Planlama Teşkilatında iken, yani son 2 - 5 yıldır tatbik edilen bütçelerde, eski bildiğimiz ve alışık olduğumuz «bölüm» ve «fasıl» tabirleri kaldırıldı, yüksek malumunuz olduğu üzere ve «program» kondu onun yerine. Hatta o maddesi yürürlükte olan, Anayasanın 94 ncü maddesinin 5 nci fıkrasında, «Bölüm ve değişiklik önergesi» diyor. İşte bu «bölüm» tabiri kalktı, onun yerine «program» tabiri girdi bütçeye. Bunun kalkınma planına ilişkin programlarla ilgisi yok, onun için «program» tabiri burada onu ifade ediyor.

Maddeyi okuyorum : «Programlar ve değişiklik önergeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur.» Sayın Öney dedi ki, «Görüşme yapılsa.» mümkün değil. Hani var mı, yok mu diye o kadar tartışmasını yaptığımız ki, o maddesi yürürlükte olan Anayasaya göre mümkün değil. «Bölümler ve değişiklik önergeleri üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur» diyor. Onun için mümkün değil.

Sayın Feyzioğlu'nun bir sorusu daha vardı, af buyursunlar belki yine hep yerinde konuşmaktan olacak, iyi duymadığım için zaptedemedim, ama bir tanesi programlarla ilgiliydi onu arz ettim. Hatta bir bütçe kanunu getirmelerini söyledim, yetişemedi, getiremediler, eğer temin etmek mümkün olsaydı manzurunuz olacaktı, arz edecektim, gösterecektim oradan efendim, yani bir tereddüdü mucip olacak bir şey yok. Karışıklığa yol açıyor; ama bizim ihtiyarımız dışında, Maliye Bakanlığı 3 - 5 senedir yaptığı bütçelerde herhalde Sayın Senvar Doğu arkadaşımız da bilecektir; «fasıl, bölüm» tabirlerini kaldırdı, «program - bütçe» yaptı, böyle geliyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.
Buyurun efendim.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Bir noktanın açıklamasını Sayın Komisyon Sözcüsünden rica edeceğim. Buradaki programın genel anlamdaki program sözcüğü şeklinde kullanılmadığını biliyoruz, bölüm yerine bunun kullanıldığı ortadadır.

Anayasada biraz önce işaret buyurduğunuz gibi, «... bölüm ve değişiklik önergeleri...» diyor. Tüzükte, hazırlanan tasarıda, «...program ve değişiklik önergeleri» denmiş. Ama, aynı Tüzüğün biraz sonra gelecek olan 111 nci maddesinde, orada unutulmuş, orada, «...bu kanunlarda bölümler arasında aktarma yapılmasına...» denilmiş. Bir maddede program densin; aynı Tüzüğün içinde, bir başka maddesinde bölüm densin bu çelişkidir. O itibarla, «bölümler,» (programlar) ifadesinin 84 ncü maddede yer almasını öneriyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.
Buyurun.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, eğer karşılıklı görüşme diye telakki etmezseniz Komisyon Sözcüsü olarak maruzatıma devam edebilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, Sayın Feyzioğlu'nun görüşüne katılıyorum, 84 ncü madde ile 111 nci maddelerdeki bir ibare arasında ileride bir tereddüde mucip olacak bir çelişki var. Bendeniz de Sayın Feyzioğlu gibi aynı şeyi teklif edecektim. Yalnız şu fark ile ki, bölümler, (Programlar) değil, programlar, (Bölümler) ki, esas, halen tatbik edilmekte olan kelime, ıstılahı deyim, programdır; ama eski alışkanlıkların bir devamı olarak da, herhangi bir tedahüle meydan vermemek üzere bunun bölüm anlamına kullanıldığını, binaenaleyh, Heyetinizin tasvibi olursa ilk tashihi burada, 84 ncü maddede yapalım. Yani, «programlar» kelimesinden sonra (Bölümler) diyelim ve 111 nci maddeye geldiğimiz zaman, onu ayrıca tashih ederiz.

Sayın Erginay'ın sürelerle ilgili daha kesin bir teklifi vardı. Biz bu sürelerin uygulamada herhangi bir sakınca doğuracağı kâmsında değiliz. Bu bütçe müzakereleri sırasında Meclisin matbaası da geceli gündüzlü çalışır, her türlü tasarıyı, teklifi, raporu anında yetiştirir. Maddede yer aldığı şekilde bir hüküm yeterlidir. Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

Sayın Feyzioğlu, bu açıklamadan sonra önergenizde ısrar ediyor musunuz?..

FEYZİ FEYZİOĞLU — Tamam efendim. İsrar etmiyorum.

BAŞKAN — Önergenizde ısrar etmiyorsunuz.

Komisyon, «Program» sözcüğünden sonra (Bölümler) sözcüğünün yer almasını teklif ediyor ve onu öngörüyorlar. Bu itibarla, bu değişiklik ile 84 ncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 85'i okutuyorum.

Bütçe Görüşmeleri Programı :

MADDE 85. — Komisyonca hazırlanan bütçe raporu, Genel Kurulda, öncelik kararı verilen işler dışında, kesintisiz görüşülür.

Görüşme gün ve saatleri ile komisyon Hükümet ve üyelerin konuşma sürelerini gösteren program Danışma Meclisi Başkanlık Divanınca karara bağlanarak Genel Kurulun onayına sunulur ve en az bütçe görüşmelerinin başlamasından yirmidört saat önce üyelere dağıtılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü kısım üçüncü bölüme geçiyoruz. «Özel hükümler» Madde 86'yi okutuyorum.

NURETTİN AYANOĞLU — Müsaade eder misiniz sayın Başkan?..

BAŞKAN — Usuli mi ...

NURETTİN AYANOĞLU — Usuli ve kanun sistematigi bakımından bir hususu arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ayanoğlu.

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Dördüncü kısmın üçüncü bölümüne gelmiş bulunuyoruz. Bundan sonra «özel hükümler» ve 5 nci kısımda «Üyelere ait hükümler» geliyor.

Ben, bu İçtüzüğün sistematigi bakımından Sayın Komisyondan şu hususu dikkate almasını istirham ediyorum: Arkadaşlar, kanunlar görüşülüyor ve dördüncü kısımdan sonra, bizim İçtüzüğümüze göre, «Üyelere ait hükümler» geliyor. «Oylama, seçimler ve tutanaklar» var. Bu, arada kalıyor. Bir kanunun yapılmasında; genel hükümler, kuruluş, Genel Kurul çalışmaları, kanunların yapılmasından sonra, oylama ve seçimler, arkasından gelen de tutanakların, o kanunun yapılmasında, devam eden bir sistem içinde mütalaa edilmesi gerekir. Yani, üyelere ait hükümlerin daha sonraya alınması suretiyle, Meclis iç hizmetleri, çeşitli hükümler daha sonraya alınmak suretiyle kanunların yapılışı ve Genel Kurulun çalışmaları bir sistematik içinde düzenlenmiş olacaktır.

Nitekim, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünde de aynı şeyler var. Toplanma, çalışma, yasama yetkisi kullanışı, denetlemeden sonra üyelere ait hükümler; inzibat, iç hizmet, çeşitli hükümler gelmiş. Millet Meclisinde de aynı var; fakat Millet Meclisinde tutanaklardan evvel devam ve izin konusu, disiplin konuları daha sonraya gelmiştir.

Bu bölüm başlığı; üçüncü bölümden evvel, ikinci bölümden sonra bir de üçüncü bölüm açılabilir mi?.. Anayasayı yapan bir Meclis olarak zaten bunları geri almıştı Komisyon, tahmin ediyorum. Bu 87 nci maddeyi de geri alacaktır. Buraya bir bölüm açılabilir mi diyorum,

«Anayasanın hazırlanması, görüşülmesi ve kabulü» şeklinde bir bölüm; ondan sonra «Özel hükümler.» Komisyon olarak bu hususlar eğer bu şekilde düzenlenirse faydalı olacağı kanaatindeyim.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başka bir görüş var mı efendim?.. Yok. Buyurun Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim arkadaşımız, halen geldiğimiz «Üçüncü bölüm» başlığını taşıyan «Özel hükümler» başlığını taşıyan ve iki maddeden ibaret olan bölüm yerine, «Üyelere ait hükümler»'in mi getirilmesini istiyor acaba?.. Daha henüz gelmedik «Üyelere ait hükümler» bölümüne, o 88 ile başlıyor. Şimdi 86 ncı maddedeyiz.

NURETTİN AYANOĞLU — Efendim, üçüncü bölüm olarak, üçüncü bölümün yerine (Üçüncü bölümde de dört oluyor) diğer Anayasa ile ilgili bölümü geri aldığınıza göre, 87 nci maddeyi de geri alarak buraya bir bölüm açmak suretiyle «Anayasanın hazırlanması, görüşülmesi ve kabulü» diyor. Üçüncü bölümün, «Özel hükümleri» dördüncü bölüm olarak teklif ediyorum ve beşinci kısma geldiğimiz zaman, «Üyelere ait hükümler», «Oylama, ve seçimler ve tutanaklar arkasından geliyor.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, benim arzım şu olacak; arkadaşımızın söylediği hususları her halde Komisyonunda görüşmemiz lazım. Bu arada bir istişare imkânından yoksunuz. Onun için tensip edersiniz maddeleri okur, kabul ederiz, nasıl olsa geri aldığımız birçok maddeler var; bunun için Komisyonunuzun en az bir günlük bir çalışmaya ihtiyacı olacak; ki, bu fırsattan yararlanarak bu ihtiyacı da Genel Kurulun bilgisine sunduğum için çok memnunum, çünkü çalışma programımızı ona göre yapmalıyız Genel Kurulda. Yüksek malûmunuz olduğu üzere, 15' den fazla madde belki Komisyona iade edildi veya Komisyon istedi. Binaenaleyh, bizim bir günlük bir çalışmaya ihtiyacımız var.

Eğer sayın arkadaşımızın söylediği teklif, Komisyonun kabulüne mazhar olur ise, zaten o, küll halinde belli maddeleri ihtiva eden bölümlerdir. Onun yerini değiştiririz, o şekilde bir teklif ile geliriz; ama şimdi maddelerin görüşülüp kabulüne engel zannediyorum olmayacak bu; bölümler içinde, kendi bölümleri içinde müzakere edeceğiz.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Gözübüyük.

ABDULLAH PULAT GÖZÜBÜYÜK — Efendim, pek muhterem Ayanoğlu arkadaşımızın ileri sürdüğü husus; bölümler, kısımlar bakımından te-selsülli temin içindir yanlış anlamadımsa ve gerçekten de çok isabetli olur. Yani teklifteki üçüncü bölüm başlamadan önce altıncı kısım ile başlayan «Oylamalar ve seçimler»in devamı daha makul ve daha faydalıdır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Karal.

HALİL İBRAHİM KARAL — Efendim, Komisyona yardımcı olmak için arz ediyorum, Çünkü 47 nci madde ile ilgili olarak bir önerge vermiştim, diğer arkadaşlarımla beraber. Orada bu konu ile ilgili, Anayasa Komisyonunun çalışmasıyla ilgili, bu Tüzüğün yapısına tesir edecek bazı öneriler vardı. Onun için, zaten Komisyon bunu ele alacaktır. Belki bütünüyle Anayasanın yapımıyla ilgili ayrı bir bölüm, ayrı bir kısım teşkil edip müzakere edeceklerdir. Orada tartışılması daha faydalı olur derim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Esasen dikkate alınmak üzere teklifiniz Komisyona verilmiştir. Tetkikleri içinde dikkate alınır efendim.

86 ncı maddeyi okutuyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Özel Hükümler**

Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı :

MADDE 86. — Ölüm cezaları hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesine dair Başbakanlık yazıları, esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna havale edilir. Adalet Komisyonu bu yazıyı inceleyerek cezanın yerine getirilmesinin onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir kanun metni hazırlar. Komisyonlar ve Genel Kurul, mahkeme kararını değiştiremezler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?..

Buyurun efendim.

A. MÜMİN KAVALLALI — Sayın Başkan, sayın üyeler;

86 ncı madde İçtüzükte, yasaların yapılmasıyla ilgili dördüncü kısım üçüncü ve «Özel hükümler» bölümünde yer almaktadır. Hakikaten, ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarılarının hazırlanması, meclislere sunulması, Meclislerde görüşülmesi, daha önce komisyonlarda verilecek karar türü, meclislerin ne gibi bir karar verebileceği Danışma Meclisinde bulunan hukukçu ve değerli arkadaşlarımız arasında dahi haklı duraksamalara neden olmaktadır. Bu nedenle, maddenin Komisyon-dan geliş biçimine göre idam cezalarının inceleme yetkisi Danışma Meclisine mi, yoksa Konseye mi aittir?.. Komisyon ve Danışma Meclisi bu konuda ne gibi kararlar verebilir?.. Adalet Bakanlığının ve Başbakanlığın tezkeresiyle gelen dosyanın incelen-

mesi yeterli olur mu?.. Komisyondan Danışma Meclisine sevk biçimi ne şekilde oluşacaktır ve Danışma Meclisi, öncelikle görüşeceği idam kararlarıyla ilgili dosyalar hakkında ne gibi kararlar verebilecektir?.. Hakikaten haklı duraksamalara neden olmaktadır. Bütün bu nedenlerle, bilimsel yönlerini de içerir biçimde konuyu yüksek Danışma Meclisine arz etmekte yarar görmekteyim. Zorunlu olarak öncelikle bazı yasa maddelerine değinmek zorunluğunda kalmaktayım.

2324 sayılı Anayasa Düzeni Hakkındaki Yasanın 2 nci maddesi uyarınca, Anayasada Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosuna ait olduğu belirtilmiş bulunan görev ve yetkiler 12.9.1980 tarihinden itibaren geçici olarak Milli Güvenlik Konseyince yerine getirilir ve kullanılır. Anılan Yasanın 6 ncı maddesi uyarınca, Milli Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararlarında yer alan ve alacak olan hükümlerle, Konseyce kabul edilerek yayınlanan ve yayınlanacak olan kanunların 9 Temmuz 1961 tarihli Anayasa hükümlerine uymayanları Anayasa değişikliği olarak ve yürürlükteki kanunlara uymayanları da kanun değişikliği olarak yürürlüğe girer.

Bu Yasanın genel gerekçesine göre, 12.9.1980 tarihinden itibaren Milli Güvenlik Konseyinin kabul ederek yayınladığı bildiri, karar ve kanunların getirdiği bazı değişiklikler dışında, 9.7.1961 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve değişiklikleri yürürlükte kaldığı gibi, hükümleri değiştirilmemiş kanunlar da bütünüyle yürürlüktedir.

Yine bu Yasanın 6 ncı maddesinin gerekçesine göre, milli hedeflere süratle ulaşmak için ileride zorunlu görülebilecek Anayasa değişikliklerinin ise, sadece kanun halinde yapılacağına işaret edilmiştir. Kurucu Meclis hakkındaki 2485 sayılı Yasanın 1 nci maddesi yüksek mahumlardanır. Bu Yasanın 2/d maddesi uyarınca, Kurucu Meclis ayrıca genel seçimlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulup fiilen göreve başlayıncaya kadar kanun koyma, değiştirme ve kaldırma suretiyle yasama görevlerini yerine getirecektir. Kurucu Meclisin bir kanadını oluşturan Danışma Meclisinin 10 üyesi birleşerek bu Yasanın 24 ncü maddesi uyarınca kanun teklif etme yetkisine haiz oldukları gibi, Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri, Bakanlar Kurulu da kanun teklif etme yetkisine haizdirler. Yasanın 25 nci maddesi uyarınca kanun tasarılarının hükümetten, yani Bakanlar Kurulundan gelmesi gerekmektedir. Bu tasarılar, evvela Danışma Meclisi Başkanlığınca havale

edildikleri komisyonda ve daha sonra Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülüp kabul edildikten sonra, Milli Güvenlik Konseyine gönderileceklerdir. Milli Güvenlik Konseyinin, Danışma Meclisinden gelen yasalarla ilgili olarak yapacağı iş, yasalarla belirlenmiştir. Konuyu bir başka yönüyle de Yüce Kurula arz etmekte yarar görmekteyim.

1961 Anayasasının yürürlükte bulunan 64 ncü maddesiyle ilgili Anayasa Komisyonu gerekçesinde «Cezanın tahfif veya tahvili, tahkikat veya mücazati kanuniyesinin tecili» başlığı altında «Türkiye Büyük Millet Meclisinin özel af yetkisi bulunduğuna göre, tahfif veya tahvilden ayrıca bahsetmeye lüzum görülmemiştir. Tahkikat ve mücazatın tecili ise, tamamıyla mahkemelerin yetkisi içinde bulunduğundan, yargının bağımsızlığı sebebiyle kaldırılmıştır» denmekte ve Büyük Millet Meclisinin yetkilerinin sadece bundan ibaret olduğuna işaret edilmektedir.

1961 Anayasa tasarısının Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında, şimdiki İçtüzük Komisyonu Başkanı bulunan pek Sayın Prof. Necip Bilge'nin «Mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek» ibaresinin 64 ncü madde metninden çıkarılması, bunun yargı uzvuna bir tecavüz vasfını taşımakta olduğu önerisi Millet Meclisi tarafından kabul edilmemiştir.

BAŞKAN — Toparlamamız mümkün mü acaba?..

A. MÜMİN KAVALALI — Hay hay, bitiyor efendim.

Türk Ceza Kanununun 12 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca idam cezası hükmolunan kimse hakkında mahkumiyet ilamı temyiz mahkemesince tasdik ve Büyük Millet Meclisince tasvip edildikten sonra, yani onaylandıktan sonra maddede yazılı usulle infaz olunur. Prof. Tahir Taner Ceza Hukuku adlı yapıtında «Meclisin bu konuda yapacağı işlemler, verilen hükmün doğru ve kanuna uygun olup olmadığını araştırmaya matuf değildir. Çünkü Meclis, Anayasanın 132 ncı maddesi gereğince mahkemenin vermiş, kesinleşmiş hükmünün infazına mani olamaz. Ancak uygun gördüğü takdirde cezayı af yetkisini kullanır», demektedir.

Yine 647 sayılı Yasanın 1712 sayılı yasayla değişik 2 ncı maddesi uyarınca ölüm cezasının infazı. Büyük Millet Meclisince infazının tasvip edilmesini gerektirmektedir.

Selami Akbay «Ceza Hukuku» adlı yapıtında Büyük Millet Meclisinin kesinleşen tamlardaki ölüm cezasını affetme, hafifletme veya değiştirme yetkisine de sahip olduğunu, bu yetkiyi kullanmazsa ilamın yerine getirilmesini tasvip edeceğini; yani uygun göreceğini belirtmektedir.

Şu hale göre özetlemek gerekirse, Başbakanlığın yazısı üzerine Danışma Meclisi Başkanlığının ölüm cezalarıyla ilgili dosyaları gönderdiği Adalet Komisyonunun, bu cezanın onaylanması veya onaylanmaması yolunda bir kanun teklifinde bulunması özel hüküm gereği ve Danışma Meclisinin de öncelikle bu ölüm cezalarının infaz ediliş edilmeyeceği, infaz edilmeyecekse, yukarıda arz ettiğim veçhile, ne şekilde bir karar vereceğini belirlemesi gerekir ve yetkisi cümlesindendir.

Tavzihen Yüce Kurula arz ederim.
Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Gerçekten mütereddit olduğum bir konuyu huzurunza getiriyorum.

Aslında, galiba tartışmanın odak noktası, Danışma Meclisine tanınan yetkilerin kapsamı ve verilen görevlerin kapsamıdır.

Danışma Meclisine verilen görevleri şöyle bir incelediğimizde 5 noktada toplamamız mümkün :

- 1 — Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak.
- 2 — Bütçeyi görüşerek karara bağlamak.
- 3 — Kendi içtüzüğünü yapmak.
- 4 — Üyeliğin düşmesine karar vermek.
- 5 — Görgülerinden yararlanmak istediklerini komisyona davet etmek. Kamu kurum ve kuruluşlarından, mesleki kurum ve kuruluşlardan yazılı görüş istemek.

Benim bulabildiğim yetkiler bu noktalarda toplanıyor.

Galiba ihtilaf konusu olan; Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak yetkisinin kapsamıdır. Acaba buraya ne giriyor?..

Eğer, İchtüzüğün 86 ncı maddesinde getirilen ve düzenlenen yetki; kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmamanın kapsamında ise, niçin bu Tüzüğe getirilmiş oluyor?.. Birinci sorum bu.

İkincisi: «Efendim, özelliği var; görüşme prosedürü bakımından özellik taşıdığı için İchtüzüğe koymamız gerekiyor». dersiniz, o zaman kanun koyucu; «kanun koymak değiştirmek ve kaldırmak» de-

mesine ilave olarak, yine ismi kanun olan bir Bütçenin nasıl görüşüleceğini ayrıca zikretmiştir.

Demek oluyor ki, Danışma Meclisine kanun koyma, kaldırma ve değiştirme kapsamı içine girmeyen ve karar konusu olacak olan hususları ayrıca tasrih etmek ihtiyacını hissetmiştir. Aksi takdirde, benim varsayımına göre, Danışma Meclisini, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Meclis kanadını organik olarak bir tür tevarüs veya onun yerine geçmiş kabul etmemiz gerekir. Oysa sanıyorum böyle bir yetki verilmemiştir. Yani, Danışma Meclisimize Türkiye Büyük Millet Meclisinin Meclis kanadına tanınan yetki ve görevleri kamilen vermiş değildir. Çünkü; Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerinden bahseden 64 ncü madde sanıyorum ki, para basılmasına, genel ve özel af ilanına, tabii, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine, Silahlı Kuvvetlerin yabancı bir ülkede görevlendirilmesi gibi konularda, izin vermek gibi konularda, acaba Danışma Meclisimiz yetkili midir?.. Yani Danışma Meclisimiz Anayasanın 64 ve çeşitli maddelerine serpiştirilmiş olan hükümlerinde tanınmış olan yetkileri ve görevleri kullanabilecek midir?.. Böyle kapsamlı yetki ve görev verilmiş midir? Buradan hareket ederek benim yorumum, bizim Meclisimiz özel görevli bir meclistir, genel görevli değildir. Verilen görevler de tek tek tasrih edilmektedir.

Bu noktada gerçekten mütereddidim, Komisyondan özellikle rica ediyorum; acaba Danışma Meclisinin görevleri ve yetkileri kapsamını yorumlarken, 64 ncü maddenin kapsamına giren tüm yetkilere de sahip olup olmadığını ve o tür bir yorum sonucunda mı ölüm cezalarının infazı ile ilgili kararların özel bir düzenleme konusu olarak İchtüzüğe alındığını; lütfen, açıklama biçiminde rica ediyorum. Aksi halde, bizim Danışma Meclisinin yetkileri her gün tartışma konusu olacaktır.

Bunu arz ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Devrimsel,

FKRİ DEVRİMSEL — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Görüştüğümüz, 3 ncü bölümün «Özel Hükümler» kısmının 86 ncı maddesinde belirtilen, ölüm cezalarının yerine getirilmesiyle ilgili hüküm. Metni bir defa daha okumakta yarar var: «Ölüm cezaları hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesine dair Başbakanlık yazıları, esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna gider, o inceler ve niha-

yet cezanın yerine getirilmesinin onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir kanun metni hazırlar.» diyor. Başbakanlık yazıları üzerine Adalet Komisyonu, cezanın onaylanması, yerine getirilmesinin onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir metin hazırlar.

Şimdi, tabii ki, halen yürürlükte bulunan 1961 Anayasasının 64 ncü maddesini dikkatlice okursak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerinden bahsederken, «Mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek.» der. Çok kesin.

Oysa, gelen tasarıda, «Onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir kanun metni...» diyor.

Şimdi, Komisyonun öncelikle Anayasa hükmüne sadık kalması lâzım. Anayasada, «Onaylanmasına karar vermek.» diyor. Komisyonca da, bana göre, onaylanması yönünde bir metin hazırlaması lâzım; fakat ondan önce bir başka konuya temas etmek istiyorum.

Yine Danışma Meclisinin yetkilerine geliyoruz. Danışma Meclisinin, Kurucu Meclisin Teşkilî Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinde, önce Anayasayı yapmak, sonra Siyasi Partiler Kanununu hazırlamak, sonra Seçim Kanununu hazırlamak çok kesin, somut olarak belirtilmiş; arkasından, (b) fıkrasında, yeni Büyük Millet Meclisi göreve başlayınca «kadar kanun koyma, değiştirme, kaldırma görevlerimiz var.

Şimdi, kanun koyma, değiştirme ve kaldırma... Aynı Kanunun 24 ncü maddesini okuyalım: «Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi üyelerine, Bakanlar Kurulu ile Danışma Meclisi üyelerine aittir.» Biz, 10 imza ile yapabiliyoruz; ayrı. Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Konseyi üyeleri, Bakanlar Kurulu ve 10 imzalı bir Danışma Meclisi teklifi olabiliyor. Şu Kanuna göre bunların dışında bize başka türlü bir kanun teklifi veya tasarısı gelemez. Çok açık bir biçimde belli.

Şimdi bu açıklık karşısında, İçtüzük teklifinin daha önce kabul ettiğimiz 34 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasında (6 ncı sayfanın başı), «Komisyonlar, 86 ncı maddedeki özel durum dışında kanun teklif edemezler.» denilmektedir.

Şimdi, Sayın İçtüzük Geçici Komisyonumuz, Adalet Komisyonuna bir kanun teklifi etme yetkisi tanımış oluyor. Halbuki, bu yetki Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunda yok, Adalet Komisyonuna bir kanun teklif etme yetkisini kimse vermemiş, özel

olarak bu 34 ncü maddenin 3 ncü fıkrasına bu yetki konmuş.

Şimdi, aslında bize ait olmayan bir yetkinin kullanılması burada söz konusu; ama bir de fiili durum var, bir yandan da gerçekçi olmak zorundayız. Gayet tabii önümüze gelecek olan bu sorunla ciddi olarak meşgul olmak lâzım.

Bana göre, Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun değiştirilmediği sürece, Danışma Meclisinin yetkileri bu Kanunla belirli olduğuna göre, Adalet Komisyonuna kanun teklif etme yetkisini bu Yasa vermediğine göre, biz gönderilecek ölüm cezalarının yerine getirilmesine... Getirilmesine değil, özellikle belirtiyorum, 1961 Anayasasının 64 ncü maddesi budur. Daha başka nedenleri de var; ama 5 dakika tabii yetmiyor. Eğer gerçekçi olarak, bugün bir zaruret olarak bu işle uğraşacaksak 86 ncı maddedeki cümle şu şekilde olursa bu görevi belki yapabiliriz, (Önerge hazırlayamadım tabii; ama Sayın Komisyonun bilgilerine sunmak için söylüyorum.) : «Ölüm cezaları hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesine dair Bakanlar Kurulu tasarısı.» Cümlelerin birinci kısmı 64 ncü maddeye uygun tanzim edilmiş. Bakanlar Kurulu tasarısı esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna havale edilir, Bakanlar Kurulundan gelirse biz komisyona gönderebiliriz ve bize gelince inceleyebiliriz. Aksi takdirde, Adalet Komisyonuna Başbakanlıktan gelen bir yazıyı gönderip inceleme yetkimiz yoktur. Onaylanması yönünde olmadığı kanısındayım kişisel olarak, arz edeyim;

BAŞKAN — Toparlayınız lütfen efendim.

FIKRİ DEVRİMSSEL — Toparlıyorum efendim.

Bunun yerine getirilmemesi sonucu Yasama Organında sonuç ne olacak?.. Bugüne kadar maalesef Ceza Hukukunun nazariyesini ortaya koyan ilim adamlarınca hiç bir açıklık getirilmemiş, yasalarımızda kesin bir boşluk var. Yerine getirilmese ne olur?.. Bir boşluk ortada. Bana sorarsanız, derhal salıvermek lâzım; ama tabii ki, hiç birimizin vicdanı buna elvermiyor. O halde, bir kısmı diyor ki, «Efendim, bu kişiler ölünceye kadar cezaevinde kalır.» Hayır efendim, o yeni bir tür ceza olur. Bir insan ölünceye kadar cezaevinde bırakan bir mahkeme kararı yok. Anayasanın 7 nci maddesi ne diyor?.. «Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.» Ayrıca 132 nci madde ne diyor?.. «Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mah-

keme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.» Ben adaletin ruhuna saygı bakımından bunları belirtiyorum.

Şimdi bu açık madde dururken, (Gerçekten de «Adalet mülkün temelidir» sözüne uygun olarak tabii, nutuk olarak, cümle güzeldir diye değil, muhteva olarak.) mahkemelerin belirtmediği bir cezayı, fiili sonuç olarak ölünceye kadar bir adamı cezaevinde tutabilir miyiz arkadaşlar?... Ama, özel af kanunu çıkarabiliriz, o ayrı. Onun için 64 ncü madde gereğince hazırlanacak bir cümle 86 ncı maddenin sonuna ilave edilirse ve de «Başbakanlık yazısı» değil, «Bakanlar Kurulu tasarısı» olarak gelirse, sonuç halledilir sanıyorum. Bu haliyle mümkün değil.

Arz ederim efendim. Saygılar.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Tan.

TURGUT TAN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Danışma Meclisinin Değerli Üyesi Sayın Tutum'un yaptığı konuşma, aslında Danışma Meclisinin görev ve yetkilerine ilişkin genel bir sorunu dile getirmiştir. Aslında, İktüzük görüşmelerine başlandığı sırada İktüzük teklifinin tümü üzerinde özellikle bu konuya değinmek üzere söz almıştım; fakat yeterlik önergesi verildiği için maalesef konuşma olanağı bulamamıştım; ama bir üyenin bu konuya dikkat çekmesi üzerine bir-iki düşüncemi söylemek istiyorum.

Bilindiği gibi, daha önce çok kez tekrarlanan Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanuna göre, 1961 Anayasasındaki Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri Millî Güvenlik Konseyi Başkanı ve Devlet Başkanınca yerine getirilir; Türkiye Büyük Millet Meclisine, Millet Meclisine ve Cumhuriyet Senatosuna ait görev ve yetkiler de Millî Güvenlik Konseyi tarafından yerine getirilir. Bunun dışında Kurucu Meclisin Teşkilî Hakkındaki Kanuna göre Danışma Meclisine verilmiş olan görevler ise, Anayasanın yapılması, Siyasî Partiler Kanununun yapılması ve Seçim Kanununun yapılması dışında çok genel bir deyimle, «Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak» şeklinde Anayasanın 64 ncü maddesindeki deyim tekrarlanarak ifade edilmiştir.

Şimdi Sayın Tutum'un da haklı olarak belirttiği gibi, «Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak» şeklinde ifade edilen görev alanına neler girmektedir, neler girmemektedir sorunu ortaya çıkmaktadır.

Yine daha önce hatırlatıldığı gibi, 64 ncü maddede, «Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak» de-

yimi yanında, «Bütçe ve Kesin Hesap Kanununu kabul etmek, para basılmasına karar vermek, genel ve özel af ilânı» ve nihayet şimdi konuşulmakta olan «Ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek» şeklinde başka konular da sayılmaktadır ayrıca. Tabii bu «Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak» dışında, bu sayılan konular da aslında bir kanunla yapılmaktadır. Fakat, genellikle (Tabii 5 dakikalık konuşma içerisinde çok fazla teknik ayrıntıya girip tartışmak mümkün değil) aslında bir şekli kanun, maddi kanun ayrımı söz konusudur bu Anayasanın 64 ncü maddesinde ve «Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak» deyimıyla maddi anlamda kanun, diğer sayılanlar için de şekli anlamda kanun kastedilmektedir; yani şekli anlamda derken, kanun yapma usulüne uygun olarak yapılan ve adı kanun olan metin.

Şimdi, tabii bunun dışında başka tereddüde yol açan konular var, yine daha önce Yasama Organına verilmiş görev ve yetkiler açısından. 65 ncı maddedeki «Milletlerarası anlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması.» Onun dışındaki diğer maddelerde, «Silahlı Kuvvetlerin kullanılmasına izin vermek, sıkıyönetim ilanı, Kalkınma planının onaylanması, Anayasa Mahkemesine üye seçimi, Sayıştay Birinci Başkanının seçimi.» Bunların hepsi aslında yürürlükte bulunan maddelere göre Yasama Organına ait olan görev ve yetkilidir.

Benim daha önce Sayın Arar'ın yaptığı bir konuşma sırasında edindiğim izlenim şu olmuştur : Anayasanın yürürlükte bulunan kurallarına göre, şimdiye kadar kanunla ne yapılıyor idiye, bu görev ve yetkiler Danışma Meclisi tarafından kullanılacaktır. Demekki, bundan çıkan sonuç şu olmaktadır: Yasama Organının kanun dışında yaptığı işlemler aşağı yukarı iki çeşittir, daha doğrusu bir çeşittir de, kendi içinde ikiye ayrılır. Bunlar, «Karar» adı altında, ya Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik toplanmayan, «Karar» adıyla yapılan işlemlerdir. Bunlar da, ya Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik toplantısı kararı konusudur, ya Millet Meclisi kararı konusudur, ya Cumhuriyet Senatosu kararı konusudur. Demekki karar konusudur bunların hepsi.

Sayın Sözcünün o açıklaması sırasında benim edindiğim izlenim, yalnızca «kanun» adı altında yapılan işler bizim görevimiz ve yetkimiz açısından ortak olacağımız işlerdir, daha önceki Yasama Organı tarafından «karar» adı altında yapılan işlemler söz konusu değildir» olmuştur; belki yanlış bir

izlenim edinmişimdir; fakat İktüzük teklifinde görüyoruz ki, aslında daha önce «karar» adı altında yapılan, bunun sabahki oturumda örneğini vermiştim, açık oylamaya sunulacak işler arasında uzun vadeli planın onaylanması sayılmaktadır; İktüzük teklifinin 111 nci maddesinde. Kalkınma planının onaylanması kanunla olmamaktadır, bir kararla olmaktadır. Demekki kararla olan işleri de biz İktüzük teklifinde alabilmiş görev ve yetkilerimiz arasına. O halde tereddüt şurada ortaya çıkmaktadır; bununla da sözlerimi bağlıyorum, Komisyonun açıklığa kavuşturması gereken şey; demekki yalnız kanun konusu olan şeyleri yapmıyoruz, bazen kanun değil de karar konusu olan şeyleri de biz pekâlâ yapabiliyoruz. O halde bunun ölçütü nedir, bütün karar konularını da biz yapabilecek miyiz?..

Teşekkür ederim, saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tan.
Sayın Bayazıt, buyurun efendim.

RIFAT BAYAZIT — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Danışma Meclisi İktüzük teklifinin 86 ncı maddesi üzerindeki görüşlerimizi yüksek huzurunuzda izah çalışacağım.

Kurucu Meclis hakkındaki 2485 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin 2 numaralı bendi, «Bu Kanun hükümleri dışında kalan hususlarda, Milli Güvenlik Konseyi, 2324 sayılı Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanun uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisine, Millet Meclisine, Cumhuriyet Senatosuna ait görevleri yerine getirir» hükmünü taşımaktadır.

«Kurucu Meclisin Görevleri» başlığını taşıyan ikinci maddenin (D) bendi, «Kurucu Meclisin, Milli Güvenlik Konseyince kararlaştırılacak tarihte yapılacak genel seçimlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulup fiilen göreve başlayıncaya kadar kanun koyma, değiştirme, kaldırma suretiyle yasama görevlerini yerine getireceğini» öngörmüştür.

Aynı Kanunun, «Kanunların Yapılması» başlığını taşıyan kanun teklif etmeye ilişkin 24 ncü maddesinde, «Kanun teklif etme yetkisi, Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri, Bakanlar Kuruluyla on üyenin imzasıyla Danışma Meclisi Üyelerine ait olduğu, kanun tekliflerinin Danışma Meclisi Başkanlığına yapılacağı» açık olarak gösterilmiştir.

«Türkiye Büyük Millet Meclisinin Görevleri» başlığını taşıyan Anayasanın 64 ncü maddesi de, «Kanun yapmak, değiştirmek, kaldırmak, Devletin bütçe ve kesinhesap kanun ve tasarılarını görüşmek,

kabul etmek, para bastırmak, genel ve özel af ilanına, mahkemelerden verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermenin Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerinden olduğunu» açıkça göstermiştir.

Bu açıklamalara nazaran Danışma Meclisi Başkanlığına kanun teklif edenlerin ancak Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri, Bakanlar Kurulu, on azasıyla Danışma Meclisi Üyeleri olabileceği, Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun 24 ncü maddesinde şekli ve tadadı olarak açıkça gösterilmiştir.

Anayasamızın 64 ncü maddesindeki yalnız «Kanun koymak, kanun değiştirmek, kanun kaldırmak, Devletin bütçe ve kesin hesap kanunlarını görüşmek ve kabul etmek» kısmı 24 ncü maddenin şümulü içirisine alınmış, 64 ncü maddedeki «Mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar verilmesi» 24 ncü maddenin şümulü dışında bırakılmıştır.

24 ncü maddenin şümulü dışında bulunanlar, 2485 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin 2 numaralı bendine istinaden Milli Güvenlik Konseyinin görevine girmektedir. Yukarıda maddeyi aynen okudum.

Yüksek Milli Güvenlik Konseyi 24 ncü maddede yapacağı bir değişiklikle, Anayasanın 64 ncü maddesindeki ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermeye ilişkin kısmını da Danışma Meclisine vermesi halinde, tabii bu kısmın da ancak o zaman Danışma Meclisince incelenip karara bağlanması gerekmektedir. Komisyon da dahil, tabii Komisyon da aynı şekilde.

Mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarına ait dosyaların Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun 24 ncü maddesine göre Bakanlar Kurulunun kararıyla değil, yalnız Başbakanlığın bir tezkeresiyle Danışma Meclisi Başkanlığına gönderilmekte olup, yetkisi sınırlı olan Danışma Meclisinin, tadat edilen Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri, Bakanlar Kurulu, on imzalı Danışma Meclisi Üyesi tarafından verilmeyen ölüm cezalarına ilişkin dosyaları inceleyip karara bağlamasına hukuken imkân olmadığı görüşünde bulunduğundan, Danışma Meclisi İktüzük teklifinin 86 ncı maddesinin tekliften çıkarılmasını Yüce Danışma Meclisinin takdirlerine saygılarımla arz ederim.

Teşekkür eder, sonsuz saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Gözübüyük, buyurun efendim.

ABDULLAH PULAT GÖZÜBÜYÜK — Muh-
terem arkadaşlar;

Değerli meslekdaş ve arkadaşım Bayazıt'ın arz ettiği hususlar dışında, ona tamamen katılmakla beraber bir iki noktaya temasına müsaadelerinizi arz ve istinham ederim.

Muhterem Bayazıt'ın maruzatını lütfedip dinlediğiniz için onu tekrar etmiyorum. Ancak, 1961 Anayasasının 64 ncü maddesinde yazılı yetkiler Kurucu Meclis Kanunu yapılırken kısıfmıştır, tahdit edilmiştir. Bir kelimeyle, ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair, Muhterem Tan arkadaşımızın buyurduğu gibi maddi bir kanun değil, şekli bir kanuna dahi yer verilmemiştir.

Gerçi, ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Yasama Meclisi kararına adı «Kanun» ise de, bu maddi bir kanun olmayıp şekli bir kanun olduğu yüksek malumlarıdır. Böyle hassas bir konuda istidlale gitmek yanlışır. Hata, hukuki olmasa bile çok büyük manevi mesuliyeti müstelzimidir. Başka deyimle, bu Meclise bu yetkiyi kullanma imkânı hukuken verilmemiştir, kanunlarda kabul edilmemiştir. Bu yetkiyi kullanmak demek görevi aşmak manasına gelebilir.

Eğer Meclisimiz kurulup faaliyete başlayınca ya kadar yasama görevini yapmakta bulunan Milli Güvenlik Kurulu kast ve niyet eylese idi, yürürlükteki Anayasanın 64 ncü maddesinde yazılı bu vazifeyi, bu görevi, bu yetkiyi de verebilirdi.

Özet olarak, Meclisimizin ölüm cezalarını yerine getirilmesine dair şekli de olsa böyle bir kanunu kabul ve müzakere yetkisi yoktur, tasarıdan çıkarılması arz ve rica ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Fevzi Uyguner.

M. FEVZİ UYGUNER — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

İçtüzük Tasarımızın 86'ncı maddesini teşkil eden metninde bir noksanlık tespit etmiş bulunuyorum. Bir de ayrıca biraz evvel arkadaşlarımız tarafından ileri sürülen ölüm cezalarının onaylanması yahutta yerine getirilmesi kararının, Meclisimizce karar verilip verilmeyeceği hususundaki fikirlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum.

Gerçekten bazı arkadaşlarımız çok önemli bir konuya değindiler, ben de fikirlerine iştirak ederim. Kurucu Meclis Kanununun 24'ncü maddesinin birinci bendi hükmü gayet açık. Orada «Kanun teklif etme yetkisi Milli Güvenlik Konseyi Üyelerine, Bakan-

lar Kuruluyla, Danışma Meclisi üyelerine aittir.» diye kesin bir hüküm getirilmiştir.

İçtüzüğün 86'ncı maddesinde yer alan husus ise, Adalet Komisyonuna bir kanun tasarısı hazırlama yetkisi vermektedir, yani Danışma Meclisinin Adalet Komisyonu bir kanun hazırlayıp teklif edebilecektir. Aslında Kurucu Meclis hakkındaki Kanun hükmünde verilmeyen bu yetki, İçtüzük Hükmüne alınmaması, yani İçtüzük hükmüyle Adalet Komisyonuna böyle bir yetki verilmemesi gerekir. Ancak, bu kabil kararlar, yani milletlerarası veya ikili antlaşmaların onaylanmasına dair kararlar veya ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kararlar; daima, şimdiye kadar bir kanun tasarısı hazırlanıp, sevk edilmek suretiyle Meclislerce onaylanmıştır.

Şimdi burada da bir kanun tasarısı yapılması gerekmektedir. Kanun tasarısı yapıldığı takdirde elbet teki Kurucu Meclis hakkındaki Kanunun 24'ncü maddesine göre Danışma Meclisinin yetkisi içerisine girecektir, yani Meclisimiz idam cezalarının yerine getirilmesi konusunda inceleme yetkisini kazanacaktır.

Bu tasarı nasıl yahut kim tarafından hazırlanmalıdır?.. Bu tasarı Hükümet tarafından hazırlanıp, Meclisimize sevk edilirse ve Adalet Komisyonu da Hükümet tarafından hazırlanan bu kanun tasarısını inceleyip, Genel Kurulumuza sunarsa, o takdirde bir kanun tasarısı olarak, Hükümet tarafından teklif edilen bir tasarı olduğu için Meclisimiz bunu inceleyebilir.

Bu düşünceden hareketle şöyle bir metin tespit etmiş bulunuyorum. Şayet Yüksek Komisyon da uygun görürse, şu metin kabul edildiği ya da redakte edildiği takdirde, meseleye bir çözüm yolu getirilmiş olacaktır.

«Ölüm cezaları hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesi hususunda hazırlanacak olan kanun tasarısıyla buna ekli mahkeme dosyaları esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna havale edilir. Adalet Komisyonu bu tasarıyla, mahkeme dosyasını inceleyerek, cezanın yerine getirilmesine veya getirilmemesine dair, bir kanun metni hazırlar, Komisyon veya Genel Kurul mahkeme kararını değiştiremezler.»

BAŞKAN — Toparlamaya çalışınız efendim.

M. FEVZİ UYGUNER — Şimdi burada efendim bir eksikliğe temas etmişim. O eksiklik de, 86'ncı madde metninde, sadece Başbakanlık tezkeresinden bahsedilmektedir. Mahkeme dosyasından bahsedilme-

mehtedir. Halbuki mahkeme dosyasının da, hazırlanacak tasarıya göre (Benim şu metnime göre) Adalet Komisyonuna sunulması lâzım İki, Adalet Komisyonu, hazırlanan tasarıyı, hem de mahkeme dosyasını incelemek ve ona göre kararını vermek imkânını bulsun,

Komisyonumuzun ve Yüce Heyetimizin takdirlerine arz ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Efendim, Oturuma 15 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 16.55

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 17.20

BAŞKAN : Başkanvekili Fenni İSLİMYELİ

KÂTİP ÜYELER : İmren AYKUT, Evliya PARLAK

BAŞKAN — Sayın üyeler, Sekizinci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum. Görüşmelere başlıyoruz.

III. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

1. — Danışma Meclisi İçtüzüğü Teklifi ve İçtüzük Geçici Komisyonu Raporu. (Danışma Meclisi : 2/2) (Sıra Sayısı : 1; Dağıtma Tarihi : 12.11.1981) (1)

BAŞKAN — Sayın Güray, buyurun efendim.

S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Yeterince açıklamada bulunulduğu için ölüm cezasının yerine getirilmesine karar verme yetkisine sahip olup olmadığımız konusuna değinmeyeceğim. Bu hususu kapsayan önerge huzurunza gelecektir.

Ölüm cezasının yerine getirilmesinin ademi kabulü halinde, durumun ne olacağı konusunda ciddi tereddütler mevcut bulunmaktadır. Bu halde üç ihtimal zuhur etmektedir.

Birinci görüş : Ölüm cezası onaylanmadığına göre, sanık cezasız kalmıştır ve derhal salıverilmelidir biçimindedir. Biraz evvel konuşan değerli arkadaşım Sayın Devrimsel bu görüştedir. Af mahiyetinde olduğu için biz bu görüşe katılamıyoruz.

İkinci görüş : Kişi idamdan kurtulduğuna göre, ondan sonraki en ağır cezaya layık görülmüştür.

Öyle ise müebbet hapis cezasını çekecektir. Malumları olduğu gibi, müebbet hapis cezası şartla tahliye halinde 24 yılda ve 2148 sayılı Yasanın uygulanması halinde de 18 yılda son bulmaktadır. Mevzuatımızda bu konuda açık bir hüküm bulunmadığından, bu ceza da uygulanamamaktadır.

Üçüncü görüş : Mahkûmun cezası onaylanmadığına göre bu kişi idamdan kurtulmuştur. Ancak kendisi ömür boyu hapisanede kalır şeklindedir. Bu, nev'i şahsına münhasır bir durumdur ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin benzeri uygulaması mevcuttur. İdamdan kurtulan kişinin mevzuat boşluğu nedeniyle ömür boyu cezaevinde kalacağı kanısındayız. Yeni Anayasamız düzenlenirken bu eksikliğin de giderileceği ümidiyle saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Dal, buyurun efendim.

KEMAL DAL — Sayın Başkan, sayın Danışma Meclisinin kıymetli üyeleri; şimdiye kadar bu 86 ncı madde hakkında konuşan arkadaşlarımın hukuki görüşlerine bir dereceye kadar katılıyorum.

Anayasanın 64 ncü maddesi genel niteliktedir. Başta kanun yapmak, değiştirmek, yürürlükten kaldırmak ifadesini kullanmıştır. Geniş anlamda, orga-

(1) 1. S. Sayılı Basmayazı 16.11.1981 tarihli 6 ncı Birleşim tutanağına eklidir.

nik bakımdan kanunların ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılacağını gösterir nitelikte bir hüküm olarak belirtmek gerekir; ama tüm hukuk kuralları genellikle geniş anlamda kanun ismiyle anılmakla beraber, hepsi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılmayabilir. Başka organlar tarafından yapılan kurallar da vardır. Geniş anlamda bunlar da kanun ismini alabilir.

Bu bilgidен sonra, gerek Sayın Bayazıt tarafından, gerek diğer arkadaşlar tarafından belirtildiği gibi, bu ölüm cezalarının onaylanması veya reddiyle ilgili yetki, Danışma Meclisine verilmemiştir deniyor. Kurucu Meclisin Kurulmasıyla İlgili Kanunun ikinci maddesinde bu belirtiliyor. Gerçekten kimler bu Meclise kanun teklifinde bulunabilirler?

Biz burada değişik bir nokta üzerinde duracağız. Sayın Komisyonun teklif ettiği metinde gerçekten Komisyona kanun teklif etme yetkisi verilmektedir. Bunu biz de tasvip etmiyoruz. Ancak zannediyorum ki, Milli Güvenlik Konseyi tarafından gönderilen ölüm cezalarıyla ilgili dosyalar bu Meclis tarafından incelenebilir. Çünkü geçici maddeyi lütfen okuyalım. Orada bir çözüm yolu getirilmiştir. Geçici madde, yani Kurucu Meclisin Kurulmasıyla İlgili Kanunun geçici maddesi, 32 nci maddeden sonra geçici madde demiş ve burada bu maddeye de numara verilmemiştir. Sonra 33 ncü madde yahut da 32 nci maddenin ikinci fıkrasında deniyor ki, «Danışma Meclisi Başkanlık Divanı seçimleri yapıp göreve baslayınca, Milli Güvenlik Konseyi komisyonlarda bulunan kanun tasarı ve teklifleri Konsey Başkanlığınca Danışma Meclisi Başkanlığına gönderilir.»

Su halde, ölüm cezalarının onaylanması veya reddiyle ilgili kanun teklifi, halihazırda mevcut teklifler Milli Güvenlik Konseyi tarafından geçici maddeyle Danışma Meclisine gönderilmiş olan tekliflerdir. Bunları biz Danışma Meclisinin kanun teklifi olarak burada inceleyebiliriz; ama halihazırda mahkemeler tarafından verilmiş olan ölüm cezaları, kesinleşmiş olan ölüm cezaları için sevk edilmiştir bir maddedir. Bundan sonra verilecek ölüm cezalarını zannediyorum bu madde kapsamaz.

Bu nedenle, sayın Komisyonun geleceğe yönelik bir çözüm getirmesi gerekir kanısındayım. Halihazırda bize sevk edilen ölüm cezalarıyla ilgili dosyalar doğrudan doğruya Milli Güvenlik Konseyinin yapmış olduğu kanun teklifi niteliğindedir ve biz halihazırdaki dosyaları burada inceleyebiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dal.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, Komisyon adına söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

86 ncı madde üzerinde muhterem arkadaşlarımın gösterdiği hassasiyeti gayet iyi takdir ediyorum. Çünkü, konu insan hayatı gibi mukaddes bir konuda Yüce Meclisin alacağı kararlara ilişkindir. Binaenaleyh, gösterilen hassasiyet yerindedir.

Ben sadece bu madde ile ilgili bazı hukuki açıklamalarda bulunmak, hukukun bazı temel kurallarını yüksek bilginize arz etmek istiyorum, takdir Yüce Heyetindir. Ancak, benim noksan ve eksik belagatımı tamamlayacak olan bir belgeyi arz edeceğim. Bu bilgilerden önce tekrar bilgilerinize sunmak isterim.

Biz, «Bu madde tasarıda kalsın mı, çıkarılsın mı? diye müzakere ederken, mahkemelerce verilmiş ve kesinleşmiş ölüm cezalarına ait dosyalar, Yüksek Meclisimize intikal etmiştir. Dün bize dağıtılan, Gelen Kâğıtlarda her halde gördüğünüz ve tespit ettiğiniz gibi, 66 ve 84 numaraları arasında yer alan tam 19 idam cezasının infazı hakkındaki Başbakanlık tezkereleri Yüksek Meclisimize intikal etmiş bulunmaktadır.

Şimdi, hukuki durum nedir?.. Anayasanın 64 ncü maddesine göre ölüm cezalarının onaylanması veya onaylanmaması yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait idi. 12 Eylül'den sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisine ait tüm yetkiler Milli Güvenlik Konseyine intikal etmiştir. Ancak, Kurucu Meclisin kurulması ile, kanunların yapılması prosedüründe, bir bakıma çift meclis sistemi getirilmiştir. Kurucu Meclisin çatısı altında teşekkül eden Danışma Meclisi bu çift meclisin ilk kademesini, Milli Güvenlik Konseyi ise ikinci kademesini teşkil etmektedir. Binaenaleyh, kanun tasarısı ve tekliflerinin önce Yüksek Heyetinizde görüşülmesi ve karara bağlanması, sonra Milli Güvenlik Konseyine gitmesi, Kurucu Meclis hakkındaki kanunun amir hükümleri arasındadır.

Görüşmekte olduğumuz 86 ncı madde, dikkat buyurdunuzsa, «Kanunların yapılması» başlığını taşıyan Dördüncü Kısımın, Üçüncü Bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümün başlığı ise, «Özel Hükümler» başlığını taşımaktadır. Başlığın özel hükümler oluşu, altta yer alan 86 ve 87 ncı maddelerin birisinin ölüm

cezalarının infazına, diğerinin Anayasanın yapılmasına ilişkin olduğu kadar, kanun yapma tekniğinin de bir özelliğini teşkil etmesinden ileri gelmektedir.

Bugün kabul buyurduğunuz 34 ncü maddede, «Komisyonlar 86 maddedeki özel durum dışında kanun teklif edemezler, kendilerine havale edilenler dışında kalan işlerle uğraşamazlar,...» hükmü yer almaktadır. Demek ki, esas prensip, komisyonların kendilerine havale edilen kanun tasarı ve teklifleri dışında, kendiliklerinden kanun yapamayacağı esas hükmünü getirmiştir.

Bunun iki istisnası vardır :

1. Ölüm cezalarının infazı;
2. Anayasanın yapılması.

Neden ölüm cezalarının infazı hakkındaki veya onaylanmaması hakkındaki kanun tasarılarını yapmak bir yasama meclisinin bir komisyonuna tevdi edilmiştir? Bu sorunun cevabı gayet açıktır. Ölüm cezaları, millet adına karar veren, hüküm veren bağımsız mahkemelerce verilir ve bu cezaların tasdiki de, milli hâkimiyeti temsil eden yasama meclislerince onanır. Araya siyasi iktidarın girmesinde büyük sakıncalar vardır. Anayasa hukukunun ve parlamento hukukunun yüzyıllarca süren, demokratik ülkelerdeki yüzyıllarca süren aşaması ve mücadeleleri içinde bu noktaya gelinmiştir.

Şimdi bazı arkadaşlarımız der ki; bize ölüm cezalarının tasdiki hakkındaki mahkeme kararları, kesinleşmiş mahkeme kararları bir bakanlar kurulu tasarısı olarak gelsin. Bir tasarımı hazırlamak demek, onun üzerinde düşünüp, müzakere edip, belki de o ölüm cezasının tasdik edilmemesi görüşüne vararak, o yolda bir tasarımı getirmek demektir. İşin içine siyasi iktidarlar girdi mi, bunun sonunun neye varacağı önceden kestirilemez.

Halbuki beri yandan, şimdi söylediğim hukuk prensibine uygun olarak, Anayasanın 132 nci maddesi, «Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.» hükmünü ihtiva etmektedir. Şu halde, kesinleşmiş bir idam hükmü, Meclisinize önce Adalet Bakanlığı, sonra Başbakanlık aracılığı ile intikal ettiği zaman, ki bu iki Bakanlığın yetkisi, sadece mahkeme dosyasını yasama meclisine sevk etmekten ibarettir, üzerinde hiç bir mütalaa serdetmeden, hiç bir karar almadan, bir kanun tasarısına mevzu yapmadan Yüksek Meclisinize sevk etmektir. Bize intikal ettiği zaman bu dosya ya-

pılacak iş, bu dosyanın Başkanlıkça Adalet Komisyonuna havalesidir.

Adalet Komisyonu bunun üzerinde bir kanun tasarısı hazırlayacaktır. Bu kanun tasarısı, mahkeme kararının değiştirilmesi yönünde olamaz; ama onaylanmaması yönünde olabilir ve bunun emsali 1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra olmuştur. Ya idam hükmünün yerine getirilmesine karar verilmesini teklif eder (Hazırlayacağı kanun tasarılarında özel bir durum olarak kendisine verilmiş olan yetkiye dayanarak) veya onaylanmamasını teklif eder veya onaylanmamasını teklif etmiş olsa bile, Yüksek Heyetiniz belki bu Kanun tasarısını reddeder. O zaman, idama mahkum hükümlü idama mahkum; fakat cezası infaz edilmemiş hükümlü muamelesi görerek cezaevinde kalır.

Zannediyorum, bu verdiğim izahat ve açıklama, konuda bizim tarafımızdan, yani Geçici İktisad Komisyonu tarafından yeni icat edilmiş bir müessese ile karşı karşıya bulunmadığınızı, tatbikatın öteden beri böyle olduğunu açıklıkla ve yeterince ortaya koymuştur. Tabii, nihai karar, son karar Yüksek Heyetinizindir. Ben sadece konuya hukuki açıdan ve tatbikat açısından bakmak istedim ve bilgi sunmak istedim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

RIFAT BAYAZIT — Sayın Başkanım, bir soru soracağım Sayın İsmail Arar'a, müsaade verir misiniz?..

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bayazıt.

RIFAT BAYAZIT — Efendim, 34 ncü maddenin kabul edildiğinden bahis buyurdular. 34 ncü maddeyi Sayın İsmail Arar, burada Komisyona iadesini istedi ve Komisyona iade ettik, hatırladığıma göre; 86 ncı maddeye atıf yapan 34 ncü maddeyi.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, bu da bir istisnasıdır ko-
açıdan geri almamıştık. Binaenaleyh, getireceğimiz metinde bu ibare gene bulunacaktır ve bulunması lazımdır.

LÜTFULLAH TOSYALI — Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Soru mu efendim?.. Buyurun.

LÜTFULLAH TOSYALI — «Tasarı» dediler, «Teklif» olması lazım; çünkü, tasarılar Bakanlar Kurulundan gelir.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, bu da bir istisnadır konunun.

Şimdi, Bakanlar Kurulundan gelen kanun tekliflerine «Tasarı» diyoruz; sayın üyelerce yapılmış olan kanun tekliflerine de «Teklif» diyoruz; ama vazifeli bir komisyon belli bir metin ortaya koyarsa, buna «Tasarı» deniyor. Hatta bu açıdan bakılırsa, bizim huzuruza getirdiğimiz şu İçtüzük teklifine dahi «İçtüzük tasarısı» demenin daha doğru olacağı kanısındayım.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

[Sayın Karhan, Sayın Alpaslan, bu açıklamalardan sonra görüşmek arzu ederler mi efendim?..

KEMAL KARHAN — Tabii efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KEMAL KARHAN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Çok hassas bir konu üzerinde konuşuyoruz. İnsan hayatı söz konusu. Eminim ki, birçoklarımızda ölüm cezasına karşı kalbinizde yer var.

Benim kanaatım, en azından yasama organı tarafından tasdik edilen cezanın yargının adaletine bir tecavüz olduğudur. Bunun da ileride ele alınması gerekir; ama Sayın Komisyon Sözcüsünün de belirttiği gibi, Türkiye'de ilk kez bu uygulanıyor değil. Türkiye Büyük Millet Meclislerinin tarihinde daima bunlar var.

Yalnız benim üzerinde durmak istediğim bir konu var; huzuruza onun için çıktım.

Sayın Komisyon Başkanının açıklamaları yeterli ve Komisyonu da dünkü tutumuyla tutarlılık içinde gördüm; fakat dün hatta bugün Anayasayı her türlü müzakerede hâkim unsur olarak savunan birçok arkadaşımız, bugün Anayasanın sarıh hükmüne rağmen, bundan nasıl kaçınabiliriz, bunun savunmasına geçtiler. Bu tezat beni üzdü; çünkü inandığımız sayın hukuk profesörlerinin hangisinin peşinde namaz kılacağımızı şaşırdık.

Bunu arz etmek için huzuruza çıktım. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Karhan.

Sayın Alpaslan, buyurun efendim.

TEVFİK FİKRET ALPASLAN — Sayın Başkan, değerli Danışma Meclisi üyeleri;

Daha önceki müzakerelerimiz esnasında Danışma Meclisinin yetkilerini kendi anlayışlarımıza göre genişletme temayülünde idik. Konular muhakkak ki, çok önemli olan insan hayatına veya ölüme geldiği anda bu yetkileri kısıtlamak için birtakım hukuki gerekçeler ileriye sürüldü. Bir hukukçu olmamakla

beraber, kendi anlayışına göre şu hususlara temas etmek isterim. Muhakkak ki, temas edeceğim konular Komisyon Sözcüsü Sayın Arar tarafından çok iyi bir surette izah edildi; bir hukukçu görüşü ile: Ben, bir ihtiyaç üzerinde durarak konuyu izah edeceğim.

Malumunuz olduğu üzere 1961 Anayasasının yürürlükte olduğunu oylarımızla kabul etmiştik.

İkincisi; Kurucu Meclis Hakkındaki Kanunun geçici 2 nci maddesi (D) fıkrası bize, kanun koyma, değiştirme, kaldırma; yani yasama görevlerini veriyor. Gene biraz önce izah edildiği gibi, geçici maddede «Konsey, komisyonlarda bulunan kanun tasarısı ve tekliflerini Konsey Başkanlığınca Danışma Meclisi Başkanına gönderir» diyerek bizim gündemimize gelmiş bulunuyor.

Gene hepimiz gayet iyi biliyoruz ki, Anayasamıza istinat eden Türk Ceza Kanunu da yürürlüktedir. Türk Milleti adına karar veren müstakil mahkemeler Türk Ceza Kanununda yazılı olan esaslara göre birtakım kararlar vermişlerdir. Suçlar işlenmiştir. Hepimizin gözleri önünde işlenmiştir. Türk adaleti, büyük bir cesaretle bunun üzerine giderek kararlarını vermiştir; müstakil Türk adaleti. Konular önümüze sevk edilmiştir. Bu durumda, bizim için karar vermek, biraz evvel izah ettiğim gerekçelerden dolayı mutlak bir lüzum oluyor. Bu, bize düşen büyük bir sorumluluğun yetkimizi kullanarak yerine getirilmesi şeklinde olacak.

Bu yönüyle, İçtüzüğün teklif edildiği şekliyle kabulünü arz edeceğim. Yalnız, ufak bir husus: Adalet Komisyonu 10 kişinin üzerinde olursa, daha önce 10 kişi ile teklif etmek durumuna da uyulmuş olur. Hüretlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz almak isteyen başka arkadaşımız?... Sayın Tunçbay.

TÜRE TUNÇBAY — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Konu gerçekten çok etraflıca ele alındı. Buna rağmen ben, kendi namıma birkaç söz söylemeden edemeyeceğim.

Geçen gün de belirttiğim gibi, ben bir hekimim. Bildiğiniz gibi mezun olurken şu yemini ederek mezun olmuşumdur:

«Her ne koşul altında olursa olsun, bir kimsenin hayatını kurtarmakla sorumluyum.»

«Her ne koşul altında olursa olsun» derken, zamanında bir düşman askeri de elimize geçer, yaralı ise tedavi ederiz, iyileştiririz ve adalete veririz. Bu

yemini etmiş olan benim gibi en azından 15 hekim var burada. Böyle bir cezayı onaylamak eğer bize düşerse, sanırım ki, pek doğru karar veremeyiz.

«Duygusal olursunuz» dersiniz bu, unutmamalı ki, 23 senelik bir hekim olarak benim aldığım eğitim ve de tıp öğrencilerime verdiğim bilimsel eğitimidir. Onun dışına çıkabileceğimi sanmıyorum.

Bağışlamanızı rica edeceğim; asla katılmıyorum karara.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Mesele aydınlanmıştır. Müsaade ederseniz bu madde ile alakalı bir önerge var, okutuyorum.

Başkanlığa

İçtüzüğün 86 ncı maddesi, 2329 ve 2485 sayılı Kanunlara aykırı olduğundan tekliften çıkarılmasını veya gerekçeye göre düzenlenmek üzere Komisyona iadesini arz ve teklif ederiz.

Özer Gürbüz

S. Feridun Güray

Doğan Karan

Halil Erdoğan Gürel

İ. Doğan Gürbüz

Tülay Öney

Hamdi Özer

Hayati Gürtan

Cahit Tutum

Remzi Banaz

Abdullah Pulat Gözübüyük

86 ncı madde ile ilgili olarak verilen bu önergenin gerekçesi :

1. — İçtüzüğün 86'ncı maddesinde düzenlenen yetkinin 2485 sayılı Yasa ile Danışma Meclisine verilen yetkiler arasında bulunup bulunmadığı açık değildir.

2. — Kaldı ki, 2485 sayılı Yasa, 24 ncü maddesinde kanun teklif etme yetkisinin Milli Güvenlik Konseyi Üyelerine, Bakanlar Kuruluna ve Danışma Meclisi üyelerine ait olduğu belirtilmiştir.

25 ncı madde de ancak bu yollarla gönderilen kanun tekliflerinin ve tasarılarının görüşülebileceği hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle 64 ncü maddede yer alan söz konusu yetki ile ilgili olarak 2485 sayılı Kanunun 24 ncü maddesine uygun şekilde verilmiş bir teklif veya tasarı olmadan Danışma Meclisinde bir karar alma olanağı yoktur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyondan görüşünü rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Katılmıyoruz efendim önergeye.

BAŞKAN — Okutulan önergeyi dikkate alınmak üzere oylarınıza arz ediyorum. Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. («An-

laşılmadı» sözleri) Efendim önergeyi tekrar oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde ekseriyetle kabul edilmiştir.

Madde 87'yi okutuyorum.

Anayasanın Değiştirilmesi ve Maddelerin Kabulü :

MADDE 87. — Anayasa değişikliği teklifleri, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir. Ancak, bu teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür,

İkinci görüşmeye, birinci görüşmenin bitiminden kırksekiz saat geçmeden başlanamaz.

İkinci görüşmede, sadece maddeler üzerinde verilmiş olan değişiklik önermeleri yetmişsekizinci madde de belirtilen esaslara göre görüşülür. Maddeler açık oya sunulur. Kabulü için üye tamsayısının üçte iki oy çoğunluğu gereklidir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz alacak sayın üye?... Buyurun Sayın Eroğlu.

HAMZA EROĞLU — Efendim, ben daha önce bu maddeye temas buyurmuştum, Sayın Sözcü geri alacaklarını ifade etmişlerdi; rica ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, aynı yolda beyanda bulunmak üzere iken, Sayın Eroğlu bendenize takaddüm etti. Bu maddeyi, Komisyona geri almak istiyoruz.

BAŞKAN — Bu maddeyi Komisyona iade etmek üzere oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Madde 88'i okutuyorum.

BEŞİNCİ KISIM

Üyelere Ait Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Yasama Dokunulmazlığı

Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması İstemi ve Görüşüleceği Komisyon.

MADDE 88. — Bir üyenin dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki istemler Başkanlıkça Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu karma komisyona havale edilir.

Karma Komisyonun Başkanlık Divanı görevini Anayasa Komisyonu Başkanlık Divanı yerine getirir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Bir önerge var, okutuyorum.

MEHMET FEYZİ FEYZİOĞLU — Bize ait önerge üse vaz geçiyoruz.

ŞERAFETTİN YARKIN — Sayın Başkanım, usul hakkında,

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yarkin,

ŞERAFETTİN YARKIN — Gerek bu yasama dokunulmazlığı ile ilgili bölümde, gerek üyeliğin düşmesi bölümünde, bir de ileride gelecek, İktüzüğün değiştirilmesiyle ilgili 139'ncu madde ile Anayasa Komisyonu'na veya Anayasa Komisyonu ile Adalet Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyona görev verilmiştir.

Halbuki 47'nci maddede Anayasa Komisyonu üyelerinin başka komisyonlara seçilemeyeceği hükmü yer almıştır. Bununla ilgili önergelerimiz vardır.

Diyoruz ki, «Anayasayı hazırlamakla görevli komisyona bir başka görev verilemez. Bu görev bu Komisyon tarafından yapılır.» diye önergemizde belirttik. Bu önergeler reddedildi. 19 ve 47 nci maddeler geri alındı. Dolayısıyla bu maddelerde adı geçen «Karma Komisyon» veya «Anayasa Komisyonu» deyimleri, bu konular vuzuha kavuşmadan oylanamaz. Komisyon sözcüsü lütfen bu konudaki görüşlerini açıklarlarsa, memnun olurum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, arz edeyim. Usul bakımından bir sakınca yok efendim.

Şimdi, komisyonları sayan, adlarını belirten 19'ncu maddeyi ve ona paralel olarak Anayasayı hazırlamakla görevlendirilecek, Anayasa Komisyonu ile ilgili 47 nci maddeyi geri aldık; fakat her halukârda Danışma Meclisinde bir Anayasa Komisyonu, bir Adalet Komisyonu bulunacaktır. Maddeler de ona göre tedvin edilmiştir.

Binaenaleyh, şimdi müzakeresinde ve kabulünde hiç bir sakınca yoktur. Kaldı ki, Sayın Yarkin arkadaşımızın buyurdukları gibi, iki ayrı Anayasa Komisyonu kurulsan bile, bunlardan daimi komisyon olan Anayasa Komisyonu şu maddede zikredilen Anayasa Komisyonunun görevlerini yerine getirecektir. Görev alıp almama ise, ne şekilde hükme bağlanırsa bağlansın, geçici ve karma komisyonlar bu hükmün dışında kalacaktır.

Onun için, başında arz ettiğim gibi sözlerimin, bu maddelerin şimdi görüşülüp kabulünde, ileride kabul edeceğimiz ve bizim şu anda geri almış bulunduğumuz maddelerle bir çelişki doğmayacaktır efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

ŞERAFETTİN YARKIN — Çok küçük bir nokta var.

Tamamen katılıyorum; ancak, 19'ncu maddedeki değişiklik önergemiz kabul edilir de Adalet Komisyonu'na bu görevlerin yerine getirilmek üzere, tıpkı Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünde olduğu gibi, Anayasa ve Adalet Komisyonu gibi bir ihtisas komisyonu kabul edilirse o zaman bu maddenin de ona göre yeniden düzenlenmesi gerekecektir. Böyle bir şey olabilir.

Bu ihtirazi kayıtlı geçer.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Gayet tabii efendim gayet tabii.

ŞERAFETTİN YARKIN — Binaenaleyh burada «Karma Komisyon» deymi kullanılmayacak, 19'ncu maddedeki Anayasa ve Adalet Komisyonu üyeleri görevlidir denecektir. Yeniden düzenlenmesi gerekecektir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Arar, bir ilave mütalaa var mı?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır, yok efendim.

İlk mütalaamda musirrim. Bir sakınca görmüyorum. Gerekli değişikliği düşünürüz efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bir önerge var, bu madde ile ilgili, okutuyorum...

KEMAL DAL — Sayın Başkanım, usul bakımından.

BAŞKAN — Sayın Dal, buyurun efendim usul bakımından.

KEMAL DAL — Efendim, Anayasa Komisyonu 47 nci madde ile ilgili komisyon sayın İktüzük Komisyonu tarafından geri alınmıştı. Bunun son fıkrasında; «Anayasa Komisyonunda görev alan üyelerin bu görevleri sona ermedikçe başka komisyonlara seçilemezler».

Bu mümkün. Yeniden tedvin edildiği takdirde aynen hüküm yine kalacaktır.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, arz edeyim. Geçici ve Karma komisyonlar başka komisyonda görev alamama hükmünün dışındadır.

BAŞKAN — Açıklığa kavuşmuştur efendim. Bu konuda verilen önerge geri alınmıştır, maddeyi oylarınıza aynen arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

89 ncü maddeyi okutuyorum:

Hazırlık Komisyonu ve Görüşmeleri.

MADDE 89. — Karma Komisyon Başkanı, Dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere ad çekme suretiyle beş üyeli bir hazırlık komisyonu teşkil eder.

Hazırlık komisyonu kendi gizli oyla bir başkan ve sözcülük görevini de yapacak bir katip seçer.

Bu Komisyon bütün kağıtları inceleyip gerekirse o üyeyi dinler; tanık dinleyemez.

Hazırlık komisyonu raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir.

Bu rapor karma komisyonda en geç bir ayda sonuçlandırılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye? Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 90'ı okutuyorum :

Savunma Hakkı :

MADDE 90. — Dokunulmazlığının kaldırılması istenen üye, isterse hazırlık komisyonunda, karma komisyonda ve Genel Kurulda kendisini savunur veya bir üyeye savundurur.

Savunma için çağrıda bulunulan üye hazırlık komisyonunca üç günden az olmamak üzere verecek süre içinde davete uymazsa evrak üzerinde karar verilir.

Son söz herhalde savunmanındır.

Dokunulmazlığının kaldırılmasını üyenin bizzat istemesi yeterli değildir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?

AYHAN FIRAT — Efendim, madde üzerinde bir önergem vardı.

BAŞKAN — Önergeniz?..

AYHAN FIRAT — Efendim, buradan arz edeyim.

Zannediyorum Sayın Komisyon ona uyacaklardır. 3 ncü paragrafta «Herhalde» yazılmış. Bu «Herhalde» nin «Her halde» şeklinde ayrı, ayrı yazılması lazım. Çünkü nüans farkı var.

BAŞKAN — 90 ncü maddeyle alakalı bir önerge Divanda bulunmamaktadır efendim.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum efendim. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 91'i okutuyorum efendim:

Karma Komisyon Raporu :

MADDE 91. — Karma Komisyon, hazırlık komisyonunun raporunu ve eklerini görüşür.

Karma Komisyon dokunulmazlığın kaldırılmasına veya kovuşturmanın üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar verir.

Karma Komisyon raporu, Genel Kurulda görüşülür. Dokunulmazlığın kaldırılması kararı Genel Kurulda açık oyla ve salt çoğunlukla alınır.

AYHAN FIRAT — Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

AYHAN FIRAT — Sayın Başkanım;

Demin de arz etmiştim. Benim önergem vardır. 90 ncü madde hakkında önergem var. Çünkü, bu yazılış şekliyle «Son söz herhalde savunmanındır.» yani belirsiz. Belki olabilir, belki olamaz. Buradaki «Herhalde» belki anlamına geliyor.

BAŞKAN — Özür dilerim efendim; bizde böyle bir önerge bulunamadı. Esas itibarı ile madde geçmiştir ve oylanmıştır.

AYHAN FIRAT — 4 maddeyi ilgilendiren müşterek bir önerge arz etmiştim efendim.

NECDET GEBOLOĞLU — Sayın Başkanım; Komisyon belki aynı şekilde kabullenirler efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Şimdi, madde Yüksek Heyetin oylarıyla kabul edilmiştir. Buna rağmen arkadaşlarımızın endişelerini izale etmek için arz ediyorum : Daha evvel de başka bir vesileyle arz etmiştim. Bu gibi ufak tefek basım hatalarından maalesef kaçınamadık, oldu. «Herhalde» kelimesi ayrı yazılacaktır bir. Buradaki «Her halde» şüphe ifade eden her halde değil, her halükârda manasında kullanılmıştır. Bu itibarla sayın üyeler müsterih olsunlar. Son söz her halükârda savunmanındır anlamında kullanılmıştır.

BAŞKAN — Bu açıklama zapta geçmiş bulunmaktadır ve mesele halledilmiştir.

Madde 91 ile ilgili bir önergemiz var.

AKİF ERGİNAY — Maddenin aslında değil; fakat matlabında «Karma Komisyon Raporu» ifade edilmiş. Halbuki madde metni ayrı bir hüküm, Genel Kurul görüşmesine taalluk ediyor ayrıca. Yani, «Karma Komisyon raporu ve Genel Kurul görüşmesi» şeklinde eklenmesi daha da uygun olur.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Efendim, sonda gelen bir madde ile kenar başlıkların hükme dahil olmadığını beyan ettik. Ayrıca, kenar başlıkların fazla uzun olmasından da mümkün olduğu kadar kaçındık. Zaten, Genel Kurulda görüşülecek olan husus da, gene Karma Komisyon raporudur. Bu itibarla kenar başlıkta madde hükmüyle ilgili bir çelişki yoktur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bu maddeyle alakalı bir önerge var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

91 nci maddeye son fıkra olarak, «Aynı gündemde dokunulmazlığının kaldırılması istenen üyeler gerek kendisi, gerekse diğerleri hakkındaki oylamalara katılamazlar.» ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Fikri Devrimsel	Bekir Sami Daçe
Serda Kurtoğlu	Halil Evliya
Nurettin Ayanoğlu	Rıfat Bayazıt
Mehmet Aydan	İsmail Hakkı Demirel
Özer Gürbüz	M. Nedim Bilgiç
Turhan Güven	Şadan Tuzcu

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz almak isteyen sayın üye? Yok.

Önerge sahipleri açıklamada bulunacaklar mı?

FİKRİ DEVRİMSEL — Evet Efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

FİKRİ DEVRİMSEL — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Önerge sanıyorum ki, gereği gibi açıktır; fakat şu kısa açıklamayı yapmak istiyorum :

Aslında bu önergeyi vermekteki amacım, mazi-deki bazı olayların cereyan etmesi nedeni ile idi. O olaylardan da bazen laboratuvar gibi deneyimlerinden ders almamız lazım.

Şimdi, bir gündemde 10 - 15 üyenin dokunulmazlığının kaldırılması gelebilir. Buradaki üyelerin biri, diğerinin lehinde oy kullanıp, öbürü öbürünün lehinde oy kullanıp, birbirini kurtarma yoluna gidebilirler. Parlamento tarihimizde, geçmişte 81 sanıklı bir parlamento vardı. Hepsi birbiri lehine oy kullanmışlar, dolayısıyla hiç birinin de dokunulmazlığı kalmamıştı. Onun için kendileri hakkında oy kullanılan kişinin, bir diğeri hakkında kullanmamasını ben şahsen teklif ediyorum, sıhatli karar alınması bakımından.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Sayın Başkanım, biz önergeye katılıyoruz; ama katılmamızı beyan ettikten sonra, belki Genel Kurulun aklına şu soru gelebilir : Madem ki, böyle bir şeyi düşündünüz, neden koymadınız?.. Biz, yasama dokunulmazlığının kaldırılması söz konusu bir üyenin kendi savunma hakkını kullanma durumu hariç, o birleşimde bulunmayacağı, bulunsa bile oylamaya prensip itibarı ile katılmayacağı görüşünden hareket ettik. Ama, katılırsa endişesi varsa ve bunun Tüzükte açıkça yer alması arzu ediliyorsa, o zaman bu önergeye katılıyoruz. Hiç bir sakınca yoktur efendim, bulunsun.

BAŞKAN — Şu halde önerge doğrultusunda oylama yapabilir miyim?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Zannediyorum sarıh yazılmış, eğer bir kere daha lütfeder, okursanız...

BAŞKAN — Lütfen bir daha okuyalım.

(Önerge tekrar okundu)

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAIL ARAR — Hayır efendim, hayır. Bu şekliyle katılmıyoruz efendim. Yani bir üyenin oy hakkını nasıl kaldırırız?.. «Kendisiyle ilgili komisyon raporu oylanırken katılamaz» prensibine katılıyoruz; ama dokunulmazlığı kaldırılan bir üyeye bir nevi kısıtlı gibi bakarak, diğer oylamalarda da onun katılmasını nasıl önleriz?.. Bu mümkün değil efendim, mümkün değil. Bu şekli ile önergeye katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmamaktadır; önergenin dikkate alınıp alınmamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Bir önerge daha var okutuyorum.

Başkanlığa

İçtüzük Komisyonunun hazırlayarak dağıtmış oldukları İçtüzük tasarısında aşağıda teklif etmiş olduğumuz hususun komisyonca nazarı itibare alınarak değiştirilmesini önermekteyiz.

Saygılarımızla.

Madde 91 — 93 : Şahısları ile ilgili karar alınacak üye Genel Kurulda oylamaya katılıp katılamayacağı hakkında maddelere açıklık getirilmesi.

Ayhan Fırat	Mehmet Nedim Bilgiç
Necdet Geboloğlu	Ahmet Sarp
Halil Evliya	Zeki Çakmakçı
Abdurrahman Yılmaz	Feyzi Feyzioğlu
Paşa Sarıoğlu	Orhan Civelek

AYHAN FIRAT — Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, lütfen kürsüden görüşünler; duymuyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Fırat buyurun.

AYHAN FIRAT — Sayın Başkan, sayın üyeler; Önce önergem bulunduğu için sevinçliyim; teşekkür ederim Başkanlığa.

Efendim, benim teklifim 91'nci madde ile ilgili- dir. Hakkında işlem yapılacak üyenin, kendi hakkın- da oylamaya katılmaması usuldür; ancak önümüze gelen İçtüzük tasarısında bir açıklık yoktur. İleride herhangi bir şeye mahal vermemek üzere buraya açıklık getirilmesi, «Hakkında oylama yapılacak üye, o oylamaya katılamaz», diye bir ilave yapmak ben- ce bu maddenin daha sarıh olmasını temin edecektir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Efendim, bir önerge verilerse katılırız. Demin de arz ettim, «Sadece kendisi ile il- gili oylamaya katılamaz» diye bir hüküm. «Doku- nulmazlığının kaldırılması istenen üye, Genel Kurul- da yapılan açık oylamaya katılamaz.

BAŞKAN — Efendim, verilen önerge gayet umu- mi mahiyettedir, bu itibarla Komisyona verilmesin- de isabet...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — O zaman lütfen önerge ile be- raber maddeyi Komisyona alalım efendim, biz re- dakte edelim.

BAŞKAN — 91'nci maddenin okutulan önerge ile birlikte Komisyona iadesini oylarınıza arz ediy- rum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edil- miştir.

Bu vesile ile değerli üyelerimizden bir hususu tekrar rica etmek istiyorum. Bir önerge ile muhte- lif maddelerin tadili istendiği takdirde biraz evvel karşılaşıldığı gibi bazı aksaklıklar olabilmektedir. Bu itibarla tadili istenen her madde için ayrı bir önerge verilmesi işin tekniği gereğidir, tekrar hatırlatmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

Madde 92'yi okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğin Düşmesi

Mahkûmiyet, Kısıtlanma Hali ve Çekilme :

MADDE 92. — Bir üye Danışma Meclisine se- çilmeye engel bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giyer veya kısıtlanırsa üyeliği başka bir karar almaya gerek kalmadan düşer.

Bir üye, üyelikten çekildiğini Başkanlığa yazılı olarak bildirdiği takdirde, çekilme yazısının Genel Kurula sunulması ile üyeliği sona erer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen.. Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul eden- ler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 93'ü okutuyorum.

Üyelik ile Bağdaşmayan Görev Kabul Etme :

MADDE 93. — 2485 Sayılı Kurucu Meclis Hak- kındaki Kanunun 15 nci maddesinde yazılı üyelikle bağdaşmayacağı belirtilen herhangi bir hizmeti veya gö- revi kabul ettiği bildirilen üyelerin durumu Başkanlık Divanınca incelenir. Sonuç, Başkanlık Divanı kararı olarak Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu karma komisyona gönderilir.

Karma komisyon, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasındaki usullere göre durumu inceleyerek bir rapor hazırlar.

Bu raporu görüşen Genel Kurul, üyelik ile bağ- daşmayacak bir durum olduğuna açık oyla ve salt çoğunlukla karar verirse, üyelik sıfatı düşer.

Açık oylama karma komisyon raporu üzerinde- ki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi- dört saat geçmeden yapılamaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen üye?.. Buyurun efendim.

AYDIN TUĞ — Bir soru. Hizmet veya görev ay- nı eş anlamda mı kullanılmış? Sayın Komisyondan rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Efendim hizmet ve görev arasın- daki farkı Komisyonumuz şöyle mütalaa etti: Hiz- met geçici olabilir, görev daha sürekli olabilir; ama her ikisi de üyelik ile bağdaşmayan bir hizmettir, bir görevdir. Bu itibarla tabirlerin kalmasında yarar vardır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Bu mütalaa belki yerinde; fakat 2485 sayılı Kanunun 15'nci maddesinde «hizmet» deyimini yok, yalnız «görev» diyor. Bu itibarla kanunun ruhuna uymak gerekir. Yalnız görev kelimesinin kalması gerekir, Aksi takdirde hizmet ifadesi bazen yanlışlıklara, anlaşmazlıklara yol açabilir. Bunun için hizmet kelimesinin kaldırılması yerinde olacak kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon «hizmet» kelimesinin metinden çıkartılmasına iştirak ediyorlarsa, ona göre oylamak istiyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, çıkarılması teklifine katılıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Komisyon «Hizmet veya herhangi bir görevi...»

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — İki kelime çıkıyor efendim «Hizmeti veya» çıkıyor.

BAŞKAN — «Hizmeti veya» sözcüklerinin çıkartılması kaydı ile teklifi takabbül etmişlerdir. Bu itibarla bu şekli ile oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İSA VARDAL — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim oylama sırasında söz vermeme imkân olmadığını takdir edersiniz.

İSA VARDAL — Ondan evvel istemiştim efendim.

BAŞKAN — Anlayamadım efendim?..

İSA VARDAL — Oylamadan evvel söz istemiştim.

BAŞKAN — Oylanmıştır madde efendim; kusura bakmayın.

İSA VARDAL — Efendim, burada önemli bir konu var, «salt çoğunluktan» gaye nedir bu anlaşılıyor?..

BAŞKAN — Bitti efendim. «Salt çoğunluk» tabiri daha evvelki maddelerde açıklanmıştır efendim.

İSA VARDAL — Üye tam sayısının salt çoğunluğu da olabilir, mevcut üyelerin salt çoğunluğu da olabilir. Onun açıklığa kavuşturulması gerekir efendim.

BAŞKAN — Bir açıklama rica edeyim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hiç bir tereddüde mahal yok efendim, arz edeyim.

2485 sayılı Kanunun 23 ncü maddesi, «Danışma Meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır; aksine hüküm bulunmayan hallerde toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir» diyor. Aksine bir hüküm, bir açıklama olmadığına göre, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla olacaktır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Madde 94'ü okutuyorum.

Üyelerin Devamsızlığı :

MADDE 94. — Bir üye Genel Kurul ve komisyon çalışmalarına izinsiz veya özürsüz olarak bir ay içinde toplam 5 gün katılmaz ve devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilirse durum Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulu Karma Komisyona bildirilir.

Karma Komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar. Bu raporu görüşen Genel Kurul, devamsızlık sebebi ile üyelüğün düşmesi gerektiğine açık oyla ve salt çoğunlukla karar verirse, üyelik sıfatı düşer.

Açık oylama, Karma komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçmeden yapılamaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen...

MUZAFFER ENDER — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MUZAFFER ENDER — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Benim bu madde üzerinde önemle durduğum noktalardan bir tanesi, bu bir aylık sürenin başlangıç tarihidir. Acaba ayın biri midir, yoksa ilk devamsızlık tarihinin başlangıcı mıdır?.. Önemli olan nokta bu; çünkü ayın biri kabul edildiği takdirde, bu devamsızlık tarihi bir ay içinde 8 güne de çıkabilir. Nasıl olabilir?.. Mesela; ayın diyelim ki, ekim ayının 27-28-29 ve 30 ncü günlerinde devamsızlık yapan bir arkadaş, o ay içerisinde 4 günlük devamsızlık müddetini doldurmuştur ve hiç bir muamele görmez. İkinci ayın başında, kasım ayının başında 1-2-3 ve 4 gün daha devamsızlık yapabilir, yine bir muamele görmeyebilir ve böylece 8 gün devamsızlık kullanabilir.

Onun için buraya bir açıklık getirmek lazım gelir. Bu belli bir ayın başı mıdır, yoksa devamsızlık başlangıç tarihi midir?.. Komisyondan bunu iştirham ediyoruz, buraya bir açıklık getirmeleri gerekir kanaatindeyim.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Buyurun Sayın Köran.

MEHMET VELİD KÖRAN — Bu soruyu Sayın Komisyonun iyi niyetine sığınarak soruyorum.

Esas şu, her 2 halde de gerek 93 ve gerekse 94 ncü maddelerde de, Başkanlık Divanınca Komisyona havale edilmeden evvel mevzu bahis olan üyenin çağırılıp ifadesi alınmadan, fikrine, mütalaasına müracaat edilmeden bir zanlı gibi, bir suçlu gibi Komisyona havale edilmesi mi doğrudur, yoksa onun ifadesine müracaat edildikten sonra Başkanlıkca hâsıl olan kanaate göre mevzuun Kurullara intikali mi doğru olur?.. Bu konuda Sayın Komisyonun fikrini rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Köran.

Sayın Komisyon buyurun.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, biz belli prensipleri ortaya koyuyoruz bu Tüzükte. Bunun uygulanmasında tutulacak yolu elbet Başkanlık Divanı takdir edecektir. Başka bir şey düşünemiyorum şu anda efendim. Tabii araştıracağız.

Daha okunmadı bölümün diğer maddeleri, orada görülecek bir çok formaliteler var, devam cetveleri var, üyelere tebliği var. Hepsini tekmiil okunursa, belki arkadaşımızın endişesi kalkacak.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arar.

94 ncü maddeyle alakalı bir önerge var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

94 ncü maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin sonuna, «Üye isterse Genel Kurulda kendini savunur» şeklinde bir ilavenin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Fikri Devrimsel

Serda Kurtoğlu

Şadan Tuzcu

Halil Evliya

Rıfat Bayazıt

Turhan Güven

Mehmet Aydar

İsmail Hakkı

Demirel

Nurettin Ayanoğlu

Özer Gürbüz

BAŞKAN — Önerge üzerine söz isteyen?.. Buyurun.

AKİF ERGİNAY — Önerge üzerinde değil de, bundan evvelki mesela aynı madde üzerinde. Bu ay hesabının nasıl yapılacağı hakkında. Cevap vermediler.

BAŞKAN — Efendim, müsaade ederseniz, maddenin tümü üzerinde görüşmeler bitmiştir ve öner-

gelerin görüşülmesine geçilmiştir. Bu itibarla burada kesmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Komisyonun düşüncesini rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, maddenin ikinci fıkrasında gayet sarîh olarak, «Karma Komisyon yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar» dendiğine ve yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ait hükümler arasında da savunma hakkı bulunduğuna göre, üyenin çağırılıp dinleneceği kesindir.

Ay hesabına gelince, «Bir ay içinde toplam 5 gün katılmaz ve devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilirse» bu hüküm biraz evvel başka bir vesileyle arz ettiğim gibi, bir prensip hükmünü getirmektedir. Bunun hangi aylara ait olacağı, ne zaman başlayacağı, bizim görevimizin dışındadır. Bu, Başkanlık Divanının tespit edeceği bir iştir; ama Komisyondaki görüşmede aramızdaki mutabakat şuydu: Bunun bir takvim ayı olarak başlaması, kesintisiz takvim ayı olarak başlamasının esas alınmasını uygun bulduk. Bunu da Komisyon sözcüsü olarak ifade ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bu görüş esasen zapta geçmiş bulunuyor. Divan ona göre değerlendirecektir.

FİKİRİ DEVRİMSEL — Müsaade eder misiniz efendim?..

BAŞKAN — Buyurun Sayın Devrimsel.

FİKİRİ DEVRİMSEL — Çok kısa efendim.

Sayın Komisyon Sözcüsü Devamsızlık nedeniyle üyelik hususundaki işlemin, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili işlemlere göre olacağını, ni tekim 94 ncü maddenin ikinci fıkrasında var, doğrudur; fakat Karma Komisyonun yapacağı iş, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere tabii yine devam ediyor... «Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar. Bu raporu görüşen Genel Kurul, devamsızlık sebebi ile üyeliğin düşmesi gerektiğine açık oyla ve salt çoğunlukla karar verir» Halbuki yasama dokunulmazlığının kaldırılması için üye kendini Genel Kurulda savunabiliyordu. Burada, bu hususta yalnız Komisyondaki usule uyuyor, Genel Kuruldaki işleme uymuyor. O Bakımdan «Üye isterse Genel Kurulda kendini savunur» hükmünün ilavesini ben önergemde istemişim, arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyonun ekleyeceği bir mütalaa var mı efendim?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Hayır, yok efendim.

MUZAFFER ENDER — Müsaade eder misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MUZAFFER ENDER — Müsaade ederseniz bir hususu daha matematik olarak izah etmek zorundayım. Ben 8 gün devamsızlık yapar bir ay içinde, hiç bir karar alamazsınız. («Nasıl olur» sesleri)

Bakın nasıl olur. 27 - 28 - 29 ve 30'unda devamsızlık ettim, ertesi ayın 1 - 2 - 3 ve 4'ünde de devamsızlık yaptım, 8 gün oldu efendim.

BAŞKAN — 94 ncü maddenin metninde var efendim.

Önergeye Komisyon katılmamaktadır. Müsaade ederseniz, önergenin dikkate alınıp alınmamasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi aynen oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler. Kabul edilmiştir.

95 nci maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Devamsızlık ve İzin

Devamsızlık ve İzin :

MADDE 95. — Genel Kurulda veya komisyonlarda yapılan yoklama veya açık oylamalarda özürsüz ve izinsiz olarak bulunmayan üye o birleşimde yok sayılır.

Başkan, yazı ile başvuran üyeye on günü aşmamak üzere izin verebilir.

Daha uzun süreli izinler için Başkanlık Divanının sunuşlar arasında yer alacak teklifi üzerine, Genel Kurul, görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle karar verir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen üyemiz?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

96 ncı maddeyi okutuyorum :

Devamsızlık Cetveli :

MADDE 96. — Başkanlık Divanı, üyelerin, Genel Kurul veya komisyon çalışmalarına katılmadığı günleri gösterir bir cetvel düzenleyerek bu cetvelin ilgili üyelere ait kısımlarını özel surette kendilerine

gönderir. Cetvele itirazı olan üye aldığından başlayarak yedi gün içinde yazı ile itiraz edebilir.

Başkanlık Divanı itirazı inceler; gerekiyorsa ilgili üyeden bilgi ve belge ister, bundan sonra varacağı sonuca göre devamsızlık cetveli yayımlar.

Devamsızlık cetveli bir yasama yılı içinde en az üç defa yayımlanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üyemiz?.. Yok. Bir önerge var, okutuyorum.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Önergemiz redaksiyonla ilgilidir, yani «Cetveli» deyiminin «cetvelini» olarak düzeltilmesini talep ediyoruz, her halde düzeltirler.

BAŞKAN — Efendim, önerge Komisyonun itilâna sunulmazsa redaksiyonda dikkate alınması mümkün olmaz. Okutuyorum efendim.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Danışma Meclisi İçtüzük Teklifinde aşağıdaki değişikliğin yapılmasını öneririz.

Saygılarımızla.

Madde 96. — «Devamsızlık cetvelini yayımlar.»

Feyzi Feyzioğlu A. Güngör Çakmakçı

Ayhan Fırat Yavuz Altop

Necdet Geboloğlu Azmi Eryılmaz

Orhan Civelek Cemil Çakmaklı

Halil Evliya Şadan Tuzcu

Bekir Tünay

BAŞKAN — Komisyonun önerge üzerinde bir görüşü var mı?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARAR — Evet efendim, doğrudur, o şekilde tashih edeceğiz.

BAŞKAN — Maddeyi, önergede teklif edilen şekilde ve kati şekliyle oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

97 nci maddeyi okutuyorum :

İki Ay İzin Alanların Aylık ve Ödenekleri :

MADDE 97. — Bir yasama yılı içinde aralıksız olarak iki ay veya daha fazla izin almış olan üyeler aylık ve ödeneklerinin verilebilmesi, Genel Kurulun kararına bağlıdır. Genel Kurul, bu konudaki kararını, Başkanlık Divanının sunuşları arasında yer alacak teklifi üzerine görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle verir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen üyemiz?.. Buyurunuz.

MUSTAFA ALPDÜNDAR — Kısaca yerimden, Sayın Komisyondan bir açıklama istiyorum efendim.

Daha önce Başkanlık Divanı 10'ar günlük isteyene Genel Kurula getirmeden izin verecekti. Genel görüşmede bir açıklama vardı, tam vuzuha kavuşmadı. Bu 2 aylık izin, benim anladığıma göre hastalık değil, özür değil, sadece izin. Bu 10'ar günlük izinler, 2 aylık izne dahil edilecek mi? Gerçekten izin olarak mı, yoksa hastalık hallerinde mi kullanılacaktır?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Alpdündar. Buyurunuz efendim.

RECEP MERİÇ — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

97 nci maddede, «Bir yasama yılı içinde aralıksız olarak iki ay veya daha fazla izin almış olan üyelere aylık ve ödeneklerinin verilebilmesi» hususunda bir kural getirilmiş; Genel Kurul bu konuda yetkili.

Bu iki aylık izin, yalnız Genel Kurulun, Başkanın dışında verebileceği izinler arasında; fakat çoğunluğumuzun Devlet memurluğundan geldiği nazarı itibara alınırsa, 657 sayılı Kanunda üç türlü izin var : Hastalık izni, mazeret izni, genel tatil izni; senelik izin.

Buradaki izinden kasıt, sadece Genel Kurulun verdiği iki aylık izin midir, yoksa raporlu olarak bahsedilen hastalık izni de bunu kapsar mı? Bunda anlaşılma farklılığı olduğu için açıklanmasında yarar görürüm. Zira, iki aydan sonra hasta olan bir memura, yahut bir üyeye resmi makamlardan rapor aldığı takdirde ödeneğinin veya aylığının verilmemesi bahis konusu değildir.

Kaldı ki, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, 10 yıldan fazla hizmet vermiş bir Devlet memuruna iki yıla kadar dahi izin verilebilir.

Bunu Komisyon nazarı itibara alırsa memnun olacağım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Meriç. Komisyonun düşüncesi nedir acaba?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, maddenin bu şekilde kalması hiçbir sakınca doğurmayacaktır.

Sayın Alpdündar «10 günlük izinler bu iki aya dahil değil mi?» dedi; değildir. O, Başkandan alınan izinlerdir. Burada söz konusu iki aylık izin, önceden sebebi kestirilemeyen, hayatta hepimizin karşılaşabileceği türlü türlü olaylar dolayısıyla, iki ay veya daha fazla aralıksız olan izindir. Bunun için Genel Kurulun kararı lazımdır.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

98 nci maddeyi okutuyorum :

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Disiplin Cezaları

Disiplin Cezalarının Nevileri :

MADDE 98. — Üyelere verilebilecek disiplin cezaları şunlardır :

1. Uyarma,
2. Söz söylemekten yasaklama,
3. Kınama,
4. Meclisten geçici olarak çıkarma.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üyemiz?.. Buyurunuz Sayın Göksel.

İHSAN GÖKSEL — Sayın Başkanım, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Hukukçu değilim; ama bildiğime göre, cezalar suçlarla mütenasip olmalı ve verilecek her ceza, cezanın önemli unsurlarından biri olan ibreti müessire vasfını yerine getirmelidir.

Burada gördüğümüz disiplin cezaları, bellibaşlı üç konu üzerine bina edilmekte; fakat suçlar ağırlaştıkça, müeyyideler o suçlarla mütenasip ağırlaşmaktadır. Uyarma cezası, söz kesme ile başlıyor, sükûneti ve çalışma düzenini bozmakla devam ediyor, şahsiyatla uğraşmakla... ve bunların tekrarı halinde uyarma cezası, söz söylemekten yasaklama, kınama ve Meclisten geçici olarak çıkarılma cezaları-na inkilap ediyor.

Gerçi 98 nci madde için söz aldım da, bütün bu maddeler birbirleriyle münasebette olduğu için, hepsi hakkında konuşmak mecburiyetinde kaldım.

Bu suçların içerisinde kınama suçuna bakarsak, bu kınama cezasının içerisinde, işlenen suçlardan, hakikaten bazı ağır suçlar vardır ki, kınamayla geçiştirilecek gibi belki değildir. Mesela, saldırıda bulunmak. Burada herhangi birimizi birisi dövdüğü zaman, onu sadece kınamanın, dayağı yiyeni teskin edip edemeyeceğini bilemiyorum.

Mecliste gürültü ve kavga çıkarmaya sebep olmak... Burası mahalle kahvesi olmadığına göre, aslında düşünülmemeycek bir şeydir. Mecliste kavga çıkarılması; fakat şimdiye kadar maalesef Meclislerimizde olmuştur.

Binaenaleyh, kınamanın içerisinde yer alan diğer suçlardan, bu iki suçun belki daha şiddetli bir müeyyidenin içerisine sokulması bence münasip gibi görünüyor.

İkincisi; asıl önemli nokta, Meclisten geçici çıkarma cezasının talluk ettiği suçlar var ki, bu hakikaten biraz da ürkütücü.

Bunun üçüncü ve dördüncü fıkralarında; görüşmeler sırasında Devlet Başkanına, Kurucu Meclis üyelerine, Danışma Meclisi Başkanına, Başkanlık Divanına ve Bakanlar Kurulu üyelerine hakarete bulunmak...

Affedersiniz, Meclisten bir defa çıkmakla, beni, Başkana karşı, Devlet Başkanına karşı yaptığım suçtan uzaklaştırabiliyor musunuz, arındırabiliyor musunuz?... Çok acaip bir şey geldi bana.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Savcılık takip edecek onu Sayın Göksel.

İLHAN GÖKSEL — Ondan da bahsedeceğim efendim, müsaade ederseniz.

BAŞKAN — Sayın Göksel, bu maddeye münhasır olmak üzere rica edeyim.

İHSAN GÖKSEL — Evet. Bunun daha ötesinde, 4 ncü fıkrada halkı isyana teşvik etmek var, ayaklanmaya teşvik etmek var, Devlet kuvvetlerini ayaklandırmaya teşvik etmek var. Gerçi, bu gibi ağır suçların Meclisten geçici olarak çıkarılmasından sonra hukuki birtakım safhaları olacaktır; ama hiç olmazsa şu Meclisin içerisinde ibreti müessireyi imkân dahilinde kılacak düzenlemelerin alınmasını ben şahsen daha uygun buluyorum.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın üyelerden tekrar rica edeyim, münhasıran madde hakkında mütalaa versinler, görüş bildirsinler, işin sürati bakımından buna ihtiyacımız var. Teşekkür ederim.

98 ncı madde ile ilgili Komisyonun bir görüşü var mı efendim?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır efendim.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 99'u okutuyorum efendim :

Uyarma :

MADDE 99. — Uyarma cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Söz kesmek,
2. Sükuneti ve çalışma düzenini bozmak,
3. Şahsiyatla uğraşmak.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Uyarma Cezasının Verilmesi :

MADDE 100. — Uyarma cezası verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi, Başkana aittir.

Uyarma cezası alan üye kendisini savunmak için söz isterse, bu üyeye oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Başkan, gerekirse daha önce söz verebilir.

Başkan, üyenin açıklamasını yeterli görmezse, uyarma cezasını kaldırmaz; yeterli görürse, uyarma cezasını kaldırdığını bildirir.

Bir üye aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alırsa durum, tutanak özetinde belirtilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Söz Söylemekten Yasaklama :

MADDE 101. — Aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alan üyenin o birleşim sonuna kadar söz söylemesi Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurulca görüşmesiz ve işaret oyuyla yasaklanabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kınama :

MADDE 102. — Kınama cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Aynı birleşimde iki kere uyarma cezası aldığı halde bunu gerektiren hareketten vazgeçmemek,
2. Bir ay içinde üç kere uyarma cezasına uğramış olmak,
3. Kaba ve yaralayıcı sözler sarfetmek ve hareketler yapmak,
4. Saldırıda bulunmak,
5. Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak veya Meclisin görevini yerine getirmesini önlemek için toplu bir harekete girişilmesine ön ayak olmak.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Meclisten Geçici Çıkarma :

MADDE 103. — Meclisten geçici olarak çıkarma cezası aşağıdaki hallerde verilir :

1. Aynı birleşim sırasında üç kere kınama cezasına uğramak,
2. Bir ay içinde beş kere kınama cezası almak,
3. Görüşmeler sırasında Devlet Başkanına, Kurucu Meclis Üyelerine, Danışma Meclisi Başkanına, Başkanlık Divanı Üyelerine ve Bakanlar Kurulu Üyelerine hakarete bulunmak,
4. Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya veya Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik veya tahrik etmek,
5. Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içine silahlı olarak girmek,
6. Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Buyurun efendim.

FIKİRİ DEVRİMSEL — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Sayın Komisyon, disiplin cezalarıyla ilgili geniş bir izah getirmişlerdir. Ancak, eylem ile ceza arasında adalet ölçüsü bakımından bir tutarsızlık olduğu kanısındayım.

Söyle ki, hepimiz bu toplumun içinden gelip, dertlerini bildiğimize göre; şimdi şu 103 ncü maddenin 4 ncü bendinde : «Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya ve Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik ve tahrik...» diyor.

Şimdi, bir sayın üye bu kürsüye çıkıpta halkı ayaklanmaya teşvik ve tahrik, Devlet kuvvetlerini ve bunların içine tabii ki, Silahlı Kuvvetler, emniyet ve zabıta kuvvetleri de dahil, bunları isyana, ayaklanmaya teşvik ve açıkça tahrik ve de Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik edecek, bu suçlar, kelimenin tam anlamıyla bu suçlar işlenecek, en fazla üç celse buraya giremeyeceği cezası alacak...

Şimdi, özür dileyerek bu maddeyle ilgili yok, ama 104, 105 nci maddeler geliyor hemen arkadan, 105 nci maddenin son fıkrasını okuyorum : «Geçici olarak Meclisten çıkarma cezasına uğrayan bir üye izin alıp kürsüden açıkça af dilerse Meclise girme hakkını kazanır.» Bu, demin manasını açıklamadığım, fakat isimlerini söylediğim suçları buradan işleyecek ve bu kamuoyunda etkisini yapacak, bu eylemin sahibi olacak, bu kürsüden «çok özür dilerim, affedin beni, yanlış söyledim» diyecek, tekrar buraya gelecek...

Geçmiş musibetlerden eğer tam ders aldysak; aramızda olacağını sanmıyorum, yani böyle bir eylemin bu kürsüde işleneceğini ben kabul etmiyorum; ama mademki madde kondu, elbette Sayın Komisyon bir ihtimali de düşünmüştür mutlaka. Onun için, bu tip eylem, bu tip söz, davranış bu kürsüden olduğu takdirde ben maddenin; bir önerge de vermişim, bu üyenin üyelik sıfatının düşmesine, ortadan kalkmasına karar verilmesini istiyorum Genel Kurulca, maddenin bu şekilde tedvinini istiyorum. Silahlı Kuvvetleri, zabıtayı, halkı, Anayasa hükümlerini bozmaya, ayaklanmaya teşvik ve tahrik edecek, ancak üç celse buraya giremeyecek ve de «Kusura bakmayın, ben özür dilerim» derse, tekrar gelecek... Devlet idaresinde, hele Yasama Organı gibi bir yerde, çok afedersiniz; ama bu kadar bigâneliğe her halde hakkımız olmasa gerekir, daha ciddi olmak, meseleyi daha ortasından tutmak zorundayız.

Çünkü; bunu yapan vatandaş, dışarıda bunu yapan vatandaş ağır cezaya çarptırılmaktadır. Yasama dokunulmazlığı Devletin yasa faaliyetlerini tanzim etmek için verilmiş bir imkân serbestisidir; ama bu Devleti batırmak için bu kürsü araç olarak kullanılamaz.

103 ncü maddenin 5 nci fıkrası hakkında yine bir önergem var, onun üzerinde de müsaade ederseniz iki açıklama yapayım : «Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içine silahlı olarak girmek.» Meclisten çıkarmayı gerektiriyor.

Şimdi, önergemde de belirttiğim gibi, muhterem üyeler, buraya geliş şekillerimiz belli. Hiç birimiz bazı yerlerde bazı delegeleri ayartarak, bazı usullerle buraya gelmiş değiliz. Her halde iyi incelenip geldiğimizi sanıyorum. Yapacağımız görevin niteliği belli, durumumuz belli, ortamımız belli. Şimdi, bahçe içine girmek yok. İçimizde ordular idare etmiş olan değerli arkadaşlarımız var, çeşitli kamu kuruluşlarında görev yapmış arkadaşlarımız var, ruhsatlı silahları olan arkadaşlarımız var. Gerçi şu anda açık bir hüküm yok, geçmiş parlamenterlerin silah taşıma izinleri ortadan kaldırılmıştır, bizim bu sıfatımızdan dolayı taşıyıp taşıyamayacağımız belli değil. Kanaatime göre, 6136 sayılı Yasaya göre İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte bir hüküm konmadıkça, sırf bu sıfatımızdan dolayı silah taşıma yetkimiz tabii ki yoktur. Benim kanım bu; ama olmasını istiyorsak, İçişleri Bakanlığı yönetmeliğe hüküm koyar. Eski parlamenterlerinki de iptal edildi; fakat bizim daha eski sıfatımızdan dolayı, bun-

dan evvelki sıfatlarımızdan dolayı; ki, o sıfatlarımız izinli olmak kaydıyla devam ediyor; ruhsatlı silahlarımızı taşıyamayacağız. Bina, bahçeye giremeyeceğimize göre artık, evinizden çıkıp Kızılay'da yemek yediğiniz vakit, burada işiniz olsun olmasın, gidip Meclis Kütüphanesinde biraz çalışayım dediğiniz zaman, hemen tekrar eve gideceksiniz. Silahı artık, sokakta da taşıyamayacaksınız.

Benim önerim şu : Özel durumumuzu da dikkate alarak, kendimize itimatsızlık yoluna da sapmayarak, Genel Kurul Salonuna ve kulislere girmemek kaydıyla, ruhsatlı silahı olan sayın üye, vestiyerdeki dolabına koyar, kapısını kilitler gelir, kuliste oturur, buraya gelir, tekrar oradan alır gider. Bunda hiçbir sakıncanın olduğunu ben sanmıyorum. «Bunda da sakınca var» denmesinin, ben, kendimize biraz itimatsızlık olacağını düşünüyorum.

Arz ederim, saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Özalp.

TEOMAN ÖZALP — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Bir evvel konuşan arkadaşımın konuşmasına biraz benzeyecek konuşmam; fakat özellikle bu maddenin bir yerine ben de değinmek istiyorum.

Şimdi bir kez daha okumama müsaade edin : «Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya veya Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik veya tahrik etmek» diyor.

Öyle bir işlem ki bu, birkaç hafta evvel yaptığımız bir yemin var, onun da bir kısmını okuyayım : «Devletin varlığı ve bağımsızlığını, ülkenin ve milletin bütünlüğünü ve bölünmezliğini koruyacağımıza..» diye burada yemin ettik. Bu yemini etmiş bir insan olarak buraya geliyoruz, bu bölünmezliğe halkı veya Orduyu teşvik ediyoruz... Bu kadar güçlü bir yeminden sonra buraya gelip de böyle bir konuşma yaptıktan sonra, aynı maddenin altıncı bendinde görülen; mesela Meclis bahçesi içinde yahut Meclis içinde yasak hareket; bu salonda sigara içmek yasaktır, içmiş bir kimse, yasak hareket yapmış; (Örnekle belki biraz şey oluyor; ama anlaşılabilir» aynı cezaya çarptırılıyor.

Ben de biraz evvel konuşan arkadaşımın aynı kanaattemim. Bu, özellikle dördüncü maddenin yeri başka olmalıdır. Sayın Komisyondan bunu bir kez daha düşünmesini rica ederim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özalp.

Buyurun Sayın Gözübüyük.

ABDULLAH PULAT GÖZÜBÜYÜK — Değerli arkadaşlar;

Muhterem Geçici Komisyon mensupları beni mazur görsünler; disiplin cezaları başkadır ve disiplin cezalarının sebepleri, gayeleri başkadır. Kanunların, yeryüzündeki kanunların ve özellikle Türk Ceza Kanununun en ağır cürüm saydığı fiiller burada disiplin cezası arasına alınmıştır. Bu, kabul edilemez, kesinlikle kabul edilemez. Bunlar disiplin cezası konusu olamaz. Olduğu veya kabul edildiği takdirde, Meclisin manevi şahsiyeti zedelenmiş olur.

Misal; senelerce Temyiz Mahkemesinde bu cürümleri incelemekle görevli dairede vazife görmüş bir arkadaşınız sıfatıyla teessürümü ve heyecanımı mazur görün. «Devlet Başkanına, Kurucu Meclis üyelerine, Danışma Meclisi Başkanına, Başkanlık üyelerine» ve 159 ncü madde vardır, 159 ncü maddede de «Türkiye Büyük Millet Meclisini, Hükümetini ve Devletin emniyet kuvvetlerini, adaleti...» sayar orada; bütün bunların tahkirin cezası bir sene ağır haptisten başlar.

Bunun dışında, 4 ncü bent, «Halkı ve Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı harekete, ayaklanmaya ve Anayasa hükümlerini bozmaya...» diyor. Allah, Allah; yani neler var neler...

Bunlar çok ağır cürümlerdir muhterem arkadaşlar, çok istirham ederim. Böyle ağır cürümlerin İttüzkte disiplin cezaları arasına girmesi doğrudan doğruya, hem Meclisin manevi şahsiyetini, hem de bizim mesleki itibarımızı zedeler. Çok özür dilerim. Bunlar ve bu gibi hallerde sayın, benden evvel maruzatta bulunan arkadaşların düşüncesi yerindedir. Bunların üyelikten affı lazım gelir.

Bunun dışında, muhterem Prof. Özalp'ın teması buyurduğu gibi, bir kere bentler ve cezalar arasında da ayrıca nispet yoktur. Altıncı bentte «Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde...» diyor. Ne demek yasak eylem?.. Bunun mahiyeti nedir?.. Suçlar ve cezalar belli olur. Kanunsuz suç olmaz ve kanunsuz ceza olmaz.

Bu sebeplerle, 103 ncü madde baştan başa temel kanunlara, hukukun esas ilkelerine, Ceza Hukukunun kurallarına tamamen aykırıdır, baştan başa değiştirilmesi; kaldırılması ve ona göre de yeniden bir düzenleme yapılması lazım gelir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Alpdündar.

MUSTAFA ALPDÜNDAR — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Ben, benden evvel konuşan hocalarımın, özellikle savcı arkadaşımın görüşlerine aynen katılıyorum. Maddenin beşinci fıkrası «Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içine silahlı olarak girmek» diyor. Daha evvelki bir maddede de «Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında, Meclislerin ayrılan yerlerine silahla girmek yasaktır, çıkarmayı gerektirir» diyordu.

Komisyon'dan bir istirhamım olacak; biz, ne ka-
nun yapıyoruz, ne de yönetmelik yapıyoruz, İçtüzü-
ğümüzü yapıyoruz değerli arkadaşlarım. 6136 sayı-
lı Kanun vardır, yürürlüktedir; Ateşli Silahlar Hak-
kındaki Kanun. Ayrıca bir de Yönetmeliği vardır. Bu Yönetmeliği, bu Kanunun bir maddesine göre İçişleri Bakanlığı yapmaktadır ve uygulamaya sok-
maktadır. Şimdi, bunun dışında başkaca silah bu-
lundurmak, taşımakla ilgili hiçbir yasa yok Türk yasalarında. Eski parlamenterler kendilerine yaptıkları özel yasayı, silah taşıma yasasını muhterem Konse-
yimiz kökünden kaldırdı attı, imtiyazlarını aldı, «si-
lahları da beri getirin» dedi. Haklı, katılıyorum.

Komisyon'dan rica edeyim; bir defa kesinlikle şunu söyleyeyim; silah yönetmeliği ve tüzüğü olma-
dığına göre, silahla ilgili maddeleri Tüzüğümüzden çıkarmasını, geri almasını diliyorum. Önergem yok; ancak Komisyon dilerse geri alabilecektir.

İkincisi; burası gül bahçesi değil arkadaşlarım. Meseleyi hafife alamazsınız. Yüklendiğimiz görev önemlidir. Bu itibarla herkes bilsin, biz silahsız de-
ğiliz, silahlıyız. Silahlı olmanın «Yurtta sulh, cihan-
da sulh» prensibiyle karşısındayım; ama silahın cay-
dırıcılığına da inanıyorum. Önce tedbir, sonra gele-
cek; ne gelecekse, nesiyle gelecekse gelsin. Bunu arz etmek için söz aldım, teşekkür ederim. Komisyon-
dan özellikle istirham ediyorum; silahla ilgili mad-
delerin geri almasını diliyorum.

Ayrıca bir mahzur daha önümüze çıkacak; bi-
liyorsunuz Bakanlar Kurulu üyeleri. bizler gibi gö-
revli Bakanlar Kurulu üyeleri silahlıdır, çifte silah-
lıdır. Bir de muhafızlıdır. Biz muhafız istemiyoruz;
ama bu abide, cami kadar saydığımız, sevdiğimiz
yerde olmamak kaydıyla, yasayla, yönetmeliklerle
verilmese de, Sayın Başkandan istirham ediyorum,
hem de iyi silah, karşılıklı olmak üzere; benim var,
diğer arkadaşlarımın da silahları olması gerekir,
birçoğunun var. Kurucu Meclis Üyeleri caydırıcı
yönde silahlıdır; arabalarında silahlıdır, dışarıda si-
lahlıdır, silahsız değillerdir.

Bunu arz etmek istedim. Zira Hükümet üyeleri
buraya geleceklerdir; herhalde bizim yaptığımız tü-
zükle de silahlarını bellerinden alamayacağız.

Saygılar sunarım efendim, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Alpdündar.

Saat 20.00'de toplanmak üzere oturumu kapatı-
yorum.

Kapanma Saati : 19.00

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 20,00

BAŞKAN : Başkanvekili Fennî İSLİMYELİ

KÂTİP ÜYELER : Evliya PARLAK, İmren AYKUT

BAŞKAN — Sayın üyeler; 8 nci Birleşimin 5 nci Oturumunu açıyorum.
Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

1. — *Danışma Meclisi İçtüzüğü Teklifi ve İçtüzük Geçici Komisyonu Raporu. (Danışma Meclisi : 2/2) (S. Sayısı : 1; Dağıtma Tarihi : 12.11.1981) (1)*

BAŞKAN — Sayın Aydar, buyurun.

MEHMET AYDAR — Sayın Başkan; ben, sadece Komisyona bir açıklama yapması için ricada bulunacağım. Müsaade ederseniz buradan soracağım.

6 ncı fıkra, «Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak.» derken buraya bir açıklama getirmelerini istirham ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.
Sayın Alpaslan.

TEVFİK FİKRET ALPASLAN — Çok teşekkür ederim. Söz almayacağım; benim yerime söylediler efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

103 ncü madde ile ilgili olarak yapılan görüşmeler üzerinde Komisyonun görüşlerini rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, Sayın üyeler;

103 ncü madde üzerinde söz alan ve görüşlerini ifade eden üyeler şu 3 ana konu üzerinde durdular. Bunu, önemsizinden başlayıp önemlisine doğru giderek arz etmek istiyorum.

Birincisi, maddenin 6 ncı bendinde yer alan, «Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak.» hükmünün müphem kaldığını ifade buyurdular.

Haklıdırlar. Biz de Komisyon olarak görüştük, bu bendin çıkarılmasını talep ediyoruz Komisyon olarak.

(1) 1 S. Sayılı basmayazı 16.11.1981 tarihli 6 ncı Birleşim tutanağına eklidir.

5 nci bent, «Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içine silahlı olarak girmek.» hükmü.

Biz, burada yeni bir yasak getirmiyoruz. Ateşli Silahlar Hakkındaki 6136 sayılı Kanunda 12 Eylül 1980 tarihinden sonra yapılan birçok değişiklikler zaten bu hususta çok ağır yasaklamalar getirmiş, ruhsatsız silah kullanmanın cezasını 30 yıla kadar varan hapisle tecziye etmiş ve eskiden verilmiş olan birçok taşıma ruhsatlarının da iptali cihetine giderek bunları bulundurma ruhsatına çevirmiştir.

Zaten genel durum böyle olunca, silahla Meclise girmeye cevaz veren bir hüküm değişikliği veya eski içtüzüklerde bulunduğu halde Danışma Meclisi İçtüzüğüne bu hükmün alınmaması âdeti Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, arsa ve bahçeleri içine silahlı olarak girmeye cevaz verebilir bir anlam kazanır.

Onun için bu maddenin burada kalmasında fayda görüyoruz.

Nihayet, diğer grup bazı arkadaşlarımız, bu maddenin özellikle 3 ncü ve 4 ncü bentlerinde yazılan suç hallerinin sadece Meclisten geçici olarak çıkarma cezası ile cezalandırılmalarını, suç ile ceza arasında bir ahenk, bir orantı bulunmaması noktasından eleştirdiler.

Sayın üyeler;

İlk bakışta durum öyle gibi gözüküyorsa da Yüksek malumunuz olduğu üzere, 3 ncü ve 4 ncü bentlerde sayılan suç halleri esasen Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil eden fiillerdir. Burada, bölümün başlığından da anlaşıldığı gibi, Meclisin kendi inziyatı yönünden verilecek olan disiplin cezaları hükmüne bağlanmıştır. Bu suçların daha ağır olan cezalarını verme yetkisi Meclisin değildir. Başka bir mekanizma, bu suç işlendiği zaman, hakkında Meclisten çıkarma cezası verilmiş olan üye hakkında, baş-

ka bir mekanizma işleyecek, Savcılık takibata geçecek ve üyenin dokunulmazlığının kaldırılması istenecek, suç mahkemece sabit görülürse mahkûm olacak ve sayın üyelerin üzerinde hassasiyetle durdukları, istedikleri husus tahakkuk etmiş olacaktır.

Beri yandan, 2485 sayılı Kanun, üyeliğin düşmesi hallerini de tatad etmiştir. Şimdi, onun dışına çıkarak, Meclisin, daha ileri bir cezayı içtüzük ile getirmesini biz mümkün görmüyoruz.

Takdir Yüksek Heyetinizindir.

FİKRİ DEVRİMSSEL — Bir sorum var efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

FİKRİ DEVRİMSSEL — 103 ncü maddenin 4 ncü bendinde, «Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini ayaklanmaya teşvik veya tahrik etmek» deniyor.

Görüşmeler sırasında mümkün ki üye kürsüdedir. Halbuki, kürsüden söylenen sözler hakkında yasama dokunulmazlığı vardır. Orada söylenen sözle ilgili olarak (Ne kadar ağır olursa olsun) bizim, bu üyenin dokunulmazlığını kaldırıp savcılık önüne çıkarmamız hukuken mümkün değil.

O halde, görüşmeler sırasında bu davranışlarda bulunan kişi, farzedelim hakaret ve diğer eylemleri de dahil, yalnız bu davranıştan dolayı bu üyelik sıfatının kaldırılması, tabii aramızda olmaz, ama olursa bu müeyyideyi getirmek lazımdır. Üyelik yönünden yasama dokunulmazlığı var, savcılık önüne çıkması mümkün değil. Üyenin sıfatını düşürsek de çıkması mümkün değil, ama en azından bir ceza verelim. Bu Meclisin dışında kalsın böyleleri.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Evet, soru demiştiniz, mütalaa oldu bu.

BAŞKAN — Buyurun.

ŞERAFETTİN YARKIN — Evvela, üyelik sıfatının düşmesini Kanun tespit etmiştir. Kanunun 16 ncı maddesi «İstifa eden veya Danışma Meclisine seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin olarak hükûm giyen ve kısıtlanan kimsenin üyeliği...»

2 ncı fıkra, «Danışma Meclisi Genel Kurulu ve Komisyon çalışmalarına özürsüz olarak katılmayanlar...»

Bir de bunun dışında «Bu Kanunun 15 ncı maddesinde sözü edilen işlerden birini kabul edenler...» der.

Bir başka üyelik sıfatının düşmesi diye bir hükûm yoktur. Kanunda yer almayan bir şeyin tüzükte yer alması mümkün değildir.

Diğer yandan, 4 ncü bentteki suç, gerçekten Sayın Devrimşel'in dediği gibi kürsüden söylenen sözlerle işlendiği takdirde de, yine Kanunun 13 ncü maddesine göre, «Danışma Meclisi üyeleri, Mecliste çalışmalarında açıkladıkları görüşlerden sorumlu tutulamazlar» deyimi açıkta kalacaktır. Yani, o madde müvacehesinde bir işlem yapılamayacaktır. Bu takdirde, buradaki ceza hafif kalacaktır. Yani, daha ağır bir ceza zaten kanunlarda var esprisini bu konuda kürsüden açıklandığı takdirde işletmek mümkün olmayacaktır.

Bu yönden bu fıkranın tamamen çıkarılması daha uygun olacaktır. Önergemiz yok, fikir olarak arz ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Arar; başka sorular da olacak zannediyorum. Bu cevaplanır mı, yoksa arkadaşlarımızın sorularını sormalarına imkân verebilir miyiz?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayhay, başka sorular varsa hepsini birden alalım efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

S. FERİDUN GÜRAY — 5 ncı fıkranın değiştirilmeyeceğini Sayın Komisyon açıklamış oldular. Şimdi bu durum, bize karşı vaki tecavüzleri caydırıcı bir rol oynamaktan alıkoymuştur kötü niyetlileri. Şimdi Sayın Arar'a soruyorum; tabancamızı ne yapacağız?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Bu soruyu bendenize tevcih etmeyin efendim. Yani, Devletin yetkili makamları var, tabanca için ruhsat veren, verilmiş olan ruhsatı geri alan, kullanmayı bulundurmaya çeviren. Böyle bir durumunuz varsa, bunu lütfen onlara sorun, bana niye soruyorsunuz?

S. FERİDUN GÜRAY — Tabancayı taşıma sıfatım devam ediyor efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Tabanca taşımak sıfatı...

RİFAT BAYAZIT — Tamam, onu arz edecek beyefendi. Tabanca taşımak ruhsatını haiz sayın generaller var, askerler var, hâkimler var, emekli valiler var, idareciler var, bunlar 6136 sayılı Kanunla taşıma ruhsatını haizdir. Taşıma ruhsatını haiz olan bir arkadaşımız Meclis bahçesinden gelip de tabancasını nereye koyacaktır?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Meclis bahçesine tabancası ile gelmesin efendim, evinde bıraksın. Yani, bendenizin

tabanca taşıma ruhsatım yok, taşıyamıyorum ben tabanca.

RIFAT BAYAZIT — Hayır, olanlar için diyoruz biz.

BAŞKAN — Sayın Arar; başka bir şey var mı; mütalaanıza belki devam edeceksiniz?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Hayır efendim, benim arzım bitmişti.

6 ncı bendin çıkarılmasını kabul ediyoruz Komisyon olarak. Yani, «Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak.» bendinin çıkarılmasını Komisyon olarak kabul ediyoruz.

Diğer bentlerin aynen kalması görüşündeyiz. Taktir Yüksek Heyetindir.

BAŞKAN — 103 ncü madde ile alakalı olarak iki önerge var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

103 ncü maddenin 4 ncü fıkrasındaki halin, Meclisten geçici olarak çıkarmayı değil, üyelik sıfatının düşmesi sonucunu doğurmasını arz ve teklif ederiz.

Fikri Devrimsel	Serda Kurtoglu
Şadan Tuzcu	Halil Evliya
Rifat Bayazit	İsmail Hakkı Demirel
Ali Dikmen	Recai Dinçer
Mehmet Aydar	Özer Gürbüz

Danışma Meclisi Başkanlığına

103 ncü maddenin 5 nci fıkrası silah taşıma ya-
sağından bahsetmektedir.

Sayın üyelerin seçilme şekli, görevimizin niteliği ve durumumuz itibariyle fıkranın, «Türkiye Büyük Millet Meclisi binasının kulis ve Genel Kurul salonlarına silahlı olarak girmek.» şeklinde değiştirilmesi ni arz ve teklif ederiz.

Turgut Kunter	Lütfullah Tosyalı
Bekir Tünay	Fikri Devrimsel
Tandoğan Tokgöz	Necmettin Narhoğlu
A. Fehmi Kuzuoğlu	Şadan Tuzcu
Recep Meriç	Serda Kurtoglu

BAŞKAN — Önergeler üzerinde söz almak isteyen olmayacağını tahmin ediyorum, önergeler açık.

Önergeler hakkında sayın Komisyonun bir görüşü var mı?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Şimdi bu silahla girme hususundaki önerge, sanıyorum bahçe ve arsaları çıkartıyor. Yalnız, kullanılan diğer bir tabir, bir İktüzük metnine girecek nitelikte gözüküyor bize, «Kulis» ta-

biri. Özel olarak buraya kulis deniyor; ama bu böyle resmi bir metinde bulunmasa daha iyi olur. Binaenaleyh, o kelime değişir ise katılırız efendim. «Salon», «Bina», bilmiyorum yani resmi adı nedir? Yalnız, «Binası» denebilir, «Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına.»

BAŞKAN — Müsaade ederseniz «Kulis» i Dinlenme salonu» olarak dikkate alalım.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — «Genel Kurul ve komisyon salonlarına», «Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında Danışma Meclisine ayrılan komisyon ve Genel Kurul salonlarına.»

BAŞKAN — Önerge sahipleri buna katılıyor mu?

FİKRİ DEVRİMSEL — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahipleri bu görüşe katılmaktadırlar.

Bu görüşü ve aynı zamanda 103 ncü maddenin 6 ncı bendinin çıkarılması kaydıyla maddeyi kati şekliyle oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Arar; 103 ncü madde ile alakalı bir önerge daha vardı, Komisyon olarak buna katılmadığınızı ifade etmiştiniz.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Üyeliğin düşmesi ile ilgili olan önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — O itibarla, esasen dikkate alınması mümkün olmayacak, madde oylanmıştır.

104 ncü maddeyi okutuyorum.

Meclisten Geçici Çıkarma Cezasının Sonuçları :

MADDE 104. — Meclisten geçici olarak çıkarma cezası, en çok üç birleşim için verilir.

Bu ceza, verilir verilmez derhal yerine getirilir. Bu cezaya uğrayan üye cezasının yerine getirilmesine karşı gelirse, Başkan, oturumu derhal kapatarak o üyenin salondan çıkartılmasını idareci üyelere ister.

Bu cezaya çarptırılan üye, Danışma Meclisinin Genel Kurul, Komisyon, Başkanlık Divanı çalışmalarına cezası süresince katılamaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?... /

Buyurun Sayın Gözübüyük.

ABDULLAH PULAT GÖZÜBÜYÜK — Efendim, Muhterem Komisyon lütfederse, kabul buyurursa, hiç olmazsa müeyyideyi takviye etmelidir. «En çok üç» değil, «En çok beş» olmalıdır, bunu lütfet-sinler,

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyondun düşüncesi nedir bu konuda?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla görüştük, 8 birleşim olarak tespitinde fayda olduğunu arkadaşlarımız ittifak halinde bana söylüyorlar. Çünkü, 8 birleşim, tespit ettiğimiz çalışma günlerine göre iki hafta ediyor. Meclis aksine karar vermedikçe Pazartesi, Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri; yani haftada 4 gün çalışacağına göre, 8 birleşim olursa iki haftalık bir süreyi kaplıyor. Biz bu şekilde değiştiriyoruz getirdiğimiz metni.

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz isteyen?...

Buyurun efendim.

TURHAN GÜVEN — Sayın Başkan; 8 birleşim teklif edildiğine göre, 5 birleşim gelmeyen üye üyelikten çıkarılma durumuyla karşı karşıya kalacak. Acaba 8 birleşim gelmeyen üye için bu süre işleyecek mi, işlemeyecek mi onu öğrenmek istedim? Cezaya olduğuna göre.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Komisyondun görüşü nedir efendim?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, bu Meclis Genel Kurulıyla verilmiş bir cezadır. Özürsüz ve mazeretsiz gelmemek hali değil bu. Gelmeyişinin sebebi, Genel Kurul kararı. Binaenaleyh, üyelikten düşmesini gerektiren 5 günlük süreye girmemesi lazım.

BAŞKAN — Konu aydınlanmış ve zapta geçmiştir.

Buyurun efendim.

İSA VARDAL — Efendim, şimdi Komisyon 8 celse olarak teklif yaptı. Bir yerde bu üyenin mükâfatlandırılması gibi bir durum doğuruyor. O üye 8 celse çalışmayacak, komisyonlara iştirak etmeyecek, bir yerde mükâfatlandırma oluyor. Bir yerde bu kötüye kullanılabilir. Bu hiç olmazsa 5 celse olarak düzeltilsin.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

MUZAFFER ENDER — Bu cezayı mükâfata çevirmemek için oraya bir kayıt daha koyalım, diyelim ki, «Ankara dışına çıkamaz cezalı olan üye.»

BAŞKAN — Komisyonun mütalaasını rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Sayın Başkan; 3 teklifle karşı karşıyayız;

1. Getirdiğimiz ilk metin, 3 birleşim.

2. Sayın Gözübüyük diyor ki, «5 birleşim.»

3. Biz burada arkadaşlar istişare ettik ve bazı arkadaşlarımız bunu 8 birleşim olmasında yarar olduğunu söylediler.

Şimdi yapılacak iş, lütfederseniz 8'den başlayarak 5'e doğru oya koyun, Genel Kurul hangisini kabul ederse, onda karar kılalım ve geçelim bu maddeyi efendim.

BAŞKAN — Müsaade ederseniz, diğerlerini oya koymama fiili imkân Tüzük bakımından yok.

Bu itibarla Komisyonun bu yeni teklifini, yani üç birleşim sekiz birleşim olarak tashihi suretiyle maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

105 nci maddeye geçiyoruz, maddeyi okutuyorum.

Disiplin Cezalarında Savunma ve Özür Dileme :

MADDE 105. — Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca görüşmesiz, işaret oyu ile kararlaştırılır.

Böyle bir cezaya uğratılması teklif edilen üyenin savunmasını yapmak yahut bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır.

Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları, tutanak özetine geçirilir.

Geçici olarak Meclisten çıkarma cezasına uğrayan bir üye izin alıp kürsüden açıkça af dilerse Meclise girmek hakkını kazanır.

Disiplin cezaları Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?...

FEYZİ FEYZİOĞLU — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, bir önergeniz de var sizin, buyurun efendim.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Evet, onunla ilgili efendim.

Önerim bir kelime değişikliğiyle ilgili efendim; «Böyle bir cezaya uğratılması teklif edilen üyenin savunmasını yapmak yahut bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır» denmektedir. Buradaki «Arkadaşına» sözü yerine «Diğer bir üyeye yaptırmak hakkıdır» veya «Üye arkadaşına yaptırmak hakkıdır» denmesi daha uygun olur düşüncesindeyim. Herhalde «Arkadaşına» ifadesi anlamsız olur.

BAŞKAN — Sayın Komisyon Sözcüsü, buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Efendim, haklıdır tabii. Bu gözden kaçmış bir şey. Redaksiyona taalluk ediyor. «Üye» olarak değiştireceğiz, «Bir üyeye» şeklinde olabilir.

BAŞKAN — Aynı konudaki önergeyi okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Danışma Meclisi İçtüzük Teklifinde aşağıdaki değişikliğin yapılmasını öneriniz.

Saygılarımızla,

Madde 105. — «Arkadaşına» yerine «diğer bir üyeye» denmelidir.

Feyzi Feyzioğlu	A. Güngör Çakmakçı
Ayhan Fırat	Yavuz Altop
Necdet Geboloğlu	Azmi Eryılmaz
Orhan Civelek	Cemil Çakmaklı
Habib Evliya	Şadan Tuzcu

Bekir Tünay

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — 105 nci maddede, kabul ettiğiniz önerge istikametinde redaksiyonu için maddeyi Komisyonaya veriyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

MAHMUT AKKILIÇ — Sayın Başkan, madde ile ilgili söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Efendim, müsaade ederseniz, oylama bitmiştir. Önerge oylanmıştır.

Müsaade ederseniz usulümüzü bir daha izah etmekte fayda mülâhaza ediyorum: Maddeler üzerinde genel görüşme açıyorum. Genel görüşme nihayete erdikten sonra Komisyon Sözcülümüze söz hakkı tanıyoruz. Onu takiben önergeler üzerinde görüşme açıyoruz. Önergeleri oyunuzda sunuyoruz. Bu itibarla, bu işlemler bittikten sonra madde hakkında tekrar genel görüşme açılması mümkün değildir. Aksi takdirde kabul ettiğimiz Tüzüğe aykırı hareket etmek durumunda kalacağız. Beni mazur görmenizi rica ederim.

MAHMUT AKKILIÇ — EStağfurullah, ama Bakanlar Kurulu konusu var.

MUZAFFER ENDER — Yalnız Kâtip arkadaşlar dikkat etmiyorlar, el kaldırıyoruz, görmüyorlar. Bakanlar konusu var; önemli bir konu.

A. AVNİ ŞAHİN — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

A. AVNİ ŞAHİN — Efendim, ilk söz verdiğiniz zat önerge sahibiydi. Önerge sahibi olmayanlar konuşma şansını bulamadılar.

BAŞKAN — Oylandı Beyefendi, oylandı madde.
KEMAL DAL — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KEMAL DAL — Oylanmadan önce devamlı el kaldırıyoruz, söz istiyoruz duymuyorsunuz, dikkat edilmiyor.

BAŞKAN — Müsaade ederseniz Sayın Dal şu nu da ifade edeyim: Yerleşimde bir hata var, sol ve sağ tarafı gerçekten görmek imkânımız yok. Bu itibarla idareci arkadaşlarımızdan orta sıraların muhterem üyelere tahsisini rica ettik; yeni bir yerleşim planı yapacağız. Zannediyorum ondan sonra bu kabîl hatalar tekerrür etmez; teşekkür ederim.

«Üyelerin Sosyal Hakları» başlıklı Beşinci Bölüme geçiyoruz; 106 ncı maddeyi okutuyorum.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Üyelerin Sosyal Hakları

Sosyal Haklar :

MADDE 106. — Danışma Meclisi üyeliğine seçilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine sağlanan sosyal haklardan yararlanırlar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?...

MUZAFFER ENDER — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun efendim.

MUZAFFER ENDER — Efendim, bu hakların kesinlikle bildirilmesini istiyoruz. Biz hakkımızın, hukukumuzun ne olduğunu bilemiyoruz; nerelerde ne hakları kullanacağız?... Mümkünse bu hususta bir açıklama getirsinler yahut bize yazılı bir belge verilsin.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başka bir mütalaa var mı efendim?...

Sayın Sözcü, bu konuda bir görüş var mı efendim?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Efendim, Kurucu Meclis hakkındaki 2485 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin üçüncü bendi, «Danışma Meclisine seçilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine sağlanan diğer sosyal haklardan yararlanırlar» hükmünü ihtiva etmektedir. Bu hükmün aynen İçtüzükte bulunmasında fayda mülâhaza ettiğimiz için 106 ncı madde olarak tedvin ettik.

Bu sosyal hakların en önemlisi, sayın üyelerin ve bakmakla yükümlü oldukları kimselerin tedavisi ile ilgili olan hukuki düzenlemelerdir. Bunun dışında, Devlete ait bazı ulaştırma vasıtalarında üyelere tenzilat yapılır. Keza Türkiye Posta İdaresi, Telefon

İdaresi belli bir ölçüde telefon ücretlerinde tenzilat yapar. Bir de sayın üyelerin yurt dışına seyahatlerinde kendilerine diplomatik kırmızı pasaport verilir. Sanıyorum bunların dışında da herhangi başka bir şey yoktur.

BAŞKAN — Soru cevaplanmıştır.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

107 nci maddeye geçiyoruz, maddeyi okutuyorum.

Üyelerin Tedavisi :

MADDE 107. — Başkanlık Divanı, Danışma Meclisi üyelerinin ve bakmakla yükümlü bulundukları kimselerin yurt içinde ve dışında tedavileri için gerekli tedbirleri alır.

Üyelerin tedavilerinde izlenecek esas ve usuller bir yönetmelikte gösterilir. Yeni yönetmelik hazırlanuncaya kadar 28.4.1976 tarihli ve 16 sayılı «Cumhuriyet Senatosu Üyeleri ve Bakmakla Yükümlü Bulundukları Kimselere Ait Tedavi Yönetmeliği» uygulanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 108'i okutuyorum.

ALTINCI KISIM

Oylamalar ve Seçimler

BİRİNCİ BÖLÜM

Oylamalar

Oylama Şekilleri :

(MADDE 108. — Oylama üç şekilde yapılır :

1. İşaretle oylama,
2. Açık oylama,
3. Gizli oylama,

İşaretle oylama üyelerin el kaldırması, tereddüt halinde ayağa kalkmaları, beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda kabul ve ret oyu veren üyenin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.

Açık oylama, üzerinde üyelerin ad ve soyadlarının yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması yahut ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan üyenin ayağa kalkarak «kabul», çekinse», veya «ret» kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun Divan üyelerince kaydedilmesi suretiyle olur.

Oy pusulalarının toplanması kürsüde bulunan bir kutuya oy pusulalarının atılması suretiyle yapılır. Açık oylama şekillerinden birine başvurulması, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

Gizli oylama, üzerinde hiç bir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüde kutuya atılması suretiyle yapılır.

Beyaz yuvarlak kabul, yeşil yuvarlak çekinse ve kırmızı yuvarlak ret oyu anlamına gelir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye ... Buyurun Sayın Arar.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, daha önce kabul edilen bir karara göre, bu maddede geçen «Çekinse» kelimeleri «Çekimse» olarak yazılacaktır.

BAŞKAN — Sayın Baysal, sizin bir önermeniz var; çekinse kelimesinin kaldırılması konusunda?...

ORHAN BAYSAL — Sayın Başkan, öneremi daha önce bir başka maddenin kaldırılması için vermiştim. Öneremi geri alıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Buyurun Turgut Tan.

TURGUT TAN — Sayın Başkan, efendim burada herhalde bir redaksiyon hatası olacak; diyor ki, «İşaretle oylama üyelerin el kaldırması, tereddüt halinde ayağa kalkmaları, beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda kabul ve ret oyu veren üyenin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.» Burada «üyenin» deniyor, bu «üyelerin» olması lazım gelir.

BAŞKAN — Bu hususta Komisyonun görüşü?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, ikazma teşekkür ederim arkadaşımızın, «Üyelerin» olması lazım.

BAŞKAN — Başka bir görüş var mı?... Yok.

Maddeyi, «Çekinse» kelimesini «Çekimse» olarak, okunduğu şekilde düzeltmek ve «Üyenin» kelimesinin «Üyelerin» olarak tashih etmek kaydıyla oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 109'u okutuyorum.

İşaretle Oylamanın Yapılacağı Haller :

MADDE 109. — Anayasada, kanunlarda ve İttüzkte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda işaret oyunu başvurulur.

İttüzkte işaret oyuyla halledileceği belirtilen konularda oylamaların işaretle yapılması zorunludur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 110'u okutuyorum.

İşaretle Oylamada Usul :

MADDE 110. — İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister.

Başkanlık Divanı üyeleri, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra başkana bildirirler.

Oylama sonucu başkan tarafından Genel Kurula «kabul edilmiştir» veya «kabul edilmemiştir» demek suretiyle ilan olunur.

İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, başkan ve Divan üyeleri beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, başkan oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.

Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra, bir arada kalan beş üye sonucun açıkça anlaşılmadığı gerekçesi ile oylamanın tekrarlanmasını isterlerse, oylama safonda ikiye bölünmek suretiyle yeniden yapılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum» Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 111'i okutuyorum.

Açık Oylamanın Zorunlu Olduğu Haller :

MADDE 111. — Genel ve Katma Bütçe Kanun tasarıları, bu kanunlara ilişkin ek tasarılarla değişiklik tasarıları, genel ve katma bütçeli daireler için ek ödenek veya olağanüstü ödenek verilmesi hakkındaki kanun tasarıları, bu kanunlara ilişkin değişiklik tasarıları, bu kanunlarda bölümler arasında aktarma yapılmasına dair kanun tasarıları ile yasama organı bütçesinin değiştirilmesi hakkında verilen kanun teklifleri, geçici olarak harcama yapılmasına ve gelir toplanmasına yetki veren kanun tasarılarının tümü; vergi, resim ve harçlar konmasına, kaldırılmasına, eksiltilmesine veya artırılmasına dair kanun tasarısı ve tekliflerinin tümü; kesinhesap kanunu tasarıları, genel ve katma bütçeli dairelere bağlı döner sermayeler hesaplarının onaylanmasına dair kanun tasarılarının tümü; milletlerarası anlaşmaların onaylanması; bu anlaşmalara katılma veya bu anlaşmaların

rın belli hükümlerinin yürürlüğe konması hakkındaki katılma bildirilerinin yapılmasının uygun bulunması hakkındaki kanun tasarılarının tümü; uzun vadeli kalkınma planı tasarısının tümü; Anayasanın değiştirilmesine dair kanun tekliflerinin her bir maddesi ile tümü ve bu İçtüzüğün emredici hükümleri ile belirtilen diğer hususların, oylanması, açık oylama ile yapılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Buyurun Sayın Hamza Eroğlu.

HAMZA EROĞLU — Efendim, Sayın Komisyonun dikkatini çekmek için söz aldım. Şu anda yürürlükte bulunan Anayasanın 65 nci maddesinin birinci fıkrasına göre, milletlerarası antlaşmaların, onaylanması Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır. Onaylama yetkisi, Anayasanın 97 nci maddesine göre, Devlet Başkanına ait. Bundan ötürü, burada «milletlerarası antlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması» hükmü daha doğrudur. Onun altındaki hüküm de yine yapılmasının uygun bulunmasıdır. 65 nci maddenin birinci fıkrasının son hükmünün dikkate alınarak düzeltilmesini arz ve rica ediyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Komisyon?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Bir nokta daha var efendim.

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu buyurun efendim.

FEYZİ FEYZİOĞLU — Sayın Arar dediler ki, 84 ncü maddede «Programlar» dendi, ondan sonra bölümlerden dendi. Burada da bölümlerden önce programlar dendi; bölümlerin paragraf içine alınmasını dilerim. Bu hususta mutabakat içinde olalım.

BAŞKAN — Evet.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, Genel Kurulun tasvibi olursa, bu maddenin yeniden redaksiyonunda ileride çıkabilecek bazı zorlukları önleme bakımından fayda görüyoruz. Zaten birçok maddeyi aldık, bir günümüzü buna hasredeceğiz. Onun için müsaa- de ederseniz 111 nci maddeyi yeniden bir redaksiyona tabi tutup, yeniden getirelim ve Komisyona iadesini rica ediyoruz.

BAŞKAN — 111 nci maddenin Komisyona iadesi, Komisyon tarafından istenmektedir. Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde Komisyona iade edilmiştir.

Madde 112'yi okutuyorum,

Açık Oylama İstemi :

MADDE 112. — Anayasa, Kanunlar ve İçtüzük gereğince işaret oyuna yahut gizli oya başvurulması zorunlu olmayan hallerde açık oylama yapılması en az on üyenin yazılı istemine bağlıdır.

Bu husustaki önergelerin, oylamaya geçilmeden önce başkanlığa verilmiş olması gereklidir. Başkan, oylamaya geçmeden önce, açık oy istemi olduğunu bildirir ve önerge sahiplerinin Genel Kurul salonunda bulunup bulunmadığını tespit eder.

Oylamaya ilk olarak açık oy isteminde bulunan üyelerden başlanır. Önerge sahiplerinin tamamı Genel Kurul salonunda bulunmaz veya noksan imza herhangi bir üye tarafından kabul edilmez veya oylamaya katılmazlarsa, açık oylama istemi düşer.

Açık oylama önergesinde imzası bulunanlardan herhangi birinin oyunu kutuya atmadığı tasnif sonunda anlaşılırsa yapılan oylama, işaret oyu niteliğinde işlem görür.

Açık oylama sırasında basılı oy pusulası bulunmayan üye bir beyaz kâğıt üzerine adını ve soyadını yazıp imzalamak suretiyle oyunu kullanabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok.

Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Açık Oylamanın Sonuçlanması :

MADDE 113. — Açık oylamada, oylama işleminin sona erdiği başkanlıkça bildirildikten sonra, hiç bir üye oyunu kullanamaz.

Oyların sayımı ve dökümü Divan üyelerince yapılır ve tutanakla tespit edilen sonuç aynı oturumda başkan tarafından ilan olunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birden Fazla Açık Oylamanın Birarada Yapılması :

MADDE 114. — Birden fazla husus hakkında açık oylama yapılması gerekiyorsa, açık oylama işlemleri, oy pusulalarının değişik kutulara aynı zamanda atılması suretiyle de yapılabilir.

Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir. Ancak, muhtevası itibarıyla çelişki doğurması muhtemel maddeler ayrı ayrı oylanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen üye?... Yok.

Maddeyi oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Karar Yeter Sayısı :

MADDE 115. — Oya konulan bütün hususlar, Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte ayrıca hüküm yoksa, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile kararlaştırılır. Salt çoğunluk, tek sayılarda yarıdan az olmayan; çift sayılarda yarıdan bir fazla olan çoğunluktur.

İşaretle oylamada kabul oyları ret oylarından fazlaysa, oya konan husus kabul edilmiş; aksi halde, ret edilmiş olur. Çekinse oylar, toplantı yeter sayısına dahil edilir; karar üzerinde etki yapmaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşme isteyen var mı efendim?... Buyurun Sayın Fırat.

AYHAN FIRAT — Sayın Başkan, sayın üyeler; Burada mühim gördüğüm bir konuyu sayın Komisyonun bilgilerine arz etmek istiyorum.

Maddenin birinci paragrafında, kararların salt çoğunlukla alınacağı açıkça yazılmıştır. Salt çoğunluk da nasıl meydana geldiği belirtilmiştir tek ve çift sayılar için.

Maddenin ikinci paragrafında, «İşaretle oylamada kabul oyları ret oylarından fazlaysa, oya konan husus kabul edilmiş, aksi halde reddedilmiş olur. Çekinse oylar toplantı yeter sayısına dahil edilir.» denmektedir. Eğer çekimse oylar toplantı yeter sayısına dahil edilirse, salt çoğunluk temin edilemeyebilir. Çekinse oylar karar yeter sayısına dahil edilmiş olsaydı, yukarıdaki paragrafla aşağıdaki paragraf arasında uyum hâsıl olurdu. Aksi halde bir tezat vardır.

Misal de verilebilir. 1973 Millet Meclisi İçtüzüğünde bu konuda aynen şöyle denmektedir: «Genel Kurulda bulunup da oya katılmayanlar yeter sayıya dahil edilebilir.» Bu takdirde salt çoğunlukta bir problem kalmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Yarkin.

SERAFETTİN YARKIN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Tasarının 26 ncı maddesini görüşürken bir önerge vermiştik ikinci fıkrasıyla ilgili olarak. Komisyonlar, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğuyla karar verir. Önergemiz şu idi : «Salt çoğunluk çift sayı olduğu takdirde ve oylarda da eşitlik olursa ne olacak?...» Ve çözüm

yolu getirmiştik. Millet Meclisi İttüzüğünde olduğu gibi, Başkanın tarafı tercih olunur şeklindeydi.

Komisyon, Başkana ağırlık kazandırmak istemiyoruz dediler. Çözüm yolu ne olacak dedik?.. Bu maddenin bu konuyu çözdüğü söylenmişti hatırimda kaldığına göre. Oysa bu madde bunu çözmiyor. Bu sadece tek sayının ve çift sayının ne anlama geldiğini, salt çoğunluğu ifade ediyor. Dolayısı ile oylarda eşitlik hali çözülmez halde kalmıştır.

Bir boşluktur. Sayın Komisyon iştirak ederler de bu maddeyi tedvin ederken önergemizi dikkate alırlarsa, zannediyorum çıkabilecek bir hata önlenmiş olur.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yarkın.

Buyurun Sayın Tuzcu,

ŞADAN TUZCU — Müsaade ederseniz buradan konuşacağım.

Burada toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu tabiri var. Burada, şu andaki misalde de var. Sayın Başkanımız burada, toplantıya katılıyor, Sayın Başkanvekili de toplantıyı yönetiyorlar. Kendileri rey vermeye katılamaz diye bundan evvel kararlaştırdık. Ben, Sayın Komisyon müsaade ederse toplantıya değil de oylamaya katılanların salt çoğunluğu şeklinde düzeltilmesini benimser ve teklif ederim. Çünkü şu anda görüldüğü gibi, Sayın Başkanımız ve yönetimi idare eden Sayın Başkanvekilimiz toplantıya katılıyorlar; fakat oylamaya katılamıyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka bir görüş var mı efendim?.. Sayın Komisyon, görüşlerinizi rica edeyim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, bu maddede daha evvelce yapılan değişikliğe uygun olarak «çekinser» kelimesinin «çekinser» olarak yazılmasından başka herhangi bir değişiklik yapmayı düşünmüyoruz. Getirdiğimiz metnin bir sıkıntıyı mucip olacağını da sanmıyoruz. Bu hüküm doğrudur.

AYHAN FIRAT — Bir misal arz edebilir miyim yerimden?

BAŞKAN — Yüksek sesle olmasını rica edeyim.

AYHAN FIRAT — Sayın Genel Kurulun 100 üyenin iştirakiyle toplandığını kabul edelim. 100 üyenin iştirakiyle toplandığına göre salt çoğunluk 51'dir. Çift sayılarda bir fazladır. Herhangi bir oylamada işaretle oylamada 25 kişi evet, 20 kişi hayır, 45; 55 kişi de çekinser kaldı. Bu durumda 25 kişiyle evet reyini kabul edilmiş oldu. Ancak salt çoğunluk olmadı. Salt çoğun-

luk olabilmesi için, çekinser oyların karar yeter sayısına oklenmesi gerekir. Halbuki madde değiştirilmiş, çekinser oylar toplantı yeter sayısına dahil ediliyor diyor. O zaman birinci paragrafı ikinci paragraf arasına nüans var, büyük bir nüans var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Komisyonun başka bir görüşü var mı efendim?

REMZİ BANAZ — Sayın Komisyon 26 ncı maddede, eşitlik halinde getirilen çözümü açıklamadılar?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, müsaade ederseniz, Komisyonun Kâtip Üyesi bu konuda açıklama yapacak.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂZİM ÖZTÜRK — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Çekinser oyların oylamada ne türlü değerlendirileceği uzun süre tartışılmış bir konudur. Evvelki ifadelerde çekinser oyların karar doğrultusunda değerlendirileceği kabul edilmiş, bilahare üzerinde uzun münakaşalar cereyan etmiştir ve burada tüzük taslağında önerilen biçimde, yani toplantı nisabına dahil karar üzerinde etki yapmayan bir çoğunluk halinde düşünülmüştür. Arkadaşımızın verdiği misalde 100 kişilik bir mecliste, mevcudu 100 kişi olan bir mecliste, 10 tane kabul, 5 tane ret, gerisi çekinser kahrırsa, bu işareti oylamada geçerli olmaktadır, uygulama bu yoldadır, arz ederim.

BAŞKAN — Açıklamayı dinlediniz?..

KEMAL DAL — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KEMAL DAL — Efendim, «Mevcudun çoğunluğuyla karar vermek» ifadesi var maddede. Farz edelim ki, 100 kişiyle toplanıldı. Mevcut daha sonra düştü 60 kişiye. Yani, toplanma sayısının altına düştü. 60 kişinin yarısından bir fazlası 31 kişi. 31 kişi ile acaba karar alabilecek miyiz?.. Lütfen komisyon açıklasınlar.

BAŞKAN — Bir açıklama yapacak mısınız efendim Sayın Dal'ın görüşüne?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, ret ve çekinserlerle beraber, toplantı yeter sayısı varsa, 31 kabul, reddenden de çok ise, elbette karar alınacak o sayı ile.

BAŞKAN — Madde böylece açıklanmıştır. «Çekinser» kelimesinin «Çekinser» olarak düzeltilmesi kaydı ile 115 nci maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde ekseriyetle kabul edilmiştir.

Madde 116'yı okutuyorum.

Gizli Oylama.

MADDE 116. — Anayasa veya kanun gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya içtüzüğün işaret oyuyla hallinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda yahut açık oylamanın içtüzük uyarınca istem üzerine yapıldığı hallerde, gizli oylama yapılmaz.

Yukarıdaki fıkrada yazılı haller dışında gizli oylama yapılabilmesi için on üyenin bir önerge ile, gizli oylama yapılmasını istemesi ve bu istemin Genel Kurulca kabulü lazımdır. Karar görüşmesiz işaret oyuyla alınır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 117'yı okutuyorum.

Gizli Oylama Usulü.

MADDE 117. — Üyelere, beyaz, yeşil ve kırmızı renkte üç yuvarlak birden verilir. Bunlardan oy olarak kullanılacak yuvarlaklar, bunun için gösterilen kutuya atılır.

Diğer iki yuvarlak ayrıca belirtilen yere bırakılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 118'i okutuyorum.

Oylamanın Anlamının Belirtilmesi.

MADDE 118. — Gereken hallerde başkan oylamadan önce verilecek oyların ne anlama geldiğini kısaca belirtebilir.

Her oylamadan önce üyeler zil çalınmak suretiyle çağrılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 119'u okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçimler

Seçimlerin Genel Esasları ve Usulü.

MADDE 119. — Anayasada, 2485 sayılı Kanunda ve içtüzükte aksine hüküm bulunmadığı hallerde Danışma Meclisi Genel Kurulunda ve Komisyonlarında yapılacak bütün seçimlerde üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İlk oylamada sonuç alınmazsa ikinci oylamada en fazla oy alan veya alanlar seçilmiş olur-

lar. Oylarda eşitlik olması halinde eşit oy alanlar arasında ad çekilir.

Genel Kurulda seçimler, kanun ve içtüzükle belirtilmiş başka bir usul yoksa, alfabe sırasıyla adları okunan üyelerin oylarını kürsüdeki kutuya atmaları suretiyle yapılır.

Sayın ve döküm işi ad çekmek suretiyle tespit edilecek üç üyeli bir tasnif komisyonu tarafından yerine getirilir. Bu komisyonun oylama sonuçlarına ait raporu, aynı oturumda başkan tarafından Genel Kurula açıklanır.

Seçimlerde üyeler zil çalma suretiyle çağrılır.

Yukarıdaki hükümler komisyonlardaki seçimlerde kıyas yolu ile uygulanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?...

TÜLAY ÖNEY — Bir redaksiyon Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Öney, buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY — Sayın Başkan, 119 ncu madde sadece genel kurulda ve komisyonlarda nasıl seçim yapılacağını belirtiyor. Komisyonlara nasıl üye seçileceğine dair bir esasa içtüzükte rastlayamadım. Nitekim, komisyonları belirleyen 19 ncu maddeyi zaten içtüzük Komisyonumuz çeşitli önergelerle birlikte genel kurulda geri almıştı. Yanlış hatırlamıyorsam o önergelerin birinde, komisyonlara üyelerin nasıl seçileceğine dair bir sistem getirilmesi konmuştur. Eğer, böyle bir durum gerçekten varsa, komisyonlara nasıl üye seçileceğini 19 ncu maddede belirleyeceksek mesele yok; ama «Seçimler» başlığı altındaki 119 ncu madde mecliste yapılacak bütün seçimleri kapsayan esasları getiriyorsa, o zaman komisyonlara üye seçilmesi konusundaki esasların ne olacağını öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

HALİL EVLİYA — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Evliya.

HALİL EVLİYA — Bir redaksiyon için söz istedim, müsaade ederseniz yerimden arz edeyim.

BAŞKAN — Biraz yüksek lütfen.

HALİL EVLİYA — «Yukarıdaki hükümler komisyonlardaki seçimlerde de kıyas yolu ile uygulanır» olsa daha doğru olur.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Güven.

TURHAN GÜVEN — Daha evvel, yemin merasimi için, andıçmede «Soyadı ve adlarının» dendiği halde, burada sadece «Alfabe sırasıyla adları okunan» şeklinde geçmektedir. Burada da bir soyadı baş-

langıcı olacak mı? Soyadı ve adına göre midir, sadece adına göre midir?

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon, bir açıklama yapacak mısınız

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, «Komisyonlar için», «Komisyonlarda» değil, komisyonlar için yapılacak seçimlere ilişkin hükümleri geri aldığımız 19 ncu maddenin sonunda tedvin etmeyi düşünüyor idik. Ancak, bunun mümkün olmaması takdirinde, çünkü 19 ncu madde esasen uzun bir madde bütün komisyonları sayıyor; bu husus boşlukta kalabilir. O takdirde, komisyonlara yapılacak seçimlerin şimdi okuduğumuz ve üstünde bir iki arkadaşımızın mütalaasını dinlediğimiz 119 ncu maddede yer alması gerekir. Bu itibarla, doğabilecek herhangi bir mahzuru önlemek amacıyla 119 ncu maddenin de Komisyona iadesini istirham ediyoruz.

TÜLAY ÖNEY — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TÜLAY ÖNEY — Bu takdirde bizim önerge verme hakkımız doğar mı efendim?

BAŞKAN — Bir daha tekrar eder misiniz?

TÜLAY ÖNEY — Bu takdirde bizim önerge verme hakkımız doğar mı? Çünkü bu konuda hiç bir görüş serdedilmemiştir. İktüzük Komisyonu muhtemelen kendi fikri doğrultusunda, kendi fikrine uygun bir komisyon seçimine ilişkin bir sistem getirecektir. O zaman Genel Kurulda yeniden görüşme açılıp, önerge verilmesi söz konusudur.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Gayet tabii efendim. Yeni müzakere oluyor çünkü o zaman, yani burada müzakeresi tamamlanmadı ki. Biz geri alıyoruz. Binaenaleyh, getirdiğimiz metin üzerinde de arkadaşlarımızın görüşlerini bildirmek ve önerge vermek haklarıdır.

BAŞKAN — Şu halde bir hususu açıklığa kavuşturmakta fayda mülahaza ediyorum. Münhasıran Komisyonun maddeyi geri alması halinde söylediğiniz husus bahis konusudur; tekrar müzakere açılması.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Gayet tabii efendim, gayet tabii. Yani, görüşülmeden...

BAŞKAN — Görüşülmeden geri alınan maddelere münhasır.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Bir defa burada kabul edildi, bi-

ze redaksiyon için verildi. O maddeler değil elbette efendim.

BAŞKAN — Evet. Yoksa dikkate alınmak suretiyle sevk edilen maddeler hakkında bu görüş bahis konusu değildir. Arkadaşlara bir kere duyurmakta fayda mülahaza ettiğim için, tekrar ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU ÜYESİ

İSMAİL ARAR — Evet efendim. Haklısınız efendim.

BAŞKAN — 119 ncu maddeyi Komisyona iade etmek üzere oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddenin iadesi kabul edilmiştir.

YEDİNCİ KISIM

Tutanaklar

Tutanak Türleri, Tutulması ve Tutanakta Düzeltme.

MADDE 120. — Genel Kurulda tam ve özet olarak, iki türlü tutanak tutulur.

Tam tutanak, ses alma makinesinin yardımıyla stenograflar ve İktüzüğün gerektirdiği hallerde Divan üyeleri tarafından tutulur.

Bunlar, tutanak dergisinde yayımlanır.

Tam tutanağın bastırılıp dağıtılmasından başlayarak onbeş gün içinde ilgililer, gereken düzeltmelerin yapılması için başkanlığa yazı ile başvurabilirler.

Bu başvurma üzerine, Başkanlık Divanı, gereken incelemeyi yapar. Başkanlık Divanı düzeltme istemini haklı görürse, bir düzeltme yayımlanır ve ait olduğu tutanak dergisine eklenir.

Bir yasama yılının son birleşiminin tutanak özeti Divan üyeleri tarafından hemen orada yazılarak o birleşimin sonunda okunur.

Bu halde düzeltmeler okuma sonunda yapılır.

Son birleşim tutanağında üyeler tarafından yapılacak düzeltmeler ilk çıkacak Resmi Gazetede yayımlanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Buyurun.

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Ben, bu maddenin 4 ncü fıkrası üzerinde durmak istiyorum.

«Bu başvurma üzerine, Başkanlık Divanı, gereken incelemeyi yapar. Başkanlık Divanı düzeltme istemini haklı görürse, bir düzeltme yayımlanır ve ait olduğu tutanak dergisine eklenir.» Bu Millet Meclisi İktüzüğünden alınmış bir madde.

Efendim, bu «Dağıtılmasından başlayarak 15 gün içinde...» diyor zaten yukarıda da. Biz, Millet Meclisinde bunun tatbikatını yapamadık. Şöyle ki, ait olduğu tutanak dergisine konma imkânı olmuyor. Tutanaklar yayınlanmış oluyor. Geçtikten sonra o tutanağa onu eklemek çok zor oluyor.

Ben bunun için şöyle bir öneride bulunuyorum, Sayın Komisyon iltifat buyursa; Başkanlık Divanından düzeltme kabul edildikten sonra oraya, «... düzeltme ilk yayınlanacak tutanak dergisinde» şeklinde olursa pratikte kolaylık sağlar ve o eskiden basılmış zapta onu eklemenin mümkün olmayacağını da burada arz etmiş oluyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyonun bir düşüncesi?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Uygundur efendim, uygundur. O takdirde 5 nci fıkra, «... bir düzeltme yayımlanır ve ilk tutanak dergisine eklenir», değil mi efendim?... Sayın Ayanoğlu'nun teklifi de böyledi.

NURETTİN AYANOĞLU — «Düzeltilme ilk yayımlanacak tutanak dergisine.»

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Aynı şey efendim o; «Bir düzeltme yayımlanır ve ilk tutanak dergisine eklenir.» Bütün cümleyi değiştirmek yerine daha pratik bir usul efendim.

BAŞKAN — Dördüncü fıkra olarak mı mütalaa ettiniz?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — 5 nci fıkranın son cümlesi, son ibaresi daha doğrusu, «... bir düzeltme yayımlanır ve ilk tutanak dergisine eklenir.»

İBRAHİM BARANGİL — «İlk çıkacak tutanak dergisine eklenir.»

BAŞKAN — Maddeyi, 5 nci fıkrasının son cümlesini, «Bir düzeltme yayımlanır ve ilk tutanak dergisine eklenir» şeklinde değiştirmek kaydıyla kat'i şekilde oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

«8 nci Kısım.

Danışma Meclisinin İç Hizmetleri.

Birinci Bölüm.

İdari İşler.» Madde 121.

Buyurunuz, okuyunuz.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, bu maddeyi biz

geri istiyoruz efendim. Bunun üstünde bir hayli çalışma yapıldı ve İçtüzüğün basılıp dağıtılmasından sonra da Komisyonumuz bu maddenin değişmesi kanısına vardı. İsterseniz bunun görüşülmesini de erteleyelim; çünkü zaten bu kanundan doğan bazı zorunluluklar var. O şekilde getirirsek belki sayın üyelerin de beyhude yere vakitlerini almamış oluruz konuşmak için.

BAŞKAN — Bu konuda 2 önerge var. O iki önergeyi de dahil olmak üzere maddenin Komisyona iade edilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde Komisyona iade edilmiştir.

122 nci maddeyi okutuyorum.

İç Hizmetlere İlişkin Düzenlemeler.

MADDE 122. — Danışma Meclisinin iç hizmetleri, kanunlara ve bu İçtüzüğe uygun olarak yürütülür.

Anayasaya, kanuna ve İçtüzüğe uygun olmak şartı ile Başkanlık Divanı, Danışma Meclisinin iç hizmetlerine ait olmak üzere düzenleyici kararlar alabilir.

Kurucu Meclise ait ortak hizmetler Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği ile ortaklaşa yürütülür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

123 ncü maddeyi okutuyorum.

Danışma Meclisinin Heyetle Temsili.

MADDE 123. — Danışma Meclisinin temsil edilmesi gereken yurt içindeki törenlerde, Başkan veya Başkanlık Divanı üyeleri Danışma Meclisi adına hazır bulunur.

Böyle bir törene Danışma Meclisi adına bir heyet gönderilmesi gerektiği takdirde, bu heyete Danışma Meclisi üyelerinden kaç kişinin katılacağı, başka tarafından tespit edilir. Bu heyete, başkan veya göstereceği başkanvekili başkanlık eder.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen ... Buyurun Sayın Özalp.

TEOMAN ÖZALP — Efendim, çok kısa. Buradan açıklayabilir miyim?...

BAŞKAN — Sayın Özalp, müsaade ederseniz buraya teşrif edin; çünkü kabul ettiğiniz maddeler içinde yalnız soruya münhasır yerinden soru sormak hakkı vardır. Bundan sonra İçtüzük gereğince hareket etmek isabetli olacaktır.

Buyurun efendim.

Pardon, Sayın Özalp'ten sonra siz de buraya teşrif edeceksiniz Sayın İğneciler.

TEOMAN ÖZALP — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Bu maddede şöyle bir deyim geçiyor : «Böyle bir törene Danışma Meclisi adına bir heyet gönderilmesi gerektiği takdirde bu heyete Danışma Meclisi üyelerinden kaç kişinin katılacağı Başkan tarafından tespit edilir. Bu heyete Başkan veya göstereceği Başkanvekili başkanlık eder.»

Şimdi, Danışma Meclisinden kaç kişinin katılacağını Başkan tespit ediyor; ama bu kaç kişinin kimler olacağını kim tespit ediyor?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Başkan tespit ediyor.

TEOMAN ÖZALP — Başkan tespit ediyor. Onların da kim olacağını da mı Başkan tespit ediyor?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Evet.

TEOMAN ÖZALP — Ve Genel Kurul bundan bilgi sahibi oluyor mu, olmuyor mu?...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Bilgi veriliyor; bilgi sunuluyor efendim.

TEOMAN ÖZALP — Sadece bilgi veriyor. Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özalp. Sayın İğneciler, soru ise yerinizden sorabilirsiniz.

A. ASİM İĞNECİLER — Soru efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

A. ASİM İĞNECİLER — Dışta temsilcilik ve temsil hakkı nasıl kullanılacak?.. Böyle bir şeyi Komisyon düşünüyor mu?.. Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon ...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, dışta ancak davet vaki olabilir. O davet, tabii daveti yapan ülke parlamento yetkili kurulunun veya başkanının kimi çağıracağına, ne maksatla çağıracağına bağlı. Ancak, bu dış ilişkiler, Danışma Meclisinin dış ilişkileri zannediyorum, önümüzdeki günlerde Danışma Meclisinin ayrı bir çalışmasını ve bazı düzenlemeler yapmasını gerektirecek bir durumdadır. Şu anda, İktüzüğe konulacak bir husus yok.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Konu aydınlanmıştır. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

124 ncü maddeyi okutuyorum.

T.B.M.M. Kitaplığından Faydalanma.

MADDE 124. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Kitaplığından faydalanma şartları, Danışma Meclisi Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Buyurun efendim.

NURETTİN AYANOĞLU — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bu kitaplık, Millet Meclisi Kitaplığından faydalanma şartlarına ait bu maddenin buradan çıkarılması gerektiği kanaatindeyim. Sebebi şu:

Halen yürürlükte bulunan 1934 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kitaplık Kanunu vardır. Bu kitaplık Kanununda, kitaplıktan yararlanma şartları yer almıştır. Kitaplıktan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile eski üyelerinin ve bunların dışındaki kişilerin yararlanma şartları 4'ncü maddede belirtilen hizmetlerin sınır ve kapsamı, Kitaplık Karma Komisyonunca hazırlanacak ve Millet Meclisi Başkanınca onaylanacak Yönetmelikle tespit edilir.» diye bir madde var.

Bir de; 1'nci madde olarak; «Türkiye Büyük Millet Meclisi kitaplığı üyelere, yerli ve yabancı yayınları, en geniş çerçevede hizmet olanağı sağlayan ve görevleri nedeni ile Meclislerde duyulacak her türlü bilgi edinme ihtiyacını karşılayan bir kuruluştur.»

Burada Danışma Meclisi Başkanınca bir yönetmelik hazırlanması ve bu kitaplığa bu şekilde bu Kanun varken, yeni bir yönetmelikle, Danışma Meclisinde bir yönetmelik hazırlanmasının bence imkânı olmadığı kanaatindeyim; çünkü bu kitaplık, bu Kanuna göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Kitaplık Karma Komisyonu tarafından yürütülüyor. Halen bu Komisyon şu anda yoktur; ama bütün yürütmesi, satın alması, her şeyi bu Komisyon tarafından yürütülmektedir.

Halihazırda, şimdi bu kitaplıktan Mîmi Güvenlik Konseyi, Millet Meclisi, Danışma Meclisi yararlanmaktadır. Bizim çıkartacağımız bir yönetmelik diğer kuruluşları da bağlayacaktır. Esasen Kanun bu şekilde kesin olduğuna ve yürürlükte olduğuna göre, bu maddenin buradan çıkarılmasını arz ve teklif ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ediyorum.

Başka bir görüş?.. Yok.

Sayın Komisyon.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL ARAR — Efendim, Türkiye Büyük Millet

Meclisi kitaplığı hakkında özel bir Kanun olduğunu biliyoruz; ancak bu kütüphanenin işlerini yürütmek olan Karma Komisyon yok. Çünkü, bugün ne Millet Meclisi var, ne Cumhuriyet Senatosu var; o, bir Karma Komisyon idi, Binaenaleyh, böyle bir düzenlemeyi yapmak Danışma Meclisinin Başkanlığına düşüyor bugün.

Ayrıca, Sayın Ayanoğlu'nun işaret ettiği bir başka husus var ki, bizi bu maddeyi koymaya sevketti. O da, halen Türkiye Büyük Millet Meclisi kitaplığından, Kurucu Meclisin öbür kanadını teşkil eden Milli Güvenlik Konseyinin ve onun sekreteryasını teşkil eden Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği ile onun emrindeki bütün ihtisas komisyonlarının uzmanlarının da yararlanmakta olması, ortaya bir tesisin, bir kuruluşun müşterek kullanımı usulünü, yani durumunu getirmiştir.

Binaenaleyh, böyle bir düzenlemeye ihtiyaç vardır kanısı ile, düşünerek bu hükmü getirdik.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Açıklamaya dinledik Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 125'i okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Kolluk İşleri

Kolluk Tedbirleri.

MADDE 125. — Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında Danışma Meclisine ayrılan yerlerin iç ve dış güvenliğini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlüdür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen Sayın Üye?.. Yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 126'yı okutuyorum.

Silah Taşıma Yasağı.

MADDE 126. — Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında Danışma Meclisine ayrılan yerlere silahla girmek yasaktır. Güvenlik kuvvetleri mensupları hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Bu hükmü aykırı hareket edenler Başkanlıkça derhal dışarı çıkartılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?... Yok.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 127'yi okutuyorum.

Çalışma Salonlarına Girme Yasağı ve Ziyaretçiler, **MADDE 127. —** Genel Kurul salonu ile Komisyon odalarına Kurucu Meclis Üyelerinden, Meclis memur ve hizmetlilerinden, Hükümetin iş için gönderdiği memurlardan ve çağrılan uzmanlarla Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğinde ve Komisyonlarında görevli personelden başka kimselerin girmesi yasaktır.

Girenler Başkanlıkça dışarı çıkartılır.

Ziyaretçilerin ziyaret usulteri bir yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen Sayın Üye?.. Yok.

Maddeyi oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 128'i okutuyorum.

Basın.

MADDE 128. — Türk ve yabancı basın ve yayın mensuplarının Danışma Meclisinin Genel Kurul çalışmalarını izlemelerine ve Türkiye Büyük Millet Meclisi binasının belli bölümlerinden yararlanmalarına ilişkin esas ve hükümler Danışma Meclisi Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — Sayın Yücel, buyurunuz.

MUSTAFA YÜCEL — Sayın Başkan, değerli üyeler;

İçtüzük teklifinde yer alan 128'nci madde basın mensuplarının Danışma Meclisindeki çalışmalarını düzenlemek üzere Başkanlık Divanınca bir yönetmelik hazırlanmasını öngörmektedir. Benim bu konudaki maruzatım şu olacaktır.

Kurucu Meclisin Teşkiline dair 2485 sayılı Kanunun 12'nci maddesinde; «Danışma Meclisi üyeleri Türk Milleti adına görev yapar» hükmü bulunmaktadır.

Büyük Atatürk'ün; «Basın, milletin müşterek sesidir.» sözü dikkate alınır, Meclisimizin, ki aksini düşünmek mümkün değil, elbette ki bu sese kulak vermesi ve vereceği tabiidir.

Pek muhterem arkadaşlarımız;

Zaman zaman basınıımızda, haberler yönünden bazı yakımlar ileri sürülmektedir. Her mesleğin, takdir buyurursanız ki, kendine göre özellikleri vardır. Basın mesleğinin özelliğine gelince, basın mensubunun işini en kısa zamanda ve en iyi şekilde yapmak zorunluluğu vardır; çünkü kamu kendisinden haber beklemektedir ve bu onun en başta gelen görevidir. Bu görevi titizlikle yerine getirmek ister. Bir

gazeteci için değil saatlerin, sırasında dakikanın bile önemi aşikârdır.

Bu itibarla kaynakların, gazetecilere zamanında ve doğru haber vermeleri, ondan haberleri kıskanmaması gerekir. Aksi halde, fısıltı gazetesi ortaya çıkar, yanlış yayınlar yapılır ve bunun sakıncaları da çok büyük olur ve her zaman bunun kabahatini de gazetecide aramak haksızlık olur kanaatime göre.

Esasen Devletten halka ve halktan devlete giden bir köprü olan basının üzerinde, benim muhterem Meclisimiz önünde çok fazla söz söylememe gerek yoktur; çünkü sayın üyelerin en az benim kadar bu konuda hassas olduklarına, basının önemini müdrik bulunduklarına yürekten inanıyorum.

Ancak, benim Başkanlık Divanından istihramım şu olacaktır. Basın mensubu arkadaşlarımızın Meclis içindeki çalışmalarını kolaylaştıracak olan yönetmeliğin süratle çıkarılması dileğindedir. Meclisimizin açılışından bu yana arkadaşlarımız sıkıntı içinde dilerler. Bu sıkıntının süratle giderilmesini ve getirilecek esasların geçen dönemlerde uygulananlardan daha az olmamasını arz ve rica ediyorum.

Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yücel.

Söz almak isteyen?..

MEHMET AYDAR — Sayın Başkanım, söz istiyorum,

BAŞKAN — Buyurun Sayın Aydar.

MEHMET AYDAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Geç saatlerde basınla ilgili olarak konuşmak mecburiyetinde olduğumu hissettiğim ve huzurunuzu işgal ettiğim için bu hislerimi bağışlayacağınızı ve beni sabırla dinleyeceğinizi umut ederek sözlerime başlıyorum.

Sayın meslektaşım basınla ilgili olarak gündeme gelen konu üzerindeki hassasiyeti ve yapılması lâzım gelen düzenlemelerin kısaca neler olması lâzım geldiğini ve meslektaşlarımızın Danışma Meclisinin çalışmaya başladığı günden bu yana çektiği sıkıntıları kısaca özetledi,

Basının haberalma imkânları, basının Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında kamuya aktarabileceği bilgileri elde edebilmesi imkânlarının sadece basın locasından ve Danışma Meclisinin Genel Kurul çalışmalarından edindiği bilgiyle yetinip, bunu aktarması parlamento teamülümüzün de dışında yeni bir uygulama olarak karşımıza çıkmıştır.

Getirilen madde basının Meclis içindeki haberalma, rahat çalışma, haberlerini aktarma; şimdiki için-

de bulundukları sıkıntılı çalışma ortamının izalesi hususunun bir yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmektedir. Bunun, bu maddenin daha geniş ve o yönetmeliğe esas teşkil edebilecek birtakım hususları da taşıması lâzım geldiğine inanıyorum. Ancak, tüzüğe dayanılarak yapılacak olan yönetmeliğin bu ihtiyacı karşılayabileceği inancını taşıdığım için de rahatım.

Basının fonksiyonunu, hele günümüzde ve Sayın Devlet Başkanımızın Meclisi ilk açık konuşmalarında sarahaten belirttikleri üzere burada yalnız basının haber alma ve aldığı haberleri kamuoyuna iletme görevinin ötesinde basınla olan ilişkilerin ve düzenlemelerin halkla ilişkilerin temel prensiplerine de uygun biçimde ve bu maddenin öngördüğü yönetmelikte mutlaka yer alması hususu gerekmektedir.

Danışma Meclisinin komisyon çalışmalarının kapalılığı tutulmuş olması noktasında basınının kamuoyu oluşturmada, bilgi aktarmadaki fonksiyonunun kısmen bir noktada kesilmiş olduğu inancını taşıdığım için sayın basın mensuplarına bu çatı altında tüzüğün bu öngördüğü yönetmelikte; en azından o daraltılmış olan imkânların bu yönetmelikle genişletilmesi noktasında bir düşünce ifade etmek istiyorum. Bunun da Türk basınından ve dünya ile ilişkilerimizi sağlayan yabancı basından esirgenmeyeceğine inanıyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

128 nci maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir. Madde 129'u okutuyorum.

Dinleyiciler :

MADDE 129. — Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde oturmak zorundadırlar.

Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış veya her hangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar.

Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkarılırlar.

Bu yasağa uymayanlar tespit edilemezse hareketin vukubulduğu kısımda bulunanlar dışarı çıkartılır. Bundan sonra da bu gibi hareketler devam ederse, dinleyici salonunda bulunanların hepsi dışarı çıkartılır.

BAŞKAN — 129 ncu madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?

NURETTİN AYANOĞLU — Söz almak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

NURETTİN ÂYANOĞLU — Dinleyiciler buraya nasıl gelip dinleyeceklerdir? Üyeler tarafından bir giriş kartı mı verilecek, eskisi gibi, yoksa her gelen «Dinlemek istiyorum» derse girebilecek mi?

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Âyanoğlu. Komisyonun düşüncesini rica ediyorum.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂZİM ÖZTÜRK — Sayın Başkanım, soruyu şöyle yanıtlamak mümkündür : Şu anda Güvenlik Konseyinin Genel Sekreterliği bahçe ve Türkiye Büyük Millet Meclisi kampüsünün emniyetiyle görevli ve düzenlemektedir.

Ayrıca, Danışma Meclisimize ziyaretçilerin nasıl gelip, nasıl ağırlanacağı hususu bir yönetmelikle düzenlenecektir, bu yönetmelikte esaslar gösterilecektir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Bu, «Çıkartılır» hükmü kim tarafından icra edilecektir? Kim tarafından emredilecektir? Başkan mı bu emri verecek? Yoksa yönetici üyeler mi verecek? Komisyon bu konuda ne düşünür?

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂZİM ÖZTÜRK — Arz edeyim :

Danışma Meclisine ayrılan alanlarda, komisyonlarda ve Genel Kurullarda tüm kolluk hizmetleri Danışma Meclisi Başkanına ve onun icra vasıtası olan İdare Amirlerine aittir arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

AKİF ERGİNAY — Bu açıklama dolayısıyla anladık, buraya konmayacak mı?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂZİM ÖZTÜRK — Kolluk hizmetlerinin düzenlenmesinde ayrıca tadat edilmiştir. Burada ifade edilmesine gerek yoktur.

BAŞKAN — Yani, İdare Amirlerinin vazifesi cümlesinden olduğu ilgili maddede yazılıdır.

129 ncu maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 130'u okutuyorum :

Danışma Meclisine Ayrılan Yerlerde Suç İşlenmesi.

MADDE 130. — Türkiye Büyük Millet Meclisi binası içinde Danışma Meclisine ayrılan yerlerde, Kurucu Meclis ve Bakanlar Kurulu Üyelerinden başka

bir kimse suç işler ve bu suç savcılığın kendiliğinden kovuşturma açamayacağı fiillerden olursa, görevliler sanığı dışarı çıkartır.

Eğer suç, savcılığın kendiliğinden kovuşturma açacağı fiillerden ise, sanık hemen savcılığa teslim edilir.

Danışma Meclisi Üyelerinin suç işlemeleri halinde 2485 sayılı Kanunun 19 ncu maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?

ORHAN BAYSAL — Sayın Başkanım; bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

ORHAN BAYSAL — 130 ncu maddenin son fıkrasında maddi hata mevcuttur.

KAMER GENÇ — Sayın Başkanım Tutanaktaki arkadaşlar sesleri kaydedemiyorlar...

BAŞKAN — Sayın Genç, biraz evvel ifade ettim efendim. Sayın üyeler, sorularının dışındaki konuşmalar için lütfen kürsiye teşrif etsinler.

ORHAN BAYSAL — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Söz konusu maddenin son fıkrasında bir maddi hata mevcuttur. 2485 sayılı Kanunun 19 ncu maddesi yerine 13 ncu maddesi olması gerekir. Sayın Komisyon üyelerinin bilgilerine arz ederim.

Teşekkür ederim.

Buyurunuz Sayın Banaz.

REMZİ BANAZ — Aynı konudaydı efendim.

BAŞKAN — Aynı mahiyette bir önerge de Sayın Feyzioğlu ve Sayın Fırat da 130 ncu maddenin son fıkrasındaki 19 rakamının...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Efendim matbaa hatası olarak yanlış çıkmıştır, katılıyoruz. 13 olacaktır.

BAŞKAN — 13?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Evet efendim.

BAŞKAN — 19 ncu madde olarak son fıkrada gösterilen rakamı 13 olarak düzeltilmek kaydı ile maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 131'i okutuyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üyelikle İlgili Belgeler ve İşaretler

Özgeçmiş Belgesi.

MADDE 131. — Üyeler Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlığa birer özgeçmiş belgesi verirler.

Bu belgede üyelerin :

1. Adı ve soyadı,
2. Baba ve ana adı,
3. Doğum tarihi ve yeri,
4. Oturduğu yer,
5. Öğrenim derecesi, bildiği yabancı diller, varsa ihtisası, bilimsel rütbe, madalya ve nişanları ile eserleri,
6. Mesleği,
7. Evli olup olmadığı, eşinin adı, varsa çocuklarının sayısı ve adları,

İle gerekli diğer hususlar yazılır.

Sonradan olacak değişiklikler üyeler tarafından yazı ile Başkanlığa bildirilir.

Üyeler, ayrıca, kanunlar gereğince doldurmaları gereken diğer belgeleri ve mal bildirimini Başkanlığa verirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 132'yi okutuyorum.

Tanıtıcı Belgeler.

MADDE 132. — Üyelere bir kimlik kartı, rozet ve bindikleri aracı tanıtıcı plaka veya işaret verilir.

Üyelerle ilgili belge ve işaretlerin nitelikleri ile nerelerde kullanılacakları, Başkanlık Divanınca yapılacak bir yönetmelikle tespit olunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?... Madde kabul edilmiştir.

Madde 133'ü okutuyorum.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali İşler

Danışma Meclisi Bütçesinin Hazırlanması.

MADDE 133. — Danışma Meclisi bütçe tasarısı, İdareci Üyeler tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe tasarısı Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır.

Yasama Organı bütçesinin sadece Danışma Meclisi hizmetlerine dair maddelerinden yapılacak harcamalarla ilgili verile emirleri, Danışma Meclisi Başkanı tarafından imzalanır.

Hangi verile emirlerinin kendi yerine İdareci Üyeler tarafından imzalanacağını, Başkan takdir eder.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, bilindiği üzere...

KAMER GENÇ — Usul hakkında. Tutanaktaki arkadaşlar sesleri kaydedemiyorlar; kürsüden konuşsunlar.

BAŞKAN — Lütfen anlamıyoruz; kürsüye teşrifinizi.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Bilindiği üzere Devletimizin bütçesi hükümetin hazırladığı taslak şeklinde Meclis Başkanlığına sunulur; yani 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun hükmü de budur, Anayasa hükmü de budur. Ancak Meclisin kendi bütçesini kendisinin yapması ve kendisinin uygulaması prensibi de zaten Bütçe Kanunlarının yürürlük maddeleri halinde gösterilmiştir. Şimdi bu kabul edilirse, baştan itibaren Danışma Meclisinin Bütçe tasarısının hazırlandığını kabul ediyor; ama madde nereye, bütçeye ne zaman girer, kime verilir, ne zaman tasdik edilir?.. Onun hakkında bir hüküm yok. Onun için «Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır» ile bitmiş değildir herhalde?.. Ya Bütçe Komisyonuna gidecek, genel bütçeye girecek bu rakamlar yahutta burada bütçe müzakere edilirken resen bütçeye ithal edilecek; binaenaleyh, Meclisin Bütçesinin nereye konacağı hakkında bir açıklık yok. Bu itibarla «Hazırlanır» deniyor, son şeklini aldıktan sonra «Genel Bütçeye dahil edilir yahut Bütçe Komisyonuna verilir» demek gerekir ki, orada diğer bütçeler ile birlikte aynı prosedürle buraya gelsin ve tasdikten geçsin. Yoksa değişiklik filan söz konusu gayet tabii değildir. Bunu arz etmek istiyorum. Komisyon herhalde iştirak eder ve bu nereye gideceğini de açıklaması gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Komisyon.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂZİM ÖZTÜRK — Başkanlık Divanınca son şekli verilen bütçenin ne olacağı hususunda değerli hocamızın uyarısı ilk nazarda gerekli bir husus gibi gözüküyorsa da yıllar yılı yapılan tatbikatta, Başkanlık Divanınca son şekli verilen bütçe ki, takvimi bellidir. Bütçe Karma Komisyonuna gidiyordu, şimdi tabii dolayısıyla Danışma Meclisi Bütçe Komisyonuna gidecek ve Genel Bütçe ile birleşerek orada Yasama Organı Bütçesi adı altında müzakere olunacaktır; arz ederim.

AKİF ERGİNAY — O halde buraya sokmak lazım; bu hükmü koyalım.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, Sayın Erginay bir cümle ilavesinin uygun olacağını ifade ederler takabbül ediyorsanız?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂ-ZİM ÖZTÜRK — Efendim şifahen bir cümle biçiminde değil, hangi cümlelerin ilave edileceğini lütfederlerse ona göre redaksiyonunu yaparız.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Birinci cümlelerin «Bütçe tasarısı Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır ve Bütçe Plan Komisyonuna sevk edilir yahut gönderilir.» şeklinde ilave etmek kâfidir efendim.

BAŞKAN — «Bütçe Plan Komisyonuna gönderilir» ilavesi, takabbül ediyor mu efendim?..

Sayın Doğu buyurun efendim.

AHMET SENVAR DOĞU — Efendim, konuyu tetkik için müsaade ederseniz konuyu Komisyona iade edelim; Maliye Bakanlığına gönderilecek şeklinde bir fikir kalmış aklımda. Bilgilerimizi tazeleyelim, lütfederseniz?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Maddenin Komisyona iadesini rica ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

133 ncü maddenin Komisyona iade edilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Madde Komisyona iade edilmiştir.

Madde 134'ü okutuyorum.

Harcamaların Denetimi.

MADDE 134. — Meclis Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu, Genel Kurulca kabul edilen Danışma Meclisi bütçesinin tatbikatına nezaret eder.

Saymanlığın denetlenmesi yılda altı defadan az olamaz.

Komisyon, sözkonusu incelemelerinin sonucunu bir raporla Genel Kurulun bilgisine sunar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Buyurun efendim.

ORHAN BAYSAL — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Her ne kadar görüşmekte olduğumuz İçtüzüğün 19 ncü maddesi kesin şeklini almamıştır ve Komisyona iade edilmiştir. Dolayısıyla komisyonlar belli değildir; fakat buna rağmen 134 ncü madde ve bunu izleyen maddelerde öngörülen komisyonların isimlerinin hep farklı farklı ifade edildiği gözüme çarptı. Örneğin Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu adı verilen bir Komisyonun, 19

ncü maddede, burada Meclis Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu olarak metne geçmiş. Daha sonraki maddelerde zaman zaman Hesapları İnceleme Komisyonu şeklinde ve acizane görüşüm, herhangi bir Komisyonun ismi şu veya bu olabilir; fakat ismi ne ise İçtüzük metni içerisinde, muhtelif maddeler içerisinde kendi adı ile ve tam adı ile belirtilmesinde ben şahsen yarar görürüm. Bunu Sayın Komisyon üyelerinin bilgi ve takdirlerine arz ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Burada Meclis olarak gösterilen şey Danışma Meclisidir, o şekilde düzeltilmesini kabul ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Meclis Hesaplarını yerine...

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu.

BAŞKAN — «Danışma Meclisi Hesaplarını» olarak takabbül ediyorsunuz?..

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU BAŞKANI NECİP BİLGE — Evet.

BAŞKAN — «Meclis Hesapları» deyimini, «Danışma Meclisi Hesaplarını» şeklinde değiştirmek suretiyle maddenin kabulünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Madde katı şekilde kabul edilmiştir.

Madde 135'i okutuyorum.

Harcamaların Vize Edilmesi.

MADDE 135. — Verile emirleri, Meclis Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu denetçi üyesi tarafından harcamanın yapılmasından önce vize edilir.

Denetçinin özürlü olması halinde, bu görevi Komisyonun sözcüsü yapar.

Komisyonun denetçi üyesi veya onun izinli veya özürlü olması halinde sözcüsü, tatil ve ara verme sırasında Ankara'da bulunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen var mı efendim?..

KAMER GENÇ — Efendim, «Denetçi» kim burada?.. «Denetçi» kim olacak o belirtilmemiş madde?..

BAŞKAN — Komisyonun görüşünü rica edelim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU KÂTİBİ KÂ-ZİM ÖZTÜRK — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu üyeleri arasından bir tanesi denetçi seçilir. Bu tatbikatta böyle gelmektedir, ayrıca ifadesine Komisyonca gerek görülmemiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

135 nci maddedeki «Meclis Hesaplarını...» ile başlayan cümleyi «Danışma Meclisi Hesaplarını...» şeklinde düzeltilmek kaydıyla oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 136'yı okutuyorum.

Eşya ve demirbaşların denetlenmesi.

MADDE 136. — Danışma Meclisi eşya ve demirbaş defterleri, Danışma Meclisi İdareci Üyeleri tarafından tutulur ve Hesapları İnceleme Komisyonuna sunulur.

Komisyon, mevcut eşya ve demirbaşları kurul halinde denetler ve sözkonusu defterleri inceleyerek, raporunu Genel Kurulun bilgisine sunar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen...

NURETTİN ÂYANOĞLU — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Âyanoğlu.

NURETTİN ÂYANOĞLU — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

136 ncı madde, Danışma Meclisi eşya ve demirbaş defterlerinin Danışma Meclisi İdareci Üyeleri tarafından tutulmasını hükme bağlıyor. Bu, Millet Meclisi İçtüzüğünden aynen alınmış bir madde. Bu demirbaş eşyaları sayan, tutan Levazım Müdürlüğü, Ayniyat Saymanlığı vardır Mecliste. Bu kuruluşlar bunları yapmaktadır. İdareci üyeler tarafından bunun yapılması imkân dahilinde olmadığı kanaatındayım.

Kaldı ki, 121 nci madde Komisyonca geri alınmıştır. 121 nci maddede İdareci Üyelere bağlı Levazım Müdürlüğü vardır ve bu Müdürlük olması dolayısıyla tahmin ediyorum bu madde de buraya girmiş olabilir. Bu madde yeniden düzenleneceği için, 121 nci madde, bunun da nasıl geleceğini bilmediğimizden (Önergelerimiz de var bu madde hakkında) bu maddenin Komisyonca geri alınmasını saygılarımla arz ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Âyanoğlu.

Başka bir görüş var mı?.. Buyurun Sayın Tokgöz.

TANDOĞAN TOKGÖZ — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Sayın Âyanoğlu'nun belirttiği gibi, 121 nci maddede görüşlerimiz var idi. Sayın Komisyon bunu geri

aldığına göre, sanıyorum ki, mutlaka bu İdareci Üyelerin sorumluluğunu veya görevini tespit eden 136 ncı maddenin de aynı açıdan yeniden ele alınması gerekiyor.

Eğer Komisyon bu fikirdeyse herhangi bir beyanda veya açıklamada bulunmaksızın bu maddenin lütfen Komisyonca geri alınmasını öneriyoruz.

Saygılar.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tokgöz.

Buyurun Sayın Komisyon.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARAR — Efendim, biz esasen 136 ncı maddeyi, Komisyona iadesini istiyoruz. Arkadaşlarımızın işaret ettiği gibi, muhtemelen (Kesin söyleyemeyeceğim; çünkü Komisyonun henüz tebellür etmiş bir görüşü yok) değişmiş olarak gelebilir tekrar huzurunuza. Bu itibarla iadesini rica edeceğim.

BAŞKAN — 136 ncı maddenin Komisyona iadesi isteniyor. Komisyona iade edilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddenin iadesi kabul edilmiştir.

Madde 137'yi okutuyorum.

Kesinhesap.

MADDE 137. — Hesapları İnceleme Komisyonu, her mali yılın sonunda, Danışma Meclisine ait geçen yıl bütçesinin kesinhesabını bir raporla birlikte Genel Kurulun bilgisine sunar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Buyurun Sayın Baysal.

ORHAN BAYSAL — Benzer teklif, «Hesapları İnceleme Komisyonu» yerine bir önceki önerge dikkate alınırsa, Komisyon üyelerinin dikkatine sunarım.

NURETTİN ÂYANOĞLU — Evet bende onu ifade edecektim.

BAŞKAN — Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu.

Sayın Feyzioğlu ve Sayın Ayhan Fırat'ın yine bir önergesi var.

AYHAN FIRAT — Efendim bir süre konulmasını talep etmiştik. «3 ay içerisinde Genel Kurulun bilgisine sunulur.»

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Süre konulması gerekir; ancak 3 ay olmaması gerekir; çünkü Devlet dairelerinin zaten bütçeleri 1 sene sonra gelir Meclise, kesin hesapları. Bu itibarla 6 aylık bir zaman vermek şarttır sanıyorum. 3 ay içinde kesin hesap gelmesi mümkün olamaz.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erginay. Sayın Fırat, bunu 6 ay olarak değiştiriyorsanız o şekilde okutalım.

AYHAN FIRAT — Hay hay.

BAŞKAN — Komisyonun genel olarak görüşünü rica edelim, bilahara önergeyi oylarınıza sunacağım.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL ARIAR — Böyle bir süreye lüzum olmadığı kanısındayız; çünkü zaten 3 ayda bir rapor tanzim ediliyor, Genel Kurula veriliyor.

Ayrıca, diğer maddelerde yaptığımız şekilde, burada da Hesapları İnceleme Komisyonunu, Danışma Meclisi Hesapları İnceleme Komisyonu yapmak bilmiyorum ne kadar doğru olur; çünkü «Hesapları İnceleme Komisyonu, her mali yılın sonunda, Danışma Meclisine ait geçen yıl bütçesinin kesin hesabını bir raporla..» denildiğine göre, zaten Danışma Meclisi Hesapları İnceleme Komisyonu olduğu burada gayet sarıh surette belli. Sonuç; maddenin olduğu gibi oylanmasını istiyoruz.

BAŞKAN — Sayın Fırat, önergenizde ısrar ediyor musunuz?..

AYHAN FIRAT — Evet efendim.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum efendim.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Danışma Meclisi İçtüzük Teklifinde aşağıdaki değişikliğin yapılmasını öneririz,

Saygılarımızla.

Madde 137. — Genel Kurulun bilgisine (3 ay içinde) sunar.

Feyzi Feyzioğlu	A. Güngör Çakmakçı
Ayhan Fırat	Yavuz Altıp
Necdet Geboloğlu	Azmi Eryılmaz
Orhan Civelek	Çemil Çakmaklı
Halil Evliya	Şadan Tuzcu
Bekir Tünay	

BAŞKAN — Önergenin 3 ay yerine 6 ay olarak değiştirilmesini kabul etmişlerdi. Dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi mevcut şekliyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 138'i okutuyorum.

DOKUZUNCU KISIM

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Sürelerin Tatil Sırasında İşlememesi:

MADDE 138. — Bu İçtüzükte gösterilen süreler, aksi Anayasa, Kanun ve İçtüzükte belirtilmedikçe, tatil sırasında işlemez.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 139'u okutuyorum.

İçtüzüğün Değiştirilmesi:

MADDE 139. — İçtüzükte değişiklik yapılmasını öngören teklifler, on üye tarafından yapılabilir. Bunlar hakkında, kanun tekliflerine ilişkin hükümler uygulanır. Danışma Meclisi Başkanlık Divanı da Meclisin iç hizmetleriyle ilgili maddelerde değişiklik teklifinde bulunabilir.

Bu teklifler, Anayasa Komisyonunda incelendikten sonra, bu Komisyonun raporu esas olmak üzere, Genel Kurulda görüşülür ve sonuçlandırılır.

Anayasa Komisyonu İçtüzükte gördüğü boşluk ve aksaklıkları ve bunların doldurulması ve düzeltilmesi için uygun gördüğü tedbirleri, bir rapor halinde Meclis Başkanlığına sunar. Bu rapordaki görüşler Başkanlık Divanıca da benimsenirse, Meclis Başkanı İçtüzükte gerekli değişiklik tekliflerinin yapılması için Genel Kurulu uyarır.

İçtüzük değişiklikleri Danışma Meclisi kararı olarak Resmi Gazete'de yayımlanmakla yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler..

HAYRULLAH SEÇKİN — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Seçkin, maddeyi oylamış bulunuyoruz.

HAYRULLAH SEÇKİN — Anayasa Komisyonundan bahsediliyor; 47 nci maddedeki Anayasa Komisyonu olmaması gerekir.

BAŞKAN — Esas itibarıyla daimi Anayasa Komisyonu kastediliyor.

Madde kabul edilmiştir.

140 ncı maddeyi okutuyorum.

Danışma Meclisi Kararlarının Yayımlanması ve Yürürlüğe Girmesi.

MADDE 140. — Bu İttüzükte bahis konusu Başkanlık Divanı tarafından hazırlanacak yönetmelikler ve düzenleyici kararlar Resmi Gazete'de yayımlanmakla yürürlüğe girer.

Meclis kararı ile Meclisin yaptığı seçimlerin sonuçlarından ve Başkanlık Divanı Kararlarından hangerinin Resmi Gazete'de yayınlanacağı Başkanlık Divanının hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

141 nci maddeyi okutuyorum.

Dilek ve Şikâyetler Hakkında Yapılacak İşlem.

MADDE 141. — Vatandaşların, Anayasanın 62 nci maddesi uyarınca Danışma Meclisi Başkanlığına, kendileri veya kamu ile ilgili olarak tek başlarına veya topluca gönderdikleri dilek ve şikâyet dilekçeleri, Danışma Meclisi Başkanlığınca Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine gönderilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Buyurunuz Sayın Genç.

KAMER GENÇ — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Dilek ve şikâyetler hakkındaki yapılacak işlemler hakkındaki 141 nci maddenin bu Tüzüğümüzde yer almaması veya değişik şekilde yer alması gerektiği inancındayım.

Bilindiği üzere, 1961 Anayasasının siyasi haklar ve ödevler başlıklı dördüncü bölümünde yer alan, vatandaşlara dilekçeyle Türkiye Büyük Millet Meclisine başvurma hakkında bir hak tanımıdır. Bu hak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimi dışında kalan, vatandaşların kişisel sorunlarına bir çare bulma hakkıdır.

Şimdi biz, bu madde ile Danışma Meclisi Başkanlığına başvurulduğu takdirde bu şikâyetlerin Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine nakletme veya oraya aksettirme yönünde kendi Meclisimize bir hak tanımamış bulunmakla, bir nevi Anayasada vatandaşlara tanınan şikâyet hakkını kapatmış oluyoruz. Esasen Güvenlik Konseyinin, vatandaşların şikâyet haklarını inceleyen bir komisyonu vardır. Kanaatime göre, bu vatandaşların Danışma Meclisine vaki şikâyetlerini inceleyecek bir komisyonun, Danışma Meclisine bağlı bir komisyon tarafından incelenmesi gerekeceği inancındayım.

Malumunuz olduğu üzere, Danışma Meclisinin kuruluşundaki temel felsefe de zaten geniş halk kit-

leleriyle ilişkiyi kurmak ve Danışma Meclisi ile halkın yakın bir ilişkisini temin etmek suretiyle halktan gelen şikâyetleri, bir nevi danışma bünyesi içinde, hukuk kuralları içinde dile getirme esası kabul etmiştir. Kanaatime göre, buradaki «Danışma Meclisi Başkanlığınca Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine gönderilir.» ibaresinin kaldırılarak; «Danışma Meclisi bünyesi içinde teşkil edilecek bir komisyon kanalıyla sonuçlandırılır» şeklinde neticelendirilmesi gerekeceği inancındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

İBaşka bir görüş var mı?.. Buyurunuz efendim.

MUSTAFA ALPDÜNDAR — Efendim, sırası gelmişken önemli bir hususu da ben arz etmek istiyorum.

Vatandaşın başvuru, dilekçe verme hakkı Danışma Meclisi Başkanlığına değil, bazen de üye arkadaşlara gelmektedir. Danışma Meclisi üyelerine çok memleket meselelerini ilgilendiren önemli dilekçeler de gelmektedir. Bu dilekçeler hakkında vatandaşın veya kuruluşların bu dilekçeleri hakkında ne işlem yapılacaktır?

Bana göre, Muhterem Komisyon bu soruna da bir çare getirmelidir. Örneğin, bundan önceki meclislerde gruplar, partiler; dolayısıyla partilerden çıkmış hükümetler, milletvekillerine, yasama görevi yüklenmiş arkadaşlara faydalı oluyorlardı, birçok sorunlarını.. Alışılmış bir şey, gerçi bana göre parlamenterlerin kişisel işler, yani bir yerde de özel işler takip etmesi asli görevi değildir; ama öyle bir yerleşmiş kural, öyle bir kökleşmiş mesele ki, gerçekten vatandaş yüzde yüz haklı bir davasını halledememiş, kalkmış parlamenterlere, özellikle şimdi Danışma Meclisi üyelerine dilekçeler göndermektedirler, ciddi meseleler göndermektedirler.

Bu konular ne olacak? Nereye verilecek? Nasıl çözeceğiz? Çözmezsek, bizim buradaki görevimiz, şahsiyetimiz ne olacak?

Muhterem Komisyonun bu soruna da bir çare getirmesini, benden önce konuşan arkadaşın görüşlerine katılmakla beraber, bu boşluğun doldurulmasını rica ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Aydar, buyurunuz.

MEHMET AYDAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Dilekçe hakkı kutsal bir haktır. Getirilen madde buna dokunmamaktadır. Benim şu ana kadar 12 Eylül 1980 tarihinden bu yana Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğinin oluşturduğu mekanizma, 45 milyon vatandaşımızın aşağı yukarı büyük bir kesiminin, o makam nezdinde kullandığı dilekçe haklarına, Türkiye'de bugüne kadar örneği verilmemiş bir mükemmeliyette takip ve cevap verilmek suretiyle vatandaş tatmin edilmektedir ve edilmiştir.

Danışma Meclisi, Kurucu Meclisin bünyesi içinde ve Milli Güvenlik Konseyi ile beraber Kurucu Meclisi teşkil ettiğine göre, Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği de keza bir işlev yerine getirdiğine, göre, vatandaşın müracaat mercii olarak Danışma Meclisini seçmiş olması ve dilekçelerin buradan Genel Sekreterliğe intikal etmiş olması, vatandaşın dilekçe hakkını zedelemeyiz.

Fevkalade güzel organize edilmiş, bu dilekçelerin takibi ve neticelendirilmesi hususundaki organizasyon içerisinde, vatandaşa aktarılacak karşıt cevapların, Danışma Meclisimizin içerisinde yeniden böyle bir organizasyona gitmenin fevkalade yoğun çalışmaların yapılacağı bir dönemde mümkün olamayacağı kanaatiyle, derpiş edilen maddenin aynen kabulü gerektiği inancındayım.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon bir görüş ekleyecekler mi efendim?

İQTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Efendim, sadece Sayın Alpdündar'ın sorusuna cevap vereyim. Diğer görüşmeler çünkü maddenin kalması yolunda olduğu için ekleyecek bir şeyim yok.

Şimdi, Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçeyle baş vurmaları ve dilekçelerin incelenmesiyle karara bağlanmasının düzenlenmesine dair 140 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinde, «Dilekçelerin bir Cumhuriyet Senatosu Üyesi veya milletvekili eliyle verilmesi de mümkündür. Bu takdirde o üye dilekçenin kendi vasıtasıyla verildiğini dilekçeye kaydederek bu kaydın altına imzalar» hükmü vardı. Binaenaleyh, şimdi Sayın Danışma Meclisi üyelerine gelecek, şahıslarına gelecek dilekçeler de aynı muameleye tabi tutulabilir ve sayın üyelerimiz, kendilerine gelen dilekçeleri Milli Güvenlik Konseyindeki şikâyetleri İnceleme Bürosuna derhal intikâl ettirebilirler.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Madde açıklığa kavuşmuş vaziyettir. Bu itibarla oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 142, okutuyorum.

Danışma Meclisinin Hukuki Varlığının Sona Ermesi Halinde Tasarı ve Tekliflerin Durumu.

MADDE 142. — Milli Güvenlik Konseyince kararlaştırılacak tarihte yapılacak genel seçimlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulup fiilen işleve başlayınca, Danışma Meclisinde bulunup da sonuçlandırılmamış Kanun tasarı ve teklifleri hükümsüz sayılır.

Ancak Hükümet veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri bu tasarı ve teklifleri yenileyebilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Âyanoğlu.

NURETTİN ÂYANOĞLU — Komisyondan bir soru sormak istiyorum. Danışma Meclisinin hukuki varlığı sona erdikten sonra yeni gelecek Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine ve hükümete bizde hükümsüz kalan tasarı ve teklifleri yenileme hakkı var, «Ancak» diye başlayan ikinci fıkrada, Acaba buna niye lüzum görüldü?.

Çünkü, artık onlar yeniler veya yenilemez, bu maddeyi koymadığımız takdirde yenileyemez mi? Esasen bu fıkranın çıkarılması gerekir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Komisyon?

İQTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ

İSMAİL ARIAR — Bunu efendim tümü üzerindeki görüşmeler sırasında arz etmiştim. Her ne kadar lüzumsuz gibi gözüküyorsa da, Devletin devamlılığı esası içinde Tüzükte yer almasında fayda var. Maddeyi kanun tasarı ve teklifleri hükümsüz sayılır, diye bitirirsek, bizden sonra gelecek Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin bu tasarı ve teklifleri yenileyip yenilemeyecekleri hususu müphemiyet kazanır. Biz tabii onlara yenileme zorunluluğunu da tahmil etmiyoruz, tamamen onların dileğine kalmıştır; ama maddenin bu şekilde kalmasında fayda vardır.

BAŞKAN — Başka bir görüş?.. Buyurun Sayın Dal.

KEMAL DAL — Bu maddenin çıkarılması gerekir. Yapılacak Anayasada buna ait hüküm koymak daha doğru olur, geçici hükümle bunu halletmek daha doğru olur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Eklenecek bir görüş var mı Sayın Komisyon?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Hayır efendim yok, bu Anayasa hükmü olamaz efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Başka bir görüş? Yok.

Sayın Yarkın buyurun efendim.

ŞERAFETTİN YARKIN — Konu, tasarı ve tekliflerden ibarettir, Anayasaya girecek konu değildir, hükümsüz sayılır diye bir hükümle bağlanırsa yenileme imkânı kalkmış olur, geldiği gibi oylanması uygun olur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Başka bir görüş? Yok, Maddeyi oyunza arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Madde 143 okutuyorum efendim.

Alınmış Olan Kararların Geçerliliği.

MADDE 143. — Danışma Meclisinin İçtüzüğü hazırlanincaya kadar uygulanacak çalışma esaslarına ilişkin Milli Güvenlik Konseyinin 22 Ekim 1981 günlü ve 60 sayılı Kararına dayanılarak, alınan bütün kararlar ve yapılan işlemler bu İçtüzük yürürlüğe girdikten sonra da geçerliliğini korur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Kenar Başlıkları.

MADDE 144. — Bu İçtüzüğün maddeleri kenarındaki başlıklar, madde hükümlerinin özünü göstermek amacıyla konmuş olup metne dahil değildir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Geçici Madde, okutuyorum.

GEÇİCİ MADDE — Milli Güvenlik Konseyi komisyonlarında bulunup da 2485 sayılı Kanunun geçici maddesi gereğince Danışma Meclisi Başkanlığına gönderilen kanun, tasarı ve teklifleri hakkında bu İçtüzüğün kanun, tasarı ve teklifler hakkındaki hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Geçici madde hakkında söz almak isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oyunza arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Sayın Başkan, müsaade ederse-
niz yürürlük tarihi ile yürütme maddesini en sonda görüşmemiz ve oylamamız lâzım.

BAŞKAN — Haklısınız. Sayın Komisyondan bir hususun aydınlanmasını rica ediyorum. Komisyona iade edilen bir hayli madde var, 25'in üzerinde, bir o kadar dikkate alınması ıktiza eden önerge var, ne kadar bir süreye ihtiyacınız var?

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL ARAR — Yarın bütün gün.

BAŞKAN — Yarın bütün gün.

Daha evvel bir önerge gereğince toplantının 9.30'da yapılması gerekiyor, Yalnız bir önerge verilmiş vaziyettedir, Cuma günkü toplantının saat 10.00'da yapılmasına dair.

Müsaade ederseniz daha evvel aldığımız karar gereğince 20 Kasım Cuma günü saat 9.30'da toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 22.05